

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediální a kulturních studií a žurnalistiky

ČASOPIS PEVNOST, HISTORIE A POSTAVENÍ V ČR

Bakalářská diplomová práce

Petr OŠLEJŠEK

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalsová

Olomouc 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem literaturu a prameny uvedené v bibliografii. Práce má 126 059 znaků (včetně mezer).

V Olomouci dne 18. dubna 2017

.....

Petr Ošlejšek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí této bakalářské práce Mgr. Věře Bartalové za vstřícnou pomoc, cenné odborné rady a připomínky. Také bych rád připojil své díky Danielu Storchovi za profesionální, zároveň přátelský přístup a za jeho čas při asistenci na tvorbě této práce. Na místě je vyjádřit vděčnost i všem, kteří se zúčastnili rozhovorů vedených v rámci práce, bez nichž by práce nevznikla.

Abstrakt

Název bakalářské práce: Časopis Pevnost, historie a postavení v ČR

Tato bakalářská práce mapuje historii a vývoj časopisu Pevnost. Je rozdělena na tři hlavní části. Teoretická část poskytuje základní vědomostní rámec k danému tématu. Skládá se z okruhu věnovanému fantastice jakožto žánru a jeho vývoji v českém kontextu, a z okruhů, které se zabývají periodickým tiskem. Na teoretickou část navazuje metodika práce, kde je popsán postup vypracování následné empirické části za pomoci kvalitativního dotazování a techniky polostrukturovaných rozhovorů. Empirická část se věnuje historii časopisu Pevnost, jež je popisována po linii šéfredaktorů, s nimiž byly uskutečněny rozhovory. Cílem je popsat nejen historii časopisu, ale i veškeré události a změny, které jej a jeho redakci provázely.

Klíčová slova: fantastika, časopis, Pevnost, fantasy, historie média, sci-fi

Abstract

Name of bachelor's thesis: Pevnost magazine, history and status in Czech republic

This work traces the history and development of the magazine Pevnost. It is divided into three main parts. The theoretical part provides the basic knowledge of the topic. It consists a sphere dedicated to specular fiction as a genre and its development in the Czech context, and spheres, that deal with periodic press. The theoretical part is followed by work methodology, which describes a process of developing subsequent empirical part, using qualitative questioning and technique of interviews. The empirical part deals with the history of the magazine Pevnost, which is described after line of editors, with whom were interviewed. The aim is to describe the history of the magazine, but also all the events and changes, which it and its editorial staff accompanied.

Key words: specular fiction, magazine, Pevnost, fantasy, history of medium

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1. Fantastika.....	9
2.1.1. Historie české fantastiky	10
2.1.2. Science Fiction	11
2.1.3. Fantasy	12
2.1.3. Horor	13
2.1.4. SF a fantasy periodika před vznikem Pevnosti	13
2.2. Periodický tisk	18
2.2.3. Tiskový zákon	18
2.2.4. Časopis	18
2.3. Vývoj časopisů na trhu ČR od roku 2004.....	20
2.3.1. Graf vývoje průměrného tištěného nákladu	20
2.3.2. Graf vývoje průměrného nákladu předplatného	21
2.3.3. Graf vývoje průměrného prodaného nákladu celkem.....	22
2.4. Redakce jako mediální organizace	23
2.4.3. Výrobní postupy	23
3. METODIKA PRÁCE	24
3.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky	24
3.2. Kvalitativní výzkum	24
3.3. Metoda získávání dat	25
4. EMPIRICKÁ ČÁST	27
4.1. Profil časopisu Pevnost.....	27
4.2. Profily respondentů.....	27
4.2.1. Ondřej Jireš	27
4.2.2. Jan Hammer	28
4.2.3. Dalibor Tichý	28
4.2.4. David Hartmann.....	28
4.2.5. Tomáš Němec	28
4.2.6. Alžběta Lexová	29
4.2.7. Josef Horký	29
4.2.8. Martin Fajkus	29
4.3. Historie časopisu Pevnost a jeho vývoj od založení v roce 2002 do března 2017	29
4.3.1. Založení časopisu a první šéfredaktor Jan Hammer (01/2002-03/2002)	30

4.3.2. Druhý šéfredaktor Dalibor Tichý (Pevnost 04/2002-01/2003).....	36
4.3.3. Třetí šéfredaktor David Hartmann (Pevnost 02/2003-08/2006)	42
4.3.4. Čtvrtý šéfredaktor Tomáš Němec (09/2006-10/2012).....	45
4.3.5. Pátá šéfredaktorka Alžběta Lexová (11/2012-01/02/2013)	50
4.3.6. Dvojice šéfredaktorů Tomáš Němec a Alžběta Lexová (03/2013-12/2013)	51
4.3.7. Šestý šéfredaktor Josef Horký (01/2014-09/2014)	54
4.3.8. Sedmý šéfredaktor Martin Fajkus (10/2014 – současnost).....	57
5. ZÁVĚR	62
6. POUŽITÉ PRAMENY, LITERATURA A ZDROJE	65
6.1. Seznam použitých pramenů.....	65
6.2. Seznam použité literatury	65
6.3. Seznam použitých elektronických zdrojů.....	66
6.4. Ostatní použité zdroje.....	68
7. SEZNAM GRAFŮ.....	69
8. SEZNAM PŘÍLOH.....	69
9. PŘÍLOHY	70

1. ÚVOD

Při výběru tématu této práce hrál roli určitý osobní vztah k fantastice jako takové, ale i to, že poslední publikace či práce mapující historický vývoj fantastických periodik u nás vyšla v roce 2006 a zachycená historie zde končí přelomem tisíciletí, tedy těsně před založením Pevnosti. Existence tohoto magazínu tedy doposud nebyla zachycena, ačkoliv je na trhu již od roku 2002 a je významným periodikem na poli české fantastiky.

Tato bakalářská práce se tedy věnuje časopisu Pevnost, který vychází jednou měsíčně a obsahuje různorodá témata z oblasti literatury a popkultury, jež je blízce spojena s literárními žánry fantasy, science fiction a horor. Jak již bylo zmíněno, existence Pevnosti doposud není zachycena a na podobné téma existuje jen okrajově jediná publikace¹, jež však do daného období nezasahuje. Časopis již existuje patnáct let a během nich se dokázal udržet na českém trhu a vytvořit si stálou fanouškovskou základu. Studie v tomto směru tak může být určitě přínosem jak pro fantastickou scénu na českém poli, tak jako východisko či postup pro další studie na podobná témata.

Cílem práce je popsat historii časopisu a jeho vývoj, jenž zahrnuje nejen samotný časopis, ale i redakci a vztah magazínu s českou fantastickou scénou. Od počátku totiž Pevnost byla a je periodikem, do kterého přispívají velké osobnosti české fantastiky. Důraz klademe na klíčové okamžiky ve vývoji časopisu a nacházíme zlomové body. Zajímá nás proměna měsíčníku napříč jeho dějinami a proměna Pevnosti z víceméně amatérského periodika na profesionální médium.

K naplnění stanovených cílů jsme využili kvantitativního výzkumu, techniky polostrukturovaných rozhovorů. V rámci rozhovorů jsme vyzpovídali minulé, ale i současné šéfredaktory a redaktory časopisu, jenž nám vykreslili linii vývoje a minulost tohoto média.

V rámci výzkumu zodpovídáme na hlavní výzkumnou otázku: *Jak vypadá historie časopisu Pevnost, od jejího počátku až po současnost?* Tuto otázku doprovází otázky dílčí: *Jak se vyvinul a změnil časopis za dobu své existence? Jak se změnila redakce? Jak se vyvíjel vztah s fantastickou scénou, na kterou byl časopis zaměřený?*

Práce je rozdělena na tři segmenty – na teoretickou část, metodiku práce a na empirickou část. V teoretické části definujeme důležité vědomostní okruhy a termíny, které jsou pro empirickou část důležité. Je rozdělena do čtyř úseků. V rámci prvního vymezujeme

---

¹ Touto publikací je MACEK, Jakub. Fandom a text: fandom - subkultura textu: profesionální česká SF a F periodika před rokem 2000. Praha: Triton, 2006. Fandom a SF. ISBN 80-7254-856-5.

pojem fantastika, jenž je podstatný vzhledem k zaměření celého časopisu, který se zabývá výhradně fantastikou. V tomto úseku si nejen vysvětlíme, co to fantastika je, ale také si popíšeme její historii na českém poli, zejména co se periodik týče, jelikož doposud zmapovaná část přímo navazuje na počátek Pevnosti. V další části si vymežíme periodický tisk, jeho způsob a podmínky založení v ČR. Pozornost věnujeme i časopisu a jeho rozdělení dle specifických kritérií. V rámci teorie jsme také vypracovali grafy, jež znázorňují vývoj časopisů s měsíční periodicitou v ČR po dobu existence Pevnosti. Poslední úsek se věnuje opodstatnění redakce jako mediální organizace a výrobních postupů, jež bude v rámci historie Pevnosti zajímavé sledovat.

Část věnující se metodice práce je rozdělená na tři další úseky. V prvním úseku se věnujeme cíli výzkumu a výzkumným otázkám. V tom druhém se zaměřujeme na konkrétní typ výzkumu, který jsme zvolili pro naši práci. V naší práci používáme metody polostrukturovaných rozhovorů, které jsou vedeny s vybranými lidmi, již mají s časopisem Pevnost historickou spojitost. Tomuto se věnuje třetí úsek.

V poslední části jsou získané výpovědi poskládány do logicky uspořádaných celků, na jejichž základě jsme schopni popsat historii a vývoj nejen časopisu Pevnost, ale i celé redakce. Tato část je rozdělena na podkapitoly, které se věnují období daného šéfredaktora. Historický vývoj tak získává na přehlednosti a zvolený způsob zároveň otevírá možnost ke komparaci jednotlivých šéfredaktorů. V rámci popisu jsou i krátká představení Pevnosti a všech respondentů.

V závěru se věnujeme výzkumným otázkám a jejich odpovědím. Shrnujeme úspěšnost a záměr výzkumu a také se zabýváme otázkou jeho dalšího možného vývoje.

2. TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části se věnujeme pojmům, které jsou důležité jako opora pro naši práci a její empirickou část. Vysvětlíme si pojem fantastiky a zasadíme ho do českého kontextu. Dále se věnujeme časopisu a periodickému tisku jako takovému a jeho náležitostem. Následovně je na třech grafech vycházejících z dat kanceláře ověřování nákladů tisku ABC ČR popsán vývoj měsíčních periodik na českém trhu. Posledním bodem je redakce, kterou si základně vymezíme jako mediální organizaci, abychom mohli sledovat její proměny v rámci časopisu Pevnost a jeho historie.

2.1. Fantastika

Nejprve je důležité vymezit si termín fantastika. Jednoznačně výkladu tohoto termínu nicméně není možná, jelikož existuje mnoho přístupů. Dědinová zmiňuje fantastiku v českém prostředí, v anglosaském prostředí a poté zmiňuje svůj vlastní přístup. Dodává však, že vymezení toho termínu je na každém autorovi a každý jej může ve své terminologii užívat jinak.²

V českém prostředí obsahuje termín fantastika další tři oblasti, kterými jsou science fiction, fantasy a horor. Ovšem i zde lze najít rozdílnosti u každého autora. Kupříkladu spisovatel Ondřej Neff mluví o science fiction a fantastické literatuře v užším smyslu, jimž je nadřazená fantastika v širším slova smyslu. Zmiňuje i problém s vymezením hranic tohoto žánru – jak již bylo řečeno výše, neexistuje jednotné vymezení či definice a žánr fantastiky je velice širokým pojmem, kdy v mnohých případech musí rozhodovat sám autor dle svých kritérií.³

V anglosaském prostředí jsou důležitými pojmy novel a romance, jež představují protiklady. Na rozdíl od českého prostředí zde není fantasy pouhou podkategorií fantastiky, ale je jejím synonymem a zastupuje tak český pojem fantastická literatura. Až jako druhotný význam lze fantasy brát jako subžánr fantastiky, avšak stále je tento pojem širší než ten v českém podání.⁴ I zde se teorie rozcházejí a každý autor přistupuje k problematice jinak. Dědinová uvádí kupříkladu Richarda Mathewse, jenž vyděluje v rámci česky chápané fantastiky kategorie fantasy, science fiction, gotický horor, utopii a satiru.⁵

---

² Dědinová 2015: 16-17

³ Adamovič 1995: 6

⁴ Tedy než fantastická literatura v užším slova smyslu.

⁵ Dědinová 2015: 16

V rámci vlastního přístupu uvádí Dědinová termíny fantastická literatura a fantastika jako synonymní a podmiňuje je přítomností fantastického prvku. Sama přiznává, že vycházela z přístupu v publikaci *Encyclopedia of Fantasy*.⁶ Zde se hovoří o pojmu „fantastic“ neboli o fantastice jakožto nadřazenému pro všechny formy lidského chování či vyjadřování, jež nejsou reálné. Obsahuje tedy termíny jako science fiction, magický realismus, surrealismus a další.⁷ Pro vymezení fantastické literatury užívá, podobně jako v případě chápání v českém prostředí a Ondřeje Neffa, pojmu fantastické literatury v užším slova smyslu zastupujícího fantasy, a celkově omezuje rozdělení fantastické literatury na fantasy, science fiction a horor. V souvislosti s fantastikou zmiňuje ještě tzv. fantaskní literaturu, jež je podobná žánru science fiction, jen s rozdílem, že v případě science fiction jsou fantastické jevy objasňované, zatímco u fantaskní literatury se jedná o jev, který nelze vysvětlit a musíme jej akceptovat.⁸

Pro potřeby této práce budeme uvažovat o pojmu fantastická literatura jako nadřazeném žánru, v jehož rámci budeme vydělovat subžánry fantasy, science fiction a horor. Synonymně budeme také uvažovat o pojmech fantasy a fantastická literatura v užším slova smyslu.

Obecně o pojmu fantastika uvažujeme stejně jako Dědinová. „*Za fantastická budu tedy považovat taková beletristická či dramatická díla, v nichž fantastický prvek – propojen sítí rodových podobností s alespoň jedním dalším dílem pokládaným za fantastické – zaujímá význačnou roli ve struktuře fikčního světa, neobjevuje se pouze ojedinele nesa zcela specifickou funkci. Fantastickým prvkem rozumím záměrnou odlišnost od konsenzuální reality (pozměněný historický vývoj v případě alternativní historie, zasazení do budoucího fikčního světa a podobně); fyzickou nemožnost v případě postav a objektů, zásadní změnu v případě přírodních zákonů a pravidel fikčního světa (hraničním příkladem zůstává výše zmíněný fikční svět založený na principu plnění nepravděpodobných možností).*“⁹

2.1.1. Historie české fantastiky

K historii české fantastiky přistoupíme dle Ondřeje Neffa, který ji periodizuje do pěti etap, určených významnými dějinnými událostmi. První etapa končí první světovou válkou, zastoupená Jakubem Arbesem. Druhá etapa zahrnuje zejména českého literáta Karla Čapka a Jana M. Trosku. Končí přelomem padesátých a šedesátých let, kdy začíná etapa třetí, kterou

---

⁶ Dědinová 2015: 16

⁷ Fantastic. The encyclopedia of science fiction [online]. c2011-2017 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://sf-encyclopedia.uk/fe.php?nm=fantastic>

⁸ Dědinová 2015: 17-18

⁹ Tamtéž: 59

zastupuje František Souček s Josefem Nesvadbou. Čtvrtou etapu datuje jako osmdesátá léta. Pro pátou používá označení nyní, což v publikaci znamená období druhého milénia.¹⁰

2.1.2. Science Fiction

Původ toho žánru je v USA, kde jej poprvé použil H. Gernsback v polovině 20. let 20. století. V překladu znamená vědecká fikce. Dříve se téma science fiction nazývalo jako utopistické či fantastické. Po válce ve Velké Británii vznikl název spekulative fiction, jenž byl ekvivalentem k americkému science fiction, a začalo se používat na místo dosavadní zkratky sci-fi, zkrácení na SF, což bylo neutrální vzhledem k oběma názvům. Označení tak mohlo být jednotné. U nás se nadále užívá nejčastěji zkratky sci-fi, jež má v angličtině negativní konotaci, zatímco v češtině se jedná o neutrální označení.¹¹

Mocná s Peterkou uvádí, že sci-fi je „žánr fantastické literatury zobrazující hypotetický svět, zkonstruovaný s využitím vědecko-technických paradigmat.“¹² Silverberg o něm hovoří jako o „žánru fantastické literatury, jenž se s nesmírnou vynalézavostí snaží o to, aby neuskutečnitelné, nebo alespoň nepravděpodobné, vypadalo docela věrohodně.“¹³ SF je tedy záležitost fiktivního světa, který vznikl jako odezva na moderní společnost a zejména obavy o negativní dopad rozmachu technologie na lidstvo. Oproti ostatním žánrům je vymezováno jako téma uskutečnitelné a do jisté míry pravděpodobné, racionálně vysvětlitelné.¹⁴ Silverberg mluví o jasné hranici, která SF odděluje, a tou je jasné tematické zaměření na vynálezy, technologii či mimozemské civilizace, které se dá uskutečnit v rámci fyzických zákonů.¹⁵

Časově je téma SF situováno převážně do budoucnosti. Motivem bývá, jak již bylo zmíněno v citaci Silverberga, vynález, fantastické cestování (například skrze galaxie nebo také časoprostor), a také umělá inteligence. Typickými postavami jsou vědci cestovatelé a v souvislosti s umělou inteligencí roboti, androidi atd.¹⁶

---

¹⁰ Adamovič 1995: 11

¹¹ Mocná 2004: 621

¹² Tamtéž

¹³ Silverberg 1998: 11

¹⁴ Mocná 2004, 621

¹⁵ Silverberg 1998: 11-12

¹⁶ Mocná 2005: 621

2.1.3. Fantasy

„*Fantasy je literatura zrozená z touhy srdce.*“¹⁷ „*Fantastická literatura v užším slova smyslu je příběhem, kde je přítomen prvek nadpřirozena (magie, spiritismu apod.)*.“¹⁸ Takto definují fantasy Terry Pratchett, respektive Ondřej Neff. Silverberg fantasy vymezuje jako žánr, ve kterém se děje něco, co není možné a co neexistuje.¹⁹ Neexistující a nemožné ještě specifikuje přímo postavami jako kouzelníci, elfové, vlkodlaci a kouzla.²⁰ Mocná fantasy vymezuje krátkou definicí jako „*populární žánr iracionální fantastiky s tematickými zdroji v mýtu a středověké romanci.*“²¹ Fantasy je tedy postaveno na druhou strany oproti sci-fi. Jak již bylo zmíněno v jedné z citací, odvrací se od vědy a techniky a namísto toho se stává žánrem iracionálním, který vsází na citovost a pohádkovost za pomoci magie.²² Jde o žánr, který nemá za úkol poučovat nebo být propagandou. Je to žánr, který má poskytnout potěšení a zážitek v rámci neuvěřitelných fiktivních světů a podnítit čtenářovu fantazii.²³ V mnohém se podobá hororu, snaží se ve čtenáři, posluchači či divákovi vyvolat emoce, oproti hororu však kladné. Budí dojem, že i pouhý sedlák se může stát králem. Ve fantasy je důležité spojení těchto kladných emocí. Vyskytuje se v něm také náboženský prvek, kdy často hrdina kráčí ve šlépějích boha.²⁴

Pojem fantasy se začal používat v 50. letech 20. stol. v anglosaském prostředí, kde vznikly také velké časopisy jako Fantasy Fiction nebo The Magazine of Fantasy. Kořeny žánru položil Angličan W. Morris svým dílem Voda zázračných ostrovů v roce 1897. Zprvu se však do popředí dostalo sci-fi a utlačovalo fantasy až od doby, kdy J. W. Campbell založil časopis Unknown, kde vycházely povídky, které bylo možné označit za fantasy. Základní dílo dnešní fantasy se objevilo však až roku 1937, autorem byl jeden z nejuznávanějších spisovatelů J. R. R. Tolkien, dílo neslo název Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky. Postupem se přidávali další autoři a žánr fantasy se začal těšit velké popularitě, jenž trvá dodnes. Většina z nich – Lewis (Letopisy Narnie), R. E. Howard (Conan), A. Sapkowski

---

¹⁷ Pringle 2003: 8

¹⁸ Adamovič 1995: 6

¹⁹ Oproti sci-fi nejde dané události racionálně vysvětlit, jelikož svou roli zde hraje nadpřirozeno a nikoli technika.

²⁰ Silverberg 1998: 12

²¹ Mocná 2004: 187

²² Tamtéž: 187-188

²³ Pringle 2003: 19

²⁴ Tamtéž: 8

(Zaklínač), T. Prachett (Úžasná Zeměplocha), G. R. R. Martin (Hry o trůny) – jsou považováni za opravdové velikány tohoto žánru.²⁵

Fantasy je situováno do fiktivního světa, jehož podstatou je magie a společnost má často feudální rysy a bývá rozdělen na říše, kdy každá má svého vládce. Podstatou bývá úkol, který hlavní hrdiny dovede k dobrodružné výpravě plné nástrah. Postavy v tomto žánru mají ustálenou podobu. Dominuje hrdina (jeden nebo i skupina), k němuž patří společník a postava, která hrdinu motivuje v absolvování dobrodružství, protivník nebo postava, již hrdina miluje. V průběhu příběhů lze narazit na spoustu fantastických stvoření.²⁶

2.1.3. Horor

Pod pojmem horor v našem případě míníme žánr hororu fantastického, jelikož v pojetí hororu v širším slova smyslu jej chápeme jako spojení fantastického a realistického. Můžeme jej charakterizovat jako „*silně emotivní příběh, který vyvolává zejména pocity strachu, děsu, úzkosti apod.*“²⁷ Radíme sem tedy „*horor, v němž má hrůza nadpřirozený původ.*“²⁸ Horor může být do jisté zčásti prolínutím jak fantasy, tak sci-fi. V případě fantasy si můžeme představit vlkodlaky a Drákulu, u sci-fi to jsou například nezdařilé experimenty, které končí apokalypsou, oživením mrtvých či rozličnými mutacemi.²⁹

Označení této kategorie hororem se může zdát nedostatečné a zmatečné, a proto byly pokusy dát této kategorii žánru fantastiky jiný název, který by budil více respektu jako „dark fantasy“ nebo také „splatterpunk“. Ani jedno se však plně mezi autory jako označení pro horor neujalo.³⁰

2.1.4. SF a fantasy periodika před vznikem Pevnosti

V rámci tohoto tématu budeme vycházet z publikace Jakuba Macka Fandom a text, ve které dokázal zmapovat česká fantastická periodika až do roku 2000, tedy do chvíle, než se na trhu objevil časopis, který je tématem této práce, Pevnost (založena r. 2002). Nejprve popisuje historická období a chronologicky řadí časopisy, a poté se těm nejvýznamnějším věnuje blíže.

---

²⁵ Mocná 2004: 187-189

²⁶ Tamtéž: 188

²⁷ Tamtéž: 253

²⁸ Adamovič 1995: 6

²⁹ Horror in SF. The Encyclopedia of Science Fiction [online]. c2011-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://www.sf-encyclopedia.com/entry/horror_in_sf

³⁰ Tamtéž

2.1.4.1. *Historický exkurz*

V kontextu české historie mohly první profesionální časopisy s tematikou fantasy a SF vznikat až po roce 1989 a s ním spojeným pádem režimu. Oproti západu, kde tyto časopisy vznikaly od 30. let, bylo Československo a později Česko značně pozadu.³¹

Do roku 1989 na českém trhu žádný profesionální časopis neexistoval, toto místo vyplňovaly jen fanziny³². Situaci před tímto rokem popisuje Olšina ve své práci Fanziny před listopadem 89 (1996, 1997) a dělí ji na čtyři období – období ojedinelých tisků, období raných cyklostylovaných fanzinů (1982 – 1984), zlatou éru cyklostylovaných fanzinů (1984 – 1987/88) a období velkonákladových publikací (1988 – 1989).³³

První období ojedinelých tisků dostává svému názvu. Během této doby existoval jen jediný pravidelněji vycházející fanzin Scifi a byl v této době jedním z mála zdrojů informací pro omezenou skupinu žánrových fanoušků z pražských vysokých škol. Fanziny byly množeny za pomoci cyklostylu, odtud také název dalších období.³⁴

Za období raných cyklostylovaných fanzinů zde lze zmínit čtvrtletník Makropulos či nejdéle vycházející český fanzin Interkom.³⁵

Zlatá éra cyklostylovaných časopisů je období, kdy nastává velký „boom“ a vývoj fanzinů. Objevuje se až padesát fanzinů. Mezi největší se řadí AF 167 a Ikarie XB, která byla předchůdcem pozdější Ikarie.³⁶

Posledním obdobím před rokem 1989 a převratem bylo období velkonákladových publikací, kdy se pro šíření začal užívat ofset. Zanikly malé projekty, které byly pohlceny většími. Zde lze jmenovat například fanziny R. U. R., Poutník nebo Kočas. Nejbližší k profesionalitě se ale dostala již zmíněná Ikarie, jež se později po revoluci proměnila na plnohodnotný magazín.³⁷

2.1.4.2. *Periodika prvního desetiletí po roce 1989*

V této části se setkáme s několika periodiky – Interkom, Ikarie, Nemesis, Dech draka a The Magazine of Fantasy & Science Fiction – česká edice.

---

³¹ Macek 2006: 48-49

³² Termín fanzin označuje fanouškovský časopis, jenž vydávají sci-fi kluby nebo samotní fanoušci.

³³ Macek 2006: 49-50

³⁴ Macek 2006: 49-50

³⁵ Tamtéž: 50

³⁶ Tamtéž

³⁷ Tamtéž: 50-51

Interkom vznikl již v osmdesátých letech a nepatřil mezi profesionální periodika, ať už otázkou nákladu nebo redakce. Jedná se o zástupce semiprozinů (poloprofesionálních časopisů). I přesto měl zásadní vliv na poli české fantasy, kde byl dlouhou dobu jediným specializovaným zdrojem informací fanoušků fantasy, a je i nejstarším československým fanzinem dneška. Zakladatelem je Zdeněk Rampas, který byl prezidentem sdružení Československý fandom. Tento fanzin od začátku až doposud vychází zhruba jako měsíčník (občas vychází dvouměsíční číslo) a je zaměřený na fanouškovskou základnu české fantastiky. Tento fanzin má výhodu v tom, že není časopisem, a proto se v něm objevovaly často i kritiky na přední časopisy Nemesis a Ikarii, což jim poskytovalo reflexy ze strany fanoušků tohoto žánru. Dává prostor i polemickým textům, které by se do Ikarie (dnes XB-1) či Nemesis nedostaly.³⁸

Ikarie. Tento časopis se snažil proniknout na pole profesionálních časopisů už před rokem 1989. Ačkoliv byl tento pokus neúspěšný, dokázal to hned rok poté 1990, kdy vyšlo první číslo tohoto měsíčníku pod vydavatelem Mladá fronta. Přináležitost k silnému mediálnímu domu také umožnilo Ikarii značný rozkvět. Vznikl tak nejvýznamnější časopis zabývající se výhradně fantastikou a převážně pak sci-fi. V počátcích ji vedl uznávaný autor na poli fantastiky Ondřej Neff. Svým prvním číslem navázala na předrevoluční Ikarii XB. V jedné redakci se sešlo hned několik důležitých postav české fantastiky jako Ondřej Neff, Jaroslav Olša, Pavel Kosatík, Ivan Adamovič a Eva Hauserová. Dva roky se Ikarie vyvíjela, přešla na elektronickou sazbu, začala užívat externistů a ustálili se i grafikové. Po roce 1992 vedení redakce z časových důvodů opustil Ondřej Neff a stal se „odborným poradcem časopisu“.³⁹ Postu šéfredaktora se ujal Vlado Ríša. Ten zůstal v této pozici až do „úplného konce“ v roce 2010. *„Ikarie je mrtvá. Alespoň v té podobě, v jaké vycházela dlouhých dvacet jedna let. Zůstalo úctyhodných dvě stě čtyřicet sedm čísel, spousta hezkých vzpomínek a věříme, že i řada mimořádných čtenářských zážitků. Mladá fronta se rozhodla, že její další vydávání je pro ni neúnosné a zřejmě i nezajímavé, a proto další výrobu zastavila.“*⁴⁰ Redakce Ikarie si tak našla nového vydavatele a časopis pojmenovala XB1, přičemž pod tímto jménem vychází do dnešních dnů jak v tištěné, tak v elektronické podobě, stále jako měsíčník.

41

---

³⁸ Tamtéž: 59-60

³⁹ Macek 2006: 61-63

⁴⁰ Ikarie končí.. XB-1 začíná!. XB-1: Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/zredakce/ikarie-konci/>

⁴¹ O časopisu. XB-1: Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/ocasopisu/>

Nemesis byl měsíčník, který vycházel v letech 1994-1997 pod nakladatelstvím Magnet-Press. Spolu s Ikaríí byl jediným větším časopisem na poli fantastiky u nás. Zakladatelkou je Ivana Milotová-Szalaiiová, která byla také i šéfredaktorkou. Založení časopisu nebylo na rozdíl od Ikarie promyšlené dlouho dopředu a na prvním čísle v roce 1994 to bylo znát. Druhé číslo vyšlo po několikaměsíční odmlce z iniciativy Michala Zítka, jenž složil i celou redakci, a celého projektu se tehdy ujalo již zmiňované velké nakladatelství Magnet-Press. Ohlasy na časopis zprvu nebyly přívětivé, ale redakce složená z amatérů se učila za pochodu. Což prokázala druhým číslem, kterým se dokázala prosadit do povědomí fanoušků. Tematicky se Nemesis nezabývala celou fantastikou, ale soustředila se výhradně na fantasy. Průkopnickým tahem pak bylo zařazení her mezi přední témata, což bylo doposud nevídané, a do jisté míry to byly právě hry, které dokázaly časopis prosadit. Časopis Nemesis stoupal i nadále, změnil grafický vzhled, logo i strikturu, což vyvrcholilo v roce 1996, kdy se stal druhým největším profesionálním magazínem a zůstal jím až do svého konce v roce 1997. Ačkoliv časopis několikrát vyšel z redakčních důvodů jako dvojčíslo, stala se z něj stálice. Horší to bylo s nakladatelstvím Magnet-Press, jež se dostalo kvůli dluhům do konkursu, a tím i zanikl časopis. Magazín za dobu své existence vyplňoval prázdné místo, které nevyplnila Ikarie, a zdatně odolával konkurenci v podobě časopisu Dech draka.⁴²

Dech Draka začal vycházet v roce 1994 stejně jako Nemesis, jednalo se však na rozdíl od něj o dvouměsíčník. Zajímavostí je, že se jedná o jediný z časopisů, který se vyvinul z původní podoby fanzinu. Název i motivace pro vznik časopisu pocházely ze známé hry na hrdiny Dračí doupě. Kořeny má v roce 1993, kdy vznikl původní fanzin. Ten se o rok později pod vedením Rostislava Řehy zprofesionalizoval a začal fungovat jako profesionální nízkonákladový časopis, který se chtěl jako první zaměřit na fantasy a hry na hrdiny. S tím také souvisí vydavatel, kterým byla společnost Altar, jež zároveň vydávala i Dračí doupě. V podstatě byl Dech Draka rozšířením dané hry a vycházela v něm mimo jiné i rozšiřující pravidla a příběhy právě pro tuto hru. Jedním z autorů, kteří se v tomto časopise objevili, byl například Andrzej Sapkowski, který je v této práci v souvislosti s fantasy žánrem již zmíněn. V roce 1995 došlo k rozšíření časopisu a inovaci – přibyl větší počet stran a lepší kvalitu měla i obálka. Tento časopis byl spíše fanouškovským počinem, nicméně i tak se dočkal úspěchu, a tak tržba z prodeje dokázala pokrýt tisk, redakční náklady i honoráře.⁴³ Zde Macek ve své

---

⁴² Macek 2006: 86-90

⁴³ Macek 2006: 102-104

publikaci končí, my ovšem dnes víme, že se časopis od roku 2007 stal součástí časopisu Pevnost.⁴⁴

The Magazine of Fantasy & Science Fiction byla česká verze amerického časopisu, která u nás byla vydávána v letech 1992-1998 a byl prvním překladovým magazínem vůbec. Překlada se ujali Miroslav Kocián a Bohuslav Svoboda, kteří vlastnili vydavatelství Polaris a už předtím vydávali zahraniční povídky v magazínu Exalticon. Právě ten je dovedl k překládání The Magazine of Fantasy & Science Fiction, jelikož se snažili získat nějaké povídky od jeho majitele Eda Fermana, který je překvapil svou odpovědí a nabídkou. Jednalo se o literární dvouměsíčník, který se věnoval překládání zahraničních povídek. Časopis měl od začátku svůj americký koncept, proto za dobu své existence neprošel výraznějšími změnami. Redakci tvořili zmínění majitelé Polarisu a najatí externisté. Poslední číslo vyšlo v roce 1998, jelikož nastaly distribuční problémy – začalo ubývat předplatitelů a náklad začal postupně klesat. S poklesem nákladů souvisel i nezájem inzerentů, na jejichž penězích byl časopis závislý, proto Polaris přestal časopis vydávat. Následně se ještě rozběhla kampaň na jeho záchranu, který se snažila najít dostatečný počet předplatitelů, aby to pokrylo náklady, ta se ale bohužel nesečkala s úspěchem.⁴⁵

Ramax byl brněnský literární magazín, jenž měl však pouze jediné číslo, ale i tak šlo o ambiciózní projekt. Zakladatelem byl Antonín Stříž, který chtěl, aby magazín byl nejrychlejším dodavatelem informací o zahraniční fantastice – informoval o nových trendech a událostech. Ostatní časopisy doposud totiž informovaly o těchto událostech minimálně s ročním zpožděním.⁴⁶ Tento magazín si však nestihl získat příliš čtenářů, jelikož po prvním čísle musel Antonín Stříž, jenž vydával časopis ze svých peněz a hradil tak veškerý náklad (asi 4000 ks), kapitolu Ramax uzavřít. „*První číslo mě stálo přes sto dvacet tisíc z mé kapsy, a i když jsem téměř celý čtyřtisícový náklad vyexpedoval distributorům, vrátilo se mně po třech měsících nesčetných urgencí jen deset tisíc korun. A nejsem takový Krésus, abych si mohl dovolit utopit v druhém čísle dalších sto tisíc. Bohužel mě nechali na holičkách i ti, u kterých bych to čekal nejméně, specializovaní distributoři sci-fi, vytunelovali mě lidé, kteří tvrdí, že mají rádi sci-fi jako já.*“⁴⁷ Jeho vydávání v roce 2001 obnovil Libor Marchlík.⁴⁸ Časopis však po jednom ročníku zanikl.⁴⁹

---

⁴⁴ Tento fakt je zmíněn v rámci empirické části práce.

⁴⁵ Macek 2006: 111-113

⁴⁶ Tamtéž: 116-120

⁴⁷ Proč nevyšel RAMAX. Interkom [online]. c1984-1997 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/1997/19971021.htm>

2.2. Periodický tisk

Spojení periodický tisk si vymežíme podle zákona, jenž říká: „*Periodickým tiskem jsou noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.*“⁵⁰ Burton toto slovní spojení chápe jako tisk, jenž je určen široké veřejnosti, čímž vylučuje odborné a vědecké časopisy či jiné tiskoviny. Příjem těchto tiskovin je většinou z prodaného nákladu a druhým hlavním příjmem je reklama a s tím související prodaná reklamní plocha.^{51 52}

2.2.3. Tiskový zákon

Tiskový zákon, jehož celý název zní „zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů“, vydal Parlament České republiky a v účinnost vešel k 14. 3. 2000.⁵³

V této práci se budeme věnovat jen první části Tiskového zákona (Tiskový zákon, dostupné online 2017), ve které můžeme najít práva a povinnosti vydavatelů směrem k vydávání periodického tisku. Najdeme zde vymezení důležitých pojmů – periodického tisku (viz. 2.2. Periodický tisk), vydavatele (jímž rozumíme fyzickou nebo právnickou osobu) a dalších. Také zjistíme, že za obsah tohoto tisku zodpovídá vydavatel.⁵⁴

2.2.4. Časopis

Osvaldová jej vymezuje jako tiskovinu, která má pravidelnou periodicitu v rozmezí jednoho týdne až do půl roku. Rozlišuje jej od deníku, kdy časopis má menší aktuálnost, více se věnuje grafické úpravě a vizuálnímu zpracování a také tematické zaměření je specifikované, podrobnější. Díky svému specifikovanějšímu tematickému zaměření je určený užšímu okruhu čtenářů, kteří se zajímají o dané téma. Časopisy neexistují pouze v tištěné podobě, ale často mají také internetové mutace.⁵⁵ Večeřa se s Osvaldovou shoduje, zmiňuje stejné termíny, důležité pro vymezení časopisu – nanejvýš týdenní periodicitu, nižší aktuálnost, podrobněji zpracovaná témata, omezený okruh čtenářů a velký důraz na vizuální

---

⁴⁸ R A M A X. Interkom [online]. c1984-2000 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/2000/20001352.htm>

⁴⁹ Ramax. LEGIE [online]. c2005-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.legie.info/vydavatel/1397-ramax>

⁵⁰ Tiskový zákon. Ministerstvo kultury [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/zakony-tiskovy-zakon_1-1401.docx

⁵¹ Burton 2001: 99

⁵² Tyto dvě veličiny jsou na sobě vzájemně závislé, viz 2.2.6. Reklama.

⁵³ Tiskový zákon. Ministerstvo kultury [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/zakony-tiskovy-zakon_1-1401.docx

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Osvaldová 2002: 38

stránku. Důležitá je podle něj obálka – přebal časopisu má poutavou podobu. Oproti novinám jsou podstatně ilustrovanější a na kvalitnějším papíře, proto byly dříve záležitostí luxusu, jelikož cena oproti novinám byla a stále je podstatně vyšší.⁵⁶ V dnešní době se můžeme setkat i s časopisy, jež jsou součástí novin (například programové magazíny).⁵⁷

2.2.4.1. Typy časopisů

Časopisy lze rozdělit různými způsoby, dle nákladu – na malonákladové a masové, dle věkového zaměření – dětské, pro mládež atd., dle pohlaví (pro ženy, pro muže) nebo dle obsahu a zaměření na segment publika (rodinné, popularizační, odborné).⁵⁸

Ke konci 20. století se časopisy začaly rozdělovat do různých kategorií, tyto kategorie lze nalézt i dnes.

Časopisy orientované na široké publikum byly nejrozšířenější. Obsahem byla zábavná, univerzální, a hlavně nenáročná témata, která dokázala zaujmout velké množství čtenářů. Vnitřně se dělily na ilustrované časopisy, výběrové časopisy, zpravodajské týdeníky, ekonomické časopisy, programové časopisy, časopisy pro ženy, muže, děti a seniory, a také humorné či erotické časopisy.⁵⁹

Druhou velkou skupinou byly specializované časopisy, které ačkoliv dělily publikum na části, měly masové náklady. Zahrnujeme sem časopisy, které se zaměřují na jedno téma, například filmové, motoristické, hudební, sportovní atd.⁶⁰

Třetí skupinou byly odborné časopisy, které vyžadovaly, aby jejich čtenáři měli patřičné znalosti v dané oblasti. Zahrnujeme sem různé vědecké, literární a umělecké časopisy.⁶¹

---

⁵⁶ Večeřa 2015: 221

⁵⁷ Tamtéž: 230

⁵⁸ Osvaldová 2002: 38

⁵⁹ Večeřa 2015: 221-229

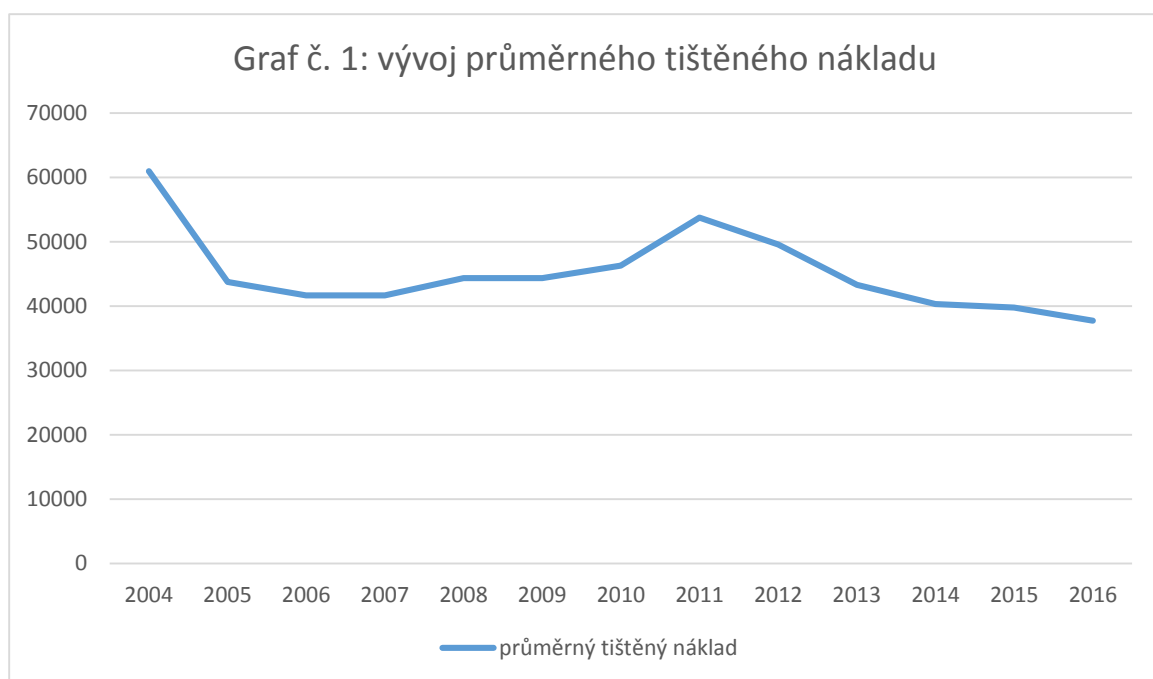
⁶⁰ Tamtéž

⁶¹ Tamtéž

2.3. Vývoj časopisů na trhu ČR od roku 2004

Vývoj časopisů na trhu ČR zhodnotíme dle dat z Kanceláře ověřování nákladů tisku ABC ČR. Kancelář rozděluje časopisy v závislosti na periodicitě, tudíž se zaměříme na měsíčníky. Grafy jsou celkem tři a zastupují vývoj průměrného tištěného nákladu, nákladu předplatného a prodaného nákladu celkem. Použita jsou data za období od ledna roku 2004 až do června 2016.⁶²

2.3.1. Graf vývoje průměrného tištěného nákladu

63

Na grafu 1 je patrné, že průměrný náklad se neustále snižuje. Oproti původním 60973 kusům se postupem let dostal pod hranici 40000 a poslední data z roku 2016 udávají číslo 37744. Nejstrmější pád je parný mezi lety 2004 a 2005, kdy se průměrný tištěný náklad propadl o necelých 30 % na 43782 kusů. Na tyto čísel se promítl odchod některých měsíčníků z trhu, ale i postupný úpadek zájmu o tištěné časopisy. Tento pokles se zastavil až v roce 2007 a na přelomu let 2007/2008 se situace na trhu zlepšila. Meziroční nárůst byl sice nepatrný, ale na grafu můžeme vidět, že se jednalo první signál pro vydavatele, kteří

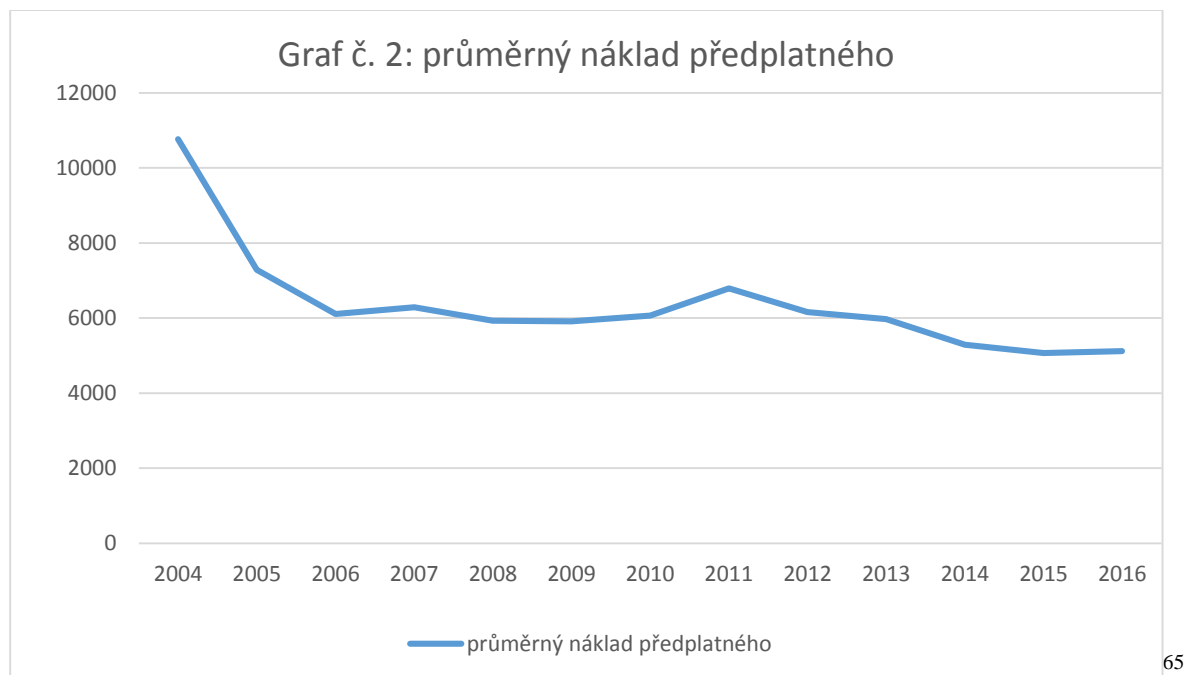
⁶² Data do roku 2004 jsou shromažďována a dělena v jiných kritériích tudíž je nebylo možné zahrnout. Naopak naposledy ověřená data jsou z června 2016. Neověřená data do těchto grafů nezahrnujeme.

⁶³ Graf byl vytvořen na základě údajů/dat Kanceláře ověřování nákladu tisku ABC ČR.

Periodický tisk. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. c2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

v následujících letech svůj náklad nadále zvyšovali, ačkoliv se nedokázali dostat na původní čísla z roku 2004. V roce 2011 nastává další zlom a meziročně je vývoj průměrného tištěného nákladu opět v červených číslech, z 53762 kusů v roce 2011 klesá až do roku 2016 průměrně o 3203 kusů (jediným patrným rozdílem je rok 2014 a 2015, kdy byl pokles podstatně nižší asi jen o 518 kusů). Když se na celou věc podíváme procentuálně, průměrný meziroční pokles činí 3 %. Za posledních 12 let se tedy průměrný tištěný náklad propadl o 40 %.⁶⁴

2.3.2. Graf vývoje průměrného nákladu předplatného

Na grafu č. 2 můžeme pozorovat vývoj průměrného nákladu předplatného a s tím i zájem čtenářů si periodika předplácet. Obdobně jako tomu bylo u grafu č. 1, má i náklad předplatného klesající tendenci. V roce 2004 dělalo předplatné 10763 kusů, zatímco v roce 2016 už je to pouhých 5119 kusů. Největší meziroční propad zaznamenalo předplatné mezi lety 2004 a 2005, kdy z avizovaných 10763 kusů klesl na 7289 kusů. Jednalo se tedy o 32 % pokles. Následující rok se toto procento snížilo na polovinu, tedy 16 %. I v grafu předplatném je zaznamenán mírný nárůst mezi lety 2006/2007 a 2009/2010 o 3 % a následující roky 2010/2011 dokonce o 12 %. Poslední měřené roky 2015/2016 vykázaly nárůst taktéž,

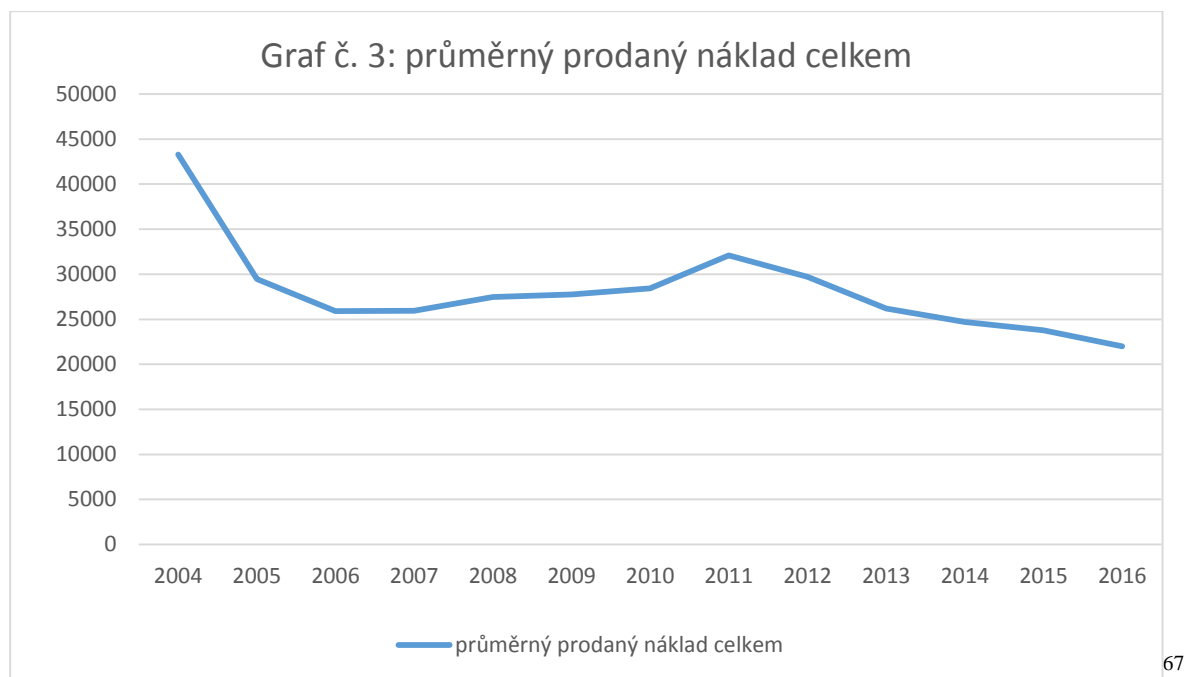
⁶⁴ Srov. graf č. 1: vývoj průměrného tištěného nákladu

⁶⁵ Graf byl vytvořen na základě údajů/dat Kanceláře ověřování nákladu tisku ABC ČR.

Periodický tisk. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. c2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

tentokrát však o pouhé 1 %. I přes tyto kladné roky se průměrný náklad předplatného snížil za posledních 12 let o 64 %.⁶⁶

2.3.3. Graf vývoje průměrného prodaného nákladu celkem

Graf č. 3 znázorňuje vývoj průměrného prodaného nákladu celkem. Křivky toho grafu jsou směrodatné pro předchozí dva grafy, jelikož lze podle něj predikovat pravděpodobný vývoj trhu a uzpůsobit tak tisknutý náklad. Do značné míry jej tedy kopíruje graf č. 1, který se od něj odvíjí. Z grafu lze vyčíst, že průměrný prodaný náklad byl v roce 2004 asi 43267 kusů. V posledním měřeném roce 2016 se dostáváme na číslo 22007, což znamená celkový 58 % pokles. Lze tak posoudit, že celkový zájem čtenářů o tištěné měsíčníky upadá.⁶⁸ Největší propad zaznamenal celkový prodaný náklad v letech 2004/2005, kdy se z celkových 43267 kusů propadl průměrný prodaný náklad o 32 % na 29469 kusů. Strmý pád pokračoval i následující rok, tentokrát však ztráta byla o více než polovinu nižší oproti roku předchozímu, a to 12 %. Následující období se již ztrátám na nákladu vyhnulo, pět let se procento prodaného nákladu udrželo v kladných číslech.⁶⁹ Zlomovým bodem se stal rok 2011, po

⁶⁶ Srov. graf č. 2: průměrný náklad předplatného

⁶⁷ Graf byl vytvořen na základě údajů/dat Kanceláře ověřování nákladu tisku ABC ČR.

Periodický tisk. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. c2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

⁶⁸ Neoperujeme s daty týkajícími se elektronických verzí těchto časopisů, je tedy možné, že část čtenářů přešla právě na elektronickou verzi svého periodika.

⁶⁹ 2006 – 0 %, 2007 – 6 %, 2007 – 1 %, 2008 – 2 %, 2009 – 13 %

kterém již nadále procento celkového prodaného nákladu dosahuje pouze záporných čísel. Z čísla 32075 kusů v roce 2011 se prodaný náklad během 5 let propadl na 22007 kusů.⁷⁰

2.4. Redakce jako mediální organizace

Pojmem mediální organizace myslíme dílčí složku médií, která se podílí na mediální produkci. Celkově má masově mediální organizace několik úrovní od supernacionální až po individuální. Redakci řadíme jako další vyšší stupeň po jednotlivci. Redaktor je tedy na nejnižší úrovni jednatel, který vykonává vlastní mediální práci a má své místo v nadcházející úrovni – organizaci, což je v našem případě redakce. Mezi jednotlivými vrstvami jsou daná pravidla a vztahy, jež jsou řízeny nejen zákony, ale i vnitřními nařízeními nebo společenskými a kulturními závazky.⁷¹

Cíle mediální organizace nejsou nikdy otevřeně sdělované a často jsou smíšené vzhledem k vnitřnímu rozdělení mediální institucí. Teorie organizací vyděluje dva typy – utilitární a normativní cíl. Utilitární cíl je za účelem výdělků vytvářet služby či zboží (v našem případě obsahy), zatímco cíl normativní je podpora a uskutečnění určitých ideálů. Často se tyto dva typy prolínají, ale většina médií je provozována jako podnik za účelem výdělků, tudíž převládá typ utilitární.⁷²

Organizační cíle lze popsat i z ekonomické stránky. Rozlišujeme cíl ziskový a neziskový. Jako neziskový cíl bereme získání prestiže či uplatnění moci. Ziskovým cílem je získávání příjmů z prodeje (pozn. autora v našem případě až už stánkového nebo v rámci předplatného) a z prodeje inzerce a reklamy.⁷³

2.4.3. Výrobní postupy

V tomto tématu vycházíme z koncepce Graemea Burtona a jeho vymezení výrobní rutiny. (Burton 2001: 102-108) Opakující se postupy neboli rutiny jsou zařité způsoby, jak probíhá tvorba například časopisu. Každá redakce má pravidelné činnosti, které se během dne odehrávají, patří mezi ně i redakční porada. Tyto rutiny jsou pro redakci velice významné, jelikož se redaktori potýkají s nedostatkem času a tento druh automatizace jim ho umožní efektivně využít. Příprava dalšího čísla časopisu tak má svůj postup, který je daný, a redaktori jej automaticky dodržují, což jim v konečném výsledku ušetří čas i práci.

---

⁷⁰ Srov. graf č. 3: průměrný prodaný náklad celkem

⁷¹ McQuail 2009: 287-289

⁷² Tamtéž: 291

⁷³ Tamtéž: 291-292

3. METODIKA PRÁCE

3.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Pro dosažení cíle práce, je nutné si stanovit hlavní a vedlejší výzkumné otázky, které se budeme snažit zodpovědět.

Hlavním cílem práce je tedy popsat celou historii časopisu a jeho vývoj, jenž zahrnuje nejen samotný časopis, ale i redakci a vztah magazínu s českou fantastickou scénou. Taktéž se pokusíme přiblížit osoby, jež jsou předmětem rozhovoru.

Hlavní výzkumnou otázkou je: *Jak vypadá historie časopisu Pevnost, od jejího počátku až po současnost?* Dílčími otázkami pak jsou: *Jak se vyvinul a změnil časopis za dobu své existence? Jak se změnila redakce? Jak si Pevnost vedla v porovnání s konkurencí?*

Rozhovory budou vedeny s lidmi, kteří Pevností prošli a působili v ní, případně v ní působil dodnes. Za dobu své existence se vystřídalo v časopise sedm šéfredaktorů, již jsou součástí rozhovorů této práce. Základní struktura otázek rozhovoru se týká různorodých oblastí problematiky vydávání časopisu a jsou v této práci teoreticky podloženy. Podíváme se na vývoj Pevnosti z pohledu respondentů, a podrobně zmapujeme minulost tohoto časopisu.

3.2. Kvalitativní výzkum

Pro tento výzkum se jeví nejužitečněji kvalitativní přístup, vzorek je velice specifický a kvalitativní výzkum popisuje danou situaci nebo případ v delším časovém intervalu. Využijeme metodu polostrukturovaného rozhovoru a od bývalých šéfredaktorů Pevnosti se pokusíme zjistit veškeré dění a okolnosti za dob jejich působení v časopisu.

Získaná kvalitativní data mají výhodu v tom, že jsou přirozeně uspořádaná. Postupují od otázek „co“ a „kolik“ až po „jak“ a „proč“.⁷⁴

Rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem je v získaných datech – kvalitativní pracuje s měkkými daty, kvalitativní s daty tvrdými. Kvalitativní přístup více

---

⁷⁴ Hendl 2016: 165

zdůrazňuje zájem o jedince či danou skupinu, což se jeví oproti přístupu kvantitativnímu, pro naši práci vhodnější.⁷⁵

3.3. Metoda získávání dat

V kvalitativní rozhovoru se překrývá teoretický rámec respondenta a výzkumníka. Je na výzkumníkovi, aby se respondentovi přizpůsobil. Odpovědi nejsou předem dány, jsou neurčené otázkou, což je výhodné, jelikož respondent může vyjádřit plně subjektivizovaný názor bez omezení. Taktéž pro něj může být otázka návodem, na který může navazovat souvislostmi.⁷⁶

V naší práci konkrétně užíváme rozhovoru polostrukturovaného neboli semistrukturovaného či řízeného. K rozhovoru je nutné se připravit a vypracovat soubor otázek tzv. návod, což však není definitivní verze, a je možné v průběhu rozhovoru podat další doplňující otázky, v návaznosti na odpovědi respondenta, nebo pozměnit jejich formulaci, to vše je v uvážení tazatele. V rozhovoru se rozlišují dva typy otázek – primární, jež jsou předem připravené, a sekundární neboli sondážní, které vznikají až v průběhu rozhovoru za účelem doplnění informací nebo rozvinutí tématu. Polostrukturovaný rozhovor je nejužívanější technikou, jelikož propojuje výhody standardizované a nestandardizované formy.⁷⁷

Vyhodnocení a interpretací rozhovorů provedených s domluvenými šéfredaktory provedeme z jejich transkripcí. Zorganizujeme si veškerá data, tak abychom je ucelily do jednoho návazného bloku, který nám odpoví na výzkumné otázky. Je nutné podotknout, že oproti kvantitativnímu rozhovoru probíhá analýza dat již průběžně při sběru. „*Kvalitativní analýza je uměním zpracovat data smysluplným a užitečným způsobem a nalézt odpověď na položenou výzkumnou otázku.*“⁷⁸

Nebudeme pracovat pouze jen s informací získanými z rozhovorů, ale doplníme je o poznatky získané ze samotných časopisů, což nám i do jisté míry umožní ověřit si některé výpovědi. Budeme si všimát grafických změn obálky, větších změn v obsahu, počtu stran a vazbě. Také nás bude zajímat úvodní slovo šéfredaktora a případné doplňující rozhovory o Pevnosti. V tiráži si budeme všimát vydavatele a šéfredaktora, sídla redakce, ale také i ceny jednotlivých čísel a předplatného.

---

⁷⁵ Sedláková 2014: 47-49

⁷⁶ Hendl 2015: 100

⁷⁷ Sedláková 2014: 211

⁷⁸ Hendl 2015: 227-228

Rozhovory a práce se samotným časopisem jsou jedinou cestou, jak získat informace potřebné k naplnění zvoleného cíle. Časopis není dosud historicky zmapován a od jeho založení, jakožto amatérského média, nejsou dochovány žádné původní plány nebo dokumenty. Pevnost také nemá oficiálně sledovaný náklad, takže ani tyto data nelze v žádné databázi najít.

4. EMPIRICKÁ ČÁST

4.1. Profil časopisu Pevnost

Pevnost je časopis s měsíční periodicitou, jenž se věnuje české a zahraniční fantastice. Zahrnuje všechny její oblasti od fantasy přes sci-fi a horor. Věnuje se různorodým oblastem od literatury přes film, komiksy, hry a historii. V obsahu lze najít články, reportáže, recenze a rozhovory, součástí každého čísla jsou i povídky. Časopis je jedním ze dvou periodik tohoto tematického zaměření, které vycházejí v České Republice.⁷⁹

Existuje již od roku 2002 a za tuto dobu měl čtyři majitele. Zakladatelem a prvním vydavatelem byl Martin Ladýř, který časopis z ekonomických důvodů prodal JUDr. Františku Čermákovi. Ten o něj přišel v rozvodovém řízení a Pevnost připadla jeho bývalé manželce Květě Vtípilové. Ta se po krátké době rozhodla časopis uzavřít. Nakonec jej však prodala současné majitelce a vydavatelce, tehdejší zaměstnankyni Kristině Nowakowské.

V Pevnosti působil celkem sedm šéfredaktorů. Chronologicky Jan Hammer, Dalibor Tichý, David Hartmann, Tomáš Němec, Alžběta Lexová, Josef Horký a současný šéfredaktor Martin Fajkus.

V rámci portfolia příspěvatelů časopisů jsou mnozí známí autoři jako Ondřej Neff, Petra Neomillnerová, Pavel Renčín, František Kotleta a mnoho dalších. Mnoho osobností české fantastiky je i součástí redakce, například Wojta Běhounek, Boris Hokr, Míla Linc, Jiří Pavlovský, Jiří Popiolek, Daniel Storch a další.

Časopis lze nyní koupit ve dvou mutacích. První je klasický časopis Pevnost. Druhou je souběžně vycházející mutace s knižní přílohou Pevnost Plus. V jeho historii existovala ještě třetí verze, Pevnost Speciál, která vycházel až dvakrát ročně.

4.2. Profily respondentů

V této části věnujeme prostor respondentům této práce a jejich krátkému představení.

4.2.1. Ondřej Jireš

Jeden ze známých autorů antologií české fantastiky se narodil 7. 6. 1983, v Ústí nad Orlicí. Vystudoval obor nových médií na Karlově Univerzitě. Je jedním ze zakladatelů jednoho z největších žánrových serverů Fantasyplanet.cz, na kterém dlouhá léta působil jako šéfredaktor. Ve volném čase působí jako redaktor, editor či publicista. Mimo Pevnosti

---

⁷⁹ Pevnost [online]. Praha, c2013 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.pevnost.cz/>

přispíval i od časopisu Ramax či Ikarie. Věnuje se i zmiňované tvorbě antologií, do jeho portfolia patří například Čas Psanců (2004), Legendy české Fantasy (2006), Memento mori (2009) a další.

4.2.2. Jan Hammer

První šéfredaktor a spoluautor Pevnosti se narodil v roce 1979 v Praze. V roce 1998 absolvoval Gymnázium na Vítězné pláni. Během své kariéry působil kromě Pevnosti ještě v časopise Svět Počítačů. V současnosti se věnuje tiskové produkci pro klienty velkých reklamních agentur a je umělecký vedoucí divadla Sentiment.

4.2.3. Dalibor Tichý

Druhý šéfredaktor Pevnosti se po odchodu z Pevnosti začal naplno věnovat své šermířské skupině Žoldněři.cz, kde působí jako choreograf, vedoucí a mentor v jedné osobě. Živí se jako lukostřelec v historickém centru, je redaktorem a zakladatelem portálu rumpal.cz a učí šerm. *„Já vedu v současnosti naprosto odlišný život než dřív, v souladu s přírodou a řemesly vychovávám své děti, pracuji jako lukostřelec v historickém centru, učím šerm a jsem stále aktivní. Já žiji život jako příběh, jedno velké dobrodružství.“*⁸⁰

4.2.4. David Hartmann

Další z řady bývalých šéfredaktorů David Hartmann se narodil v roce 1979. V roce 2002 absolvoval Vyšší odbornou školu publicistiky a během studia získal ocenění poroty v Literární ceně Vladimíra Vokolka za básnickou sbírku Býk z Monte Altissima. Po ukončení studia se ujal pozice šéfredaktora Pevnosti. Po odchodu pracoval jako zástupce šéfredaktora v časopise 21. století Junior a posléze nastoupil do Českého rozhlasu na pozici redaktora nových médií. Po dvouleté zkušenosti ve veřejnoprávní instituci odjel do australského Sydney, kde studoval angličtinu a živil se jako přidavač na stavbě a pomocná síla v kuchyni. Po návratu do České republiky se stal spoluzakladatelem a šéfredaktorem časopisu Časostroj, jenž se zabývá historií po děti. V současnosti je na volné noze a pracuje na dokončení vlastního projektu, teoretického textu o výtvarníkovi Mikuláši Medkovi Magnetická bitva zbloudilého opeřence.

4.2.5. Tomáš Němec

Nejdéle působící šéfredaktor Pevnosti Tomáš Němec se narodil 5. června 1976 v Duchcově. Vystudoval Obchodní akademii v Teplicích a pokračoval ve studiích na

---

⁸⁰ Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3

Západočeské univerzitě v Plzni oborem právo, ty však nedokončil. Po svém působení v Pevnosti odešel do nakladatelství FANTOM Print a posléze založil své vlastní Mystery Press. Věnuje se i psaní povídek a knih například Chladná hra (2006). Sestavil i několik antologií v čele se Společenstvem Pevnosti (2014), v rámci, které vyšly nejlepší povídky z časopisu Pevnost za poslední dekádu.

4.2.6. Alžběta Lexová

Alžběta Lexová je jedinou ženou, která kdy z pozice šéfredaktora vedla Pevnost. Během studia na VŠ psala pro server Topzine.cz, kde převzala rubriku fantastiky, a následně se přesunula do čela portálu Fantasya.cz. Během toho působila jako dopisovatel pro časopis Pevnost, kterého se posléze na krátkou dobu ujala. Po konci v Pevnosti pracovala pro server Investicniweb.cz jako denní zprávař. Nyní se věnuje překladatelství a je redaktorkou na volné noze.

4.2.7. Josef Horký

Josef Horký se narodil v roce 1989. Sám se představil jako geek, cinefil a knihožrout. Od roku 2010 pracoval jako redaktor webzinu Fantasyplanet.cz. K Pevnosti se dostal v roce 2012, pracoval jako externí redaktor a poté ji i krátce vedl. Nyní pracuje jako account & project manager pro firmu SiteOne s. r. o., kam nastoupil po svém konci v Pevnosti.

4.2.8. Martin Fajkus

Nynější šéfredaktor Pevnosti. Narodil se v roce 1970. Je velkým fanouškem fantastiky, pro Pevnost pracoval od roku 2003 jako externí dopisovatel, který se zabývá beletrií. V září roku 2014 se stal šéfredaktorem Pevnosti. Mimo Pevnost spolupracuje s nakladatelstvím FANTOM Print a přispívá na portálu Fantasya.cz. Sestavil také antologii Legie nesmrtelných.

4.3. Historie časopisu Pevnost a jeho vývoj od založení v roce 2002 do března 2017

Hlavní část empirického bloku práce je rozdělena do několika sekcí chronologicky podle šéfredaktorů časopisu. Každé období zahrnuje jak názor šéfredaktora, tak nalezené reakce tehdejší čtenářů. Dále také deskriptivně popsane důležité změny v samotném časopise, jenž samotný do jisté míry sloužil jako podklad k doplnění a ověření získaných informací z rozhovorů. V historii časopisu se na postu šéfredaktora vystřídal celkem sedm lidí.

4.3.1. Založení časopisu a první šéfredaktor Jan Hammer (01/2002-03/2002)

Pevnost zakládá Martin Ladýř, který si tím do jisté míry plní dětský sen, alespoň podle prvního šéfredaktora Pevnosti Jana Hammera. „Řekl bych, že pravda je v těch prvních dvou tvrzeních – plnění dávného snu a vidina zisku. U Martina Ladýře to totiž bylo dost často propojené, a z určitého pohledu je to i pochopitelné. Když chtěl realizovat nějaký podnikatelský záměr, stavěl to (alespoň v tom věku) na věcech, které ho bavily. Svým způsobem to byl vizionář, který opravdu chtěl realizovat svoje sny. Z druhého pohledu ovšem každý sen ničil tím, že na něj dříve či později pohlížel už jen jako na byznys.“⁸¹ Ten byl se zakladatelem a prvním vydavatelem Pevnosti v kontaktu už od dětství, jelikož společně vyrůstali. Když oba navštěvovali střední školu, pracovali na společných projektech. Věnovali se programování jednoduchých her, a také začali vydávat vlastní amatérský časopis pojmenovaný Artefakt. Časopis vycházel v roce 1995, byl černobílý, rozmnožovaný na kopírce, náklad byl asi 100 ks a jeho obsah psali Jan Hammer s Martinem Ladýřem, případně přispěli svými texty či ilustracemi jejich bývalí spolužáci. Obsahově se překrýval s tehdejšími fantasy časopisy Dech Draka vydavatelství Altar. Vycházel z jeho obsahu a věnoval se zejména artefaktům z jeho příběhu a jeho historii. Tento časopis měl asi jen 5 čísel, jelikož jej při studiu nebylo možné časově zvládat. Tento časopis byl však dětským snem, který do jisté míry podal základy Pevnosti. „Asi po pěti číslech jsme ale od toho upustili, měli jsme problém stíhat jeho obsahovou náplň při studiu a finančně bylo jeho šíření také na naše omezené zdroje poměrně nákladné. Nicméně toto je opravdu prapůvod Pevnosti.“⁸²

V roce 2001 za Janem Hammerem přišel pan Martin Ladýř, tehdy již majitel společnosti DXT Computers s.r.o. zaměřené na výpočetní techniku, s myšlenkou, že obnoví svůj časopis z dětství, tentokrát však na profesionální úrovni a pod finanční záštitou jeho firmy, přičemž mu nabídl pozici šéfredaktora. Společně dali dohromady první koncept časopisu pod názvem Pevnost, který do značné míry kopíroval jejich původní projekt časopisu Artefakt. „Dávali jsme to dohromady podle vzoru našeho původního časopisu a těžko již říct, co kdo do časopisu přidal... Také jsem poskytl několik svých povídek, ale to bylo spíše z důvodu, že externistům by vydavatel musel platit, kdežto moje mohl čerpat jaksi "v ceně výplaty". Rozhodně nešlo o nějaké literárně hodnotné kusy. Moc jsme toho nevěděli, s nikým z "branže" jsme se moc neznali, všechno se teprve tvořilo. Bylo to o snu, instinktech a chybování.“⁸³ Do časopisu si Jan Hammer tedy dovedl ještě dalšího stálého redaktora

---

⁸¹ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 26

⁸² Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 2

⁸³ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 4

a svého kamaráda Dalibora Tichého, ke kterému přizval Martin Ladýř ještě Ondřeje Jireše ze serveru Fantasyplanet.cz. „*Dělal jsem šéfredaktora Fantasyplanet.cz, tehdy nejsilnějšího média o fantasy, oslovili mě ke spolupráci, souhlasil jsem, poskytoval jsem konzultace, psal jsem články a recenze (1-2 texty do čísla), spolupracoval jsem asi 10 let, zažil jsem hodně změn. Nikdy jsem nepatřil do úzké redakční rady, ale pořád jsem se pohyboval v těsném kontaktu.*“⁸⁴

Fantasy scéna byla na počátku k Pevnosti skeptická, časopis byl na trhu nový a lidé nevěděli, co od něj můžou do budoucna očekávat. „*V době mého působení se všechno teprve rozbíhalo. Navazovaly se první kontakty a matně si pamatuji jména prvních významnějších přispěvatelů – Františka Vrbenská, Leonard Medek, Michael Bronec...*“⁸⁵ V počátku měla Pevnost za cíl se stát časopisem, jako je Ikarie, která se zaměřovala více na sci-fi, ale s tím, že se bude věnovat fantasy tématu. Za doby působení Jana Hammera se tedy Pevnost věnovala nejen fantasy a jejím mainstreamovým tématům, ale i šermu a dalším, které přišly redakci pod ruku. „*Sledovalo se aktuální dění. První hlavní články byly o filmovém Pánu prstenů, ale věnovali jsme se i jevištním počínům, například muzikálu Krysař. Jinak nechyběly knižní, a dokonce i hudební novinky, stále mělo smysl věnovat část obsahu Dračímu doupěti nebo kartičkám Magic. Také jsme dělali reportáže z bitevních akcí historického šermu. Byla to zkrátka taková směs všeho, co v dané chvíli letělo, nebo nás osobně zajímalo. Tuhle vlastnost si to zachovalo už z té doby "amatérského" časopisu Artefakt. Prostě jsme psali o tom, co jsme měli rádi, a co se nám líbilo. V širších souvislostech jsme o tom začali přemýšlet až později.*“⁸⁶ To podtrhuje i Ondřej Jireš. „*V prvních číslech šerm, Pán prstenů, později komplexní průřez fantastikou s mírným potlačováním sci-fi ve prospěch fantasy. V prvních cca 5 letech se časopis hodně zaměřoval na kvantitu témat...*“⁸⁷

První číslo (1, 05/2002) tedy vzniklo v režii majitele a tehdejšího šéfredaktora. Kvůli vydávání časopisu vznikla firma JASTOG.CZ s.r.o., což mělo své odůvodnění. „*Jastog byla firma, kterou založil speciálně jako vydavatelství Pevnosti.*“⁸⁸ Jednalo se o geniální tah majitele, který využil neznámosti firmy a v konkurenčním časopise Ikarie si nechal otisknout celostránkovou inzerci na svůj časopis Pevnost. „*Na poslední chvíli jim tam strčil celou stranu na Pevnost ... on to všechno měl velice dobře promyšlený.*“⁸⁹ Toto první číslo vychází

---

⁸⁴ Rozhovor s Ondřejem Jirešem. Příloha č. 1, otázka č. 2

⁸⁵ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 7

⁸⁶ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 21

⁸⁷ Rozhovor s Ondřejem Jirešem. Příloha č. 1, otázka č. 18

⁸⁸ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

⁸⁹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

v květnu, kdy se konal i festival Svět knihy, kde se zadarmo rozdávalo, aby získalo své první čtenáře.⁹⁰ Počáteční distribuce dokonce probíhala skrze přihlášené brigádníky na inzerát v centru Prahy. Každý musel na sobě mít mušketýrský kostým a za prodaný výtisk mu náležel podíl 25 Kč.⁹¹ Čtenáři však na časopis měli rozporuplné názory, nelíbila se jim vysoká cena, ani amatérské zpracování, avšak Pevnost vyplňovala místo na trhu, jelikož konkurenční Ikarie byla směřovaná spíše k sci-fi, zatímco původní Pevnost se věnovala fantasy, světům meče a magie.⁹² „Koupil jsem si ze zvědavosti a koupím si i druhý číslo, abych věděl, jestli je úroveň pořád tak nemastná, neslaná a nudná. Několik vcelku zajímavých článků, např. o heraldice, nicméně dost chyb. Jak překlepy, tak pravopisné (mám prd co vyčítat), ale hlavně věcné. Článek o meči je absolutní blábol...“⁹³ Úryvek z jedné z dostupných diskuzí na internetu. V tomto duchu diskuze pokračovala i nadále až k třetímu číslu časopisu, kdy Jan Hammer odešel. Ve zmíněné diskuzi je však prohlášení vydavatele, ve kterém tvrdí, že byl vyměněn kvůli špatné obsahové stránce Pevnosti. Hojnou diskuzi rozpoutal zejména fotokomiks, který byl součástí od prvního dílu časopisu. „Vážení přátelé historického šermu, doufám, že jste schopni ode mě jako zástupce Pevnosti ještě něco strávit po výborných počinech stylu středověký lehkoodětec a fotokomix. Na toto téma jsme řešili již skutečně spousty výtek, překračujících přijatelnou mez. Tudiž byl vyměněn šéfredaktor, který za tyto věci odpovídal a spáchal mimo jiné vámi velmi oblíbeného lehkooděnce. Věřím tedy, že čtvrté číslo je již na lepší úrovni zejména po obsahové stránce točící se okolo historie“⁹⁴ Toto jsou slova vydavatele v diskuzi, které se však rozhodl komentovat i Jan Hammer. „Jasně, odpovědný je vždy šéfredaktor. Ale v Pevnosti jde spíše o to, že pan vydavatel Ladýř nesmlouvavě prosazuje v časopisu to, co se líbí jemu, bez ohledu na názor čtenářů i ostatních členů redakce a před očima vám na důkaz profesionality jeho záměrů mává dětskými časopisy a plátky nevalných kvalit. Ted' nepřeháním. Několikrát se také stalo, že jsme s grafikem zalomili večer stránku (podle názoru obou k naprosté spokojenosti) a ráno jsem ji našel předělanou povětšinou do šílené podoby a pozměněným textem. Odůvodněním bylo, že to chce

---

⁹⁰ Jednou větou. FantasyPlanet [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/jednou-vetou/3859-nadpis/>

⁹¹ Jednou větou. FantasyPlanet [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/jednou-vetou/3858-nadpis/>

⁹² PHabala: Pevnost. ČVUT: Fakulta elektrotechnická [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://math.feld.cvut.cz/habala/sff/pevnost.htm>

⁹³ Nový časopis Pevnost - diskuze. Český šerm [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskyserm.cz/ForumDetail-33>

⁹⁴ Nový časopis Pevnost - diskuze. Český šerm [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskyserm.cz/ForumDetail-33>

*komerci a Bravičko je sice hnus, ale prodává se.*⁹⁵ A tato diskuze pokračovala i nadále, až se na stranu Jana Hammera postavil i tehdy budoucí šéfredaktor Dalibor Tichý (v diskuzi však píše již v době, kdy je na odchodu z Pevnosti). Kvůli rozporům a zásahům majitele do obsahu se tedy Jan Hammer rozhodl odejít po vydání třetího čísla pevnosti (3, 07/2002). *„Odešel jsem, protože jsme se s Martinem Ladýřem začali rozcházet v přístupu k práci i k lidem. Byznys ho hodně změnil, začal ke každému přistupovat, jako by ho dotyčný chtěl okrádat, a když už někomu zaplatil, bral to jako důvod k tomu, že mu pak musí být plně k dispozici třeba ve tři ráno a být absolutně podřízený jeho rozhodnutím a náladám. K zastírání některých faktů šířil lži a porušoval dohody. Zkrátka celé se to začalo vymykat slušnosti, bez které jsem to dělat prostě nedokázal a nechtěl. Zažil jsem i svůj od té doby nepřekonaný rekord 36 hodin v nepřetržité práci beze spánku. Smutné na tom bylo, že když jsem pak v kanceláři usnul, vydavatel přijel a u grafika udělal změny, o kterých nikdo nevěděl. Zasahování do pravomocí ostatních byl vůbec velký problém, minimálně dosti demotivující. Myslím, že poslední kapka, po které následoval můj odchod, byla jedna moje povídka, kterou si Martin Ladýř vyžádal (z výše zmíněných důvodů, že za ní nemusel platit) a já souhlasil pod podmínkou, že v ní nebude dělat žádné změny. Měli jsme v zásobě i jiné povídky, ale ty by nebyly zadarmo. Souhlasil, ale druhý den, cestou na Eurocon jsem se od grafika dozvěděl, že za ním Martin Ladýř přijel ve dvě v noci, a z textu něco vypustil. Nejbližším vlakem jsem se Euroconu vrátil a řekl, že dávám výpověď. Možná to zní jako malicherný důvod, ale tenkrát jsem to bral jako zradu, prostě jsem mu už nemohl věřit. Už nejednal rovně ani se mnou. Byl to neslavný konec jednoho kamarádství.*⁹⁶

První číslo (1, 05/2002) má 62 stran. Obsahem jsou fenomény té doby, Pán Prstenů nebo A. Sapkowski, tvůrce Zaklínače. Najdeme zde i „comics“, což je spíše fotostory, jakou jsme mohli spatřit u jiných časopisů, jako bylo např. Bravo. Tento „comics“ se stal taky jedním z důvodů údajného vyhození šéfredaktora Jana Hammera a předmětem bouřlivých diskuzí čtenářů. Další zajímavou rubrikou prvního čísla je „Stavba Pevnosti“, což byla myšlenka právě zmiňovaného šéfredaktora. *„Myslím, že můj nápad byla ale například povídka na pokračování, kde si čtenáři mohli na konci vybrat ze čtyř možných dějových vyústění a prostřednictvím webu, emailu či poštou hlasovat. Možnost, která získala nejvíce hlasů, určila, jak jsem v příběhu pokračoval v dalším čísle.*⁹⁷ Netradiční věci na tomto čísle

---

⁹⁵ Nový časopis Pevnost - diskuze. Český šerm [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskyserm.cz/ForumDetail-33>

⁹⁶ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 5

⁹⁷ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 4

je, že úvodní slovo nemá šéfredaktor, ale majitel Martin Ladýř. V něm mluví o směřování a účelu Pevnosti a její budoucnosti. Obálka časopisu je dle mého názoru barevně nešťastně kombinovaná. Na černočerveném podkladu leží bílé písmo, což je samo těžce čitelné a působí amatérským dojmem. Cena tohoto vydání byla 59 Kč, což byla tehdy celkem vysoká částka, když vezmeme v potaz, že šlo o nový časopis. Navíc i ve srovnání s konkurenční Ikarií, jež stála 39 Kč. Cena ročního předplatného byla 599 Kč, půlroční abonmá stálo 299 Kč. V druhém čísle (2, 06/2002) již úvodník patří Janu Hammerovi. Toto číslo pokrývá také mnohem více témat, od fantasy, přes hry, šermířství, muziku až po umění. Lze tedy říct, že se časopis jen částečně držel svého podtitulu „*měsíčník o fantasy, mystice a historii*“. Zvýšil se však počet stran na 79. Mimo jiné se zde i redakce vyjadřuje, proč byl zvolen právě název Pevnost. Volba padla ze tří důvodů: prvním byl požadavek na český původ názvu, druhým pak neutralita slova Pevnost ve vztahu k tématům fantasy (jelikož se v různých podobách vyskytuje v mnoha fantasy příbězích) a třetím byla údajně volná doména www.pevnost.cz, jež tuto volbu utvrdila. V třetím čísle (03/2002) je první anketa⁹⁸, zaměřená na názory a požadavky čtenářů. Časopis má 79 stran, a navíc přílohu o počítačových hrách, která obsahuje dva plakáty. Na základě negativních ohlasů je ukončen také fotokomiks a v tomto díle je jeho poslední část.

Redakce v té době zaměstnávala dva lidi na plný úvazek, jimiž byli šéfredaktor Jan Hammer a redaktor Dalibor Tichý. Na začátku měla své sídlo v Balbínově ulici⁹⁹ v nedorekonstruovaném bytě, ve kterém na samotném začátku byli tři, šéfredaktor, programátor a paní, jež se starala o inzerci. Grafik pracoval externě. Jeho tehdejší role byla nezbytná, avšak nijak klíčová při tvorbě časopisu, jelikož vytvářel přesně to, co po něm majitel chtěl, a nebylo mu příliš umožňováno zapojit vlastní kreativitu. „*Nikdy nic neinicioval. Znal vydavatele po pracovní stránce déle než já a možná už u něj byl zvyklý, že nám to pak stejně celé překope.*“¹⁰⁰ V bytě ještě ve vedlejší místnosti pracoval tým vývojářů počítačové hry Legenda, kterou majitel Pevnosti financoval.¹⁰¹ „*S těmi jsme spolupracovali jen úzce. Dělali jen nějaké počítačové ilustrace například k mojí povídce na pokračování.*“¹⁰² Technické zázemí redakce však bylo díky tomu, že byl vydavatel majitelem firmy s výpočetní technikou, vcelku dobré. „*Díky spojení s DXT Computers jsme měli poměrně dobré počítače*

---

⁹⁸ Probíhala online prostřednictvím stránek časopisu.

⁹⁹ Adresa redakce z tiráže: Balbínova 1, Praha 2

¹⁰⁰ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 36

¹⁰¹ Legenda byla počítačová hra, která měla napodobit tehdejší fenomén na trhu Warcraft III. Vzhledem k vysokému počtu reklam a propagace v Pevnosti se domnívám, že důvod pro založení časopisu mohl být mimo jiné i za účelem propagace této hry, jelikož se od vydavatel hodně očekával.

¹⁰² Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 28

a tiskárnu. Ale jídlo jsme měli většinou studené, jen později nám majitel přinesl starou mikrovlnku. Žádný komfort, ale v tom věku nás ani nenapadlo si stěžovat.“¹⁰³ Pracovní den byl náročný, nebyla vymezená pracovní doba, Jan Hammer popisuje pracovní prostředí jako chaotické. „Pracovalo se od rána do noci poměrně chaoticky na tom, co bylo zrovna potřeba. Když se končilo hodně pozdě, spali jsme v redakci s hlavou na stole. Anebo jsme se noční dopravou doplazili domů a druhý den čelili výtkám za pozdní příchod. Vážně to nemělo žádnou popsitelnou formu. Byl to chaos, ale srdcovka.“¹⁰⁴ Pracovní porady neprobíhaly, jelikož šéfredaktor tvořil časopis sám. Zde však vstupuje otázka majitelské struktury a jejího zásahu do obsahu. K pracovním poradám Jan Hammer dodal, že se nekonaly, jelikož majitel si vždy obsah upravil dle sebe bez ohledu na zaměstnance. „Já moc neměl, s kým se radit a majitel dělal nekontrolovatelná rozhodnutí, o kterých se s nikým neradil“ Toto tvrzení podporuje i Ondřej Jireš. „Pouze první majitel/vydavatel aktivně mluvil do obsahu, což zpravidla přinášelo jenom komplikace.“¹⁰⁵ Požadavky majitele byly minimalizovat (Jan Hammer uvádí dokonce slovo vynulovat) náklady. Toto však dle něj překračovalo slušné meze a odráželo se v chování majitele k zaměstnancům.

Výrobní linka časopisu byla zmatená, dle tehdejšího šéfredaktora se vše dělalo na poslední chvíli. „Tedy v době, kdy šlo jedno číslo do tisku, se teprve dělala obsahová struktura druhého. Pak se nějaké dva týdny sháněl nebo psal obsah a plynule jsme se stěhovali ke grafikovi domů, kde se pak řešil zlom. Organizace tak špatná, že se divím, že jsme to přežili.“¹⁰⁶

K číslům týkajícím se ekonomiky časopisů neměl šéfredaktor přístup. Inzerce se v této době do časopisu sháněla špatně. V časopise se objevovaly pouze bartery nebo cross-promo s jinými tituly, např. s herním magazínem Gamestar. Je v něm inzerována i firma majitele DXT Computers s.r.o. a zmiňovaná hra Legenda. Rozjezd časopisu byl tedy dotovaný vydavatelem, což se však v počátcích očekává. V prvních měsících byl časopis propagován na veletrzích a festivalech, např. na Světě knihy, Literárním veletrhu, Euroconu nebo Pragoconu. Reklama na Pevnost se objevila v Ikarii a ze začátku i na lavičkách v Praze. Před vydáním prvního čísla vyšlo i promo na serveru Fantasyplanet.cz, které vytvořil tehdejší konzultant Ondřej Jireš.¹⁰⁷ Náklad prvních čísel odhaduje Jan Hammer na 10 000 kusů, avšak

---

¹⁰³ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 31

¹⁰⁴ Tamtéž, otázka č. 30

¹⁰⁵ Rozhovor s Ondřejem Jirešem. Příloha č. 1, otázka č. 22

¹⁰⁶ Rozhovor s Janem Hammerem. Příloha č. 2, otázka č. 35

¹⁰⁷ Pevnost – ambiciózní časopis přede dveřmi!. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/pevnost-ambiciozni-casopis-prede-dvermi/>

v tiráži prvního čísla je uvedena číslovka 40 000 kusů. Distributorem byl Mediaprint & Kappa v ČR a pro SR Pressmedia.

4.3.2. Druhý šéfredaktor Dalibor Tichý (Pevnost 04/2002-01/2003)

Jan Hammer skončil a místo šéfredaktora přebíral jeho blízký kamarád, jehož do Pevnosti přivedl sám Hammer, Dalibor Tichý. Zároveň zůstal jediným zaměstnancem redakce. Jak však sám uvádí, po odchodu Jana Hammera se to v časopise neměnilo k lepšímu. *„Spolupracoval jsem na tvorbě celého prvního ročníku, a ještě na několika číslech z druhého, posledních několik měsíců i jako šéfredaktor. Bez Duncana (Jana Hammera), který předtím odešel kvůli neshodám s vydavatelem, to však již nebylo ono.“*¹⁰⁸ V době jeho působení se časopis neustále měnil a vyvíjel v návaznosti na čtenáři, majiteli, a i na něm samém. *„Na podobě časopisu jsme pracovali neustále a rubrik přibývalo – k podobě, tuším, třetího čísla jsme došli spontánně, sám jsem prosadil hudební recenze a reportáže ze šermířských bitev a akcí, a také originální doplňkové Dračí Doupě, bez toho by to nešlo.“*¹⁰⁹ Z časopisu odešel po necelém roce, jelikož se názorově rozcházel s majitelem, ať už šlo o samotný obsah, nebo o celkové vedení. *„Odešel jsem na vlastní žádost poté, co jsem se naposledy tragicky neshodl na další podobě časopisu s vydavatelem panem Ladýřem. Nedlouho poté vydavatel časopis prodal.“*¹¹⁰ Svou roli na tom měl i druhý díl Pevnost Speciál, se kterým nechtěla mít redakce nic společného.

Pevnost se tehdy snažila najít svou cestu na pole české fantastiky a zavděčit se její komunitě. Problémem však bylo stanovit pevnou hranici témat a vyhovět jak redakci, tak čtenářům. *„Pevnost byla od počátku vytvořena jako čistě fantasy časopis pro čtenáře od cca 12 let věku. Ovšem o tom, co je a co není fantasy (původně žánr Meč a Magie), jsme vedli neustálé spory a polemiky dokonce i se čtenáři a také se samotnými spisovateli. Zajímavý byl názor Ondřeje Neffa. Chtěli jsme Pevnost postavit na roveň Ikarii, a přitom ji držet od žánru sci-fi. Ne zcela se to dařilo. Pokud však budete brát fantasy ne jako Meč a Magii, ale jako žánr obsahující cokoli fantastického, tedy vymyšleného (což později tvrdě prosazoval první vydavatel), dostanete se do značných žánrových problémů. Zjednodušeně, Pevnost pak mohla paradoxně obsahovat prakticky vše.“*¹¹¹ Časopis se totiž na trhu objevil právě v době, kdy oblíbenost fantasy prudce rostla, zejména díky filmovým adaptačním cyklům Pán Prstenů a Harry Potter, na čemž i obsahově zakládal. *„V době, kdy Pevnost začínala, šel do kin Pán*

---

¹⁰⁸ Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3, otázka č. 5

¹⁰⁹ Tamtéž, otázka č. 4

¹¹⁰ Tamtéž, otázka č. 5

¹¹¹ Tamtéž, otázka č. 6

*Prstenů, první díl trilogie, a to je fenomén dodnes. Zřejmým cílem vydavatele bylo se na této vlně vézt a dařilo se to dost dlouho. Pak se objevil filmový Harry Potter a několik dalších filmů, třeba Blade. Zaplat' pánbůh, jsme kromě filmových recenzí protlačili do časopisu povídky od českých autorů, některých tenkrát začínajících – namátkou: L. Lukačovičová, F. Vrbenská, L. Medek, J. Kulháněk.*¹¹² Už od počátku se redakce snažila na časopise spolupracovat společně se čtenáři, ať už formou soutěží nebo otisknutím jejich příspěvků, dopisů, zapojovali je do hlasování atd. Spolupráce s fanouškovskou scénou tedy probíhala a dost se na ní zakládalo. Přímého konkurenta časopis na trhu neměl a snažil se zacelit díru, kterou v tématech nechávala tehdejší Ikarie, jež se více zaměřovala na fantastiku týkající se sci-fi.

Pevnost v těchto začátcích dále hledala svoji tvář. Ani nový šéfredaktor Dalibor Tichý se nemohl s vydavatelem shodnout na hlavních tématech Pevnosti, a hlavně na hranici těchto témat. *„Téma bylo široké – fantasy. I přes neshody, co ještě je a co již není fantasy, se dařilo protlačit do časopisu široké spektrum rubrik podle zájmů mladého čtenáře – filmy, hudbu, reportáže, povídky, komiks, šerm, počítačové hry, a dokonce občas i kousek historie. Důraz jsme se snažili klást na literaturu a byl to nekonečný boj. Náš vydavatel jako by byl předobrazem následující generace nečtenářů.*¹¹³ Od prvního čísla pod vedením nového šéfredaktora byla témata a obsah předmětem neustálé diskuze redakce a čtenářů v příspěvcích, které se v časopise objevily. Pevnosti je vytýkáno množství stran a její kvantitativní zaměření, namísto menšímu počtu stran a kvalitnějšímu obsahu. Už od zmíněného čísla, kdy se časopisu ujal Dalibor Tichý (4, 08/2002), je to zřejmé, jelikož počet stran narostl na 116. V následující Pevnosti (5, 09/2002) je avizována první její mutace Pevnost Speciál. Jedná se o další vydání časopisu, který však stojí mimo rámec předplatného. První Pevnost Speciál obsahoval CD s fantasy hrami a demem¹¹⁴ hry Legenda. Kromě zmiňované upoutávky na Speciál se pak v páté Pevnosti objevil i první z mnoha plakátů týkajících se Legendy.¹¹⁵ V čísle 6 (6, 10/2002) je znovu vložena anketa ke zjištění názoru čtenářů, což podtrhuje to fakt, že časopis stále hledal ustálenou podobu a výčet témat, jež bude pokrývat. V čtenářských příspěvcích napříč celým ročníkem se neustále opakují výtky na amatérské zpracování časopisu, gramatické a stylistické chyby. Důležitým faktem je oznámení dalšího pevnostního Speciálu v čísle 8 (8, 10/2002), který se stal jedním z důvodů odchodu celé redakce. Tento

---

¹¹² Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3, otázka č. 8

¹¹³ Tamtéž, otázka č. 18

¹¹⁴ Zkrácenou ukázkovou verzí.

Speciál byl zmíněný i v lednové Pevnosti, jež byla poslední pod vedením Dalibora Tichého (9, 01/2003).

K obsahu pevnostního Speciálu č. 2 se vyjadřuje Ondřej Jireš ve svém vyjádření k odchodu, zveřejněném na Fantsyplanet.cz. „*Obsah jsem připravoval já, dále se svými texty zúčastnili Marta Běhounková, Martin Antonín a Jiří Pavlovský. Snažili jsme se odvést co možná nejlepší práci za omezených podmínek, vytyčených vydavatelem. Ten se rozhodl prodávat tento 36 stránkový časopis za 99,- a přibalil k tomu 3 starší čísla a pohlednici. Rád bych podotknul, že za tento tah nemůže redakce. Jedná se o vydavatelův záměr, do kterého (bohužel) redakce nemá možnost mluvit. Za Pevnost Speciál opravdu byly zvýšené výdaje. Přesto redaktorům přijde nasazená cena jako přehnaná a kompenzace v podobě starých čísel jako nevhodná.*“¹¹⁶ Zpracování přišlo nevhodné i čtenářům Pevnosti a soudobé tuzemské fantasy komunitě. O vydavatelově snaze „oblafnout“ čtenáře napovídá i to, že na obálce Speciálu nebyla žádná informace, že udávaných 250 stran fantasy nejsou originální texty, ale přiložená tři stará čísla. Na Pevnost se snesla spousta negativních názorů a Speciál se stal ožehavým tématem mnoha internetových diskuzí. Byl to důvod, aby česká fantasy scéna na časopis zanevřela, jelikož cítila křivdu. Článek na Fantasyplanet.cz se dočkal nepříznivé reakce ze strany vydavatele, načež svou polemikou reagoval v tu chvíli již bývalý šéfredaktor Dalibor Tichý. V ní se vyjádřil k událostem okolo Pevnosti, ke zmiňovanému článku a Pevnosti Speciál. „*Už samotný fakt, že se vydavatel dodatečně omlouvá čtenářům za příliš vysokou cenu produktu, je zavádějící a v jiných časopisech se s něčím podobným prostě NESETKÁTE, dokonce ani s tím, že by čtenářům psal vydavatel. Prostě se to stalo a záměr se nedá popřít. A pokud začne nějaký časopis navíc takovýmto způsobem rozprodávat stará čísla a hřešit na čtenáře, kteří dají 99,- Kč za tlustého zajíce ve fólii, aby doma zjistili, že nalétli a koupili jen 36 stran o Pánovi prstenů, pohlednici v hodnotě 17,- Kč a tři staré časopisy, které už buď četli, nebo je mají doma jako podložku pod nahnutou knihovnou, znamená to jediné – existenční problémy, nebo chamtivost, snahu vydavatele za každou cenu ještě vydělat na fenoménu Pána prstenů.*“¹¹⁷ Mluví také o okolnostech svého odchodu. „*Vydavatel dokonce ve vidině vyššího zisku odmítl zaslat Speciál předplatitelům, což je v jiných časopisech naprosto běžné a rozhodl se vydělat i na těch čtyřech stovkách nejvěrnějších. Nebylo však příliš o co stát, přestože samotný magazín byl docela fajn a pro fanoušky byl jistě*

---

¹¹⁶ Současná situace Pevnosti. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/geekzona/soucasna-situace-pevnosti/>

¹¹⁷ Polemika – Není Pevnost spíše slabost? FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/polemika-neni-pevnost-spise-slabost/>

*přínosem, jen ne za tu cenu. Už podle obálky na reklamách (v prosincové Pevnosti ji nahrazoval plakát Pána prstenů) se zdál titul: „300 stran o Pánovi prstenů a fantasy“ nějaký podezřelý a konečný: „250 stran o fantasy (spolu s Pevností) + plakáty“ to příliš nevylepšil. Rozhodl jsem se raději s Pevností rozvázat pracovní poměr, neboť jsem tušil něco špatného a nechtěl jsem, aby na mě byla hozena odpovědnost za tento „bezvadný“ projekt.*¹¹⁸ Tento článek nezůstal bez reakce a několik dní po něm vydal na stejném serveru vyjádření i vydavatel Martin Ladýř. V článku popírá veškeré věci, které řekl Dalibor Tichý. Odchod Dalibora Tichého měl být dle něj spojen s nevyhověním razantního zvýšení platu. *„Zajímavě zněl i „odchod“ některých přispěvatelů i pana Tichého, který se snažil medializovat pan Jireš na těchto stránkách. Nicméně, pod tíhou argumentů a vyložených nepravd v publikovaném článku, se rozhodl jej na naši žádost stáhnout. Hlavním důvodem, proč pan Tichý odešel, byly peníze. Zní to možná neuvěřitelně a ve světle těchto údajů můžeme pana Tichého považovat za velkého pokrytce, ale je to pravda. Začátkem prosince požádal o razantní zvýšení platu a vzhledem k tomu, že finanční možnosti Pevnosti toto neumožňovaly, po vzájemném rozhovoru jsme se dohodli na ukončení jeho působnosti. To, že se zachová velmi sobecky a neprofesionálně a bude se snažit negativně působit i na další spolupracovníky Pevnosti, by nikdo z nás od něj nečekal. A už vůbec ne, že dokáže tuto situaci interpretovat tak, aby si hrál svoji polívčičku a ukázal se v co nejlepším světle.*¹¹⁹ K odchodu zbytku redakce se v článku nevyjadřuje. K Pevnosti Speciál dodává, že se jednalo o přání čtenářů, nikoliv o reklamní trik. Tehdejší vydavatel tedy podal k událostem svá vysvětlení, nicméně pod článkem pokračovala zajímavá diskuze mezi všemi zúčastněnými stranami a čtenáři. Většina čtenářů se zastala šéfredaktora Dalibora Tichého. Vyjadřuje se například jeden z odchozích přispěvatelů, populární publicista a komiksový vydavatel Jiří Pavlovský *„Proto mne dost překvapilo, když jsem se začal dozvídat, že jsem byl vyhozen, protože vydavatel nebyl s mou prací spokojen. To mě, přiznám se, trochu nakrkló. Takové zbytečné honění si trika na můj účet. Nebýt toho, tak mlčím jako nemá barikáda a chovám se jako správný profesionál. A to je tak asi všechno. Jiří Pavlovský P. S. Co já vím, tak únorovou Pevnost skutečně dělala ještě stara garda. Filmy a knihy já, povídky Michael (Bronec)... Tudíž má Dalibor Tichy pravdu. P. P. S. Taky mě pobavilo to, že devadesát procent ohlasu na Pevnost Speciál je kladných. Samozřejmě, když se všechny záporné mažou. Spíš se divím, že to*

---

¹¹⁸ Polemika – Není Pevnost spíše slabost? FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/polemika-neni-pevnost-spise-slabost/>

¹¹⁹ Reakce na článek Dalibora Tichého. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/reakce-na-clanek-dalibora-ticheho/>

není rovná stočka.“¹²⁰ V tomto duchu pokračuje diskuze dál, vyjadřuje se i Michael Bronec, další z odchodících přispěvatelů, a situaci dále komentuje i vydavatel Pevnosti Martin Ladýř. Tato kauza však měla dohru u fanoušků fantasy, jejichž část na Pevnost zanevřelo, tedy alespoň na určitou dobu. Svůj názor k celé situaci a vzpomínku na ni poskytl během rozhovoru také Tomáš Němec, jenž přišel do redakce po odchodu té původní. „*Celé to byla kauza kvůli Speciálu. On (Martin Ladýř) dělal Speciál Pevnosti. Tenkrát udělal takovou trošku boudu na čtenáře. Udělal Speciál, který měl málo stránek, a přibalil k tomu staré Pevnosti. Asi dvě nebo tři a nasadil na to cenu 99 korun.... Tohle bylo nějaké vyústění, byla to poslední kapka a redakce ze dne na den odešla a on to musel řešit.*“^{121 122}

Redakce byla za působení Dalibora Tichého složená ze tří lidí, šéfredaktora, redaktora a zástupce inzerce. Zaměstnanci však byli pouze šéfredaktor a redaktor, zbylí lidé, kteří se podíleli na tvorbě Pevnosti, byli externisté a dostávali úkolovou mzdu, včetně grafika. Ten byl pro časopis klíčový. „*Jeho úloha byla naprosto zásadní. A pokud na takovém člověku maximálně šetříte, a ještě za ním sedíte a kecáte mu do práce, je s časopisem amen – viz první dva ročníky Pevnosti.*“¹²³ Pracovní den probíhal v redakci, dopoledne se psaly, četly, redigovaly a ilustrovaly články a pokračovalo se, v některých případech, až do noci. „*Jednou jsem vytvořil ilustraci meče přímo u grafika doma, abychom zaplnili část jedné strany. Takže jsme se nenudili.*“¹²⁴ Redakce sídlila na stejném místě jako za šéfredaktora Jana Hammera, tudíž i zázemí bylo stejné. Pracovní porady v časopise neprobíhaly, jelikož vydavatel se tvorby časopisu účastnil. „*Jaké porady? Vydavatel vám stál za zády. Bajo, než vzniklo první číslo, sešli jsme se tři v hospůdce a vznikl plán – první kostra a layout*“¹²⁵ Dle Dalibora Tichého měla nezkušenost při tvorbě časopisu určitou roli, své minimum zkušeností dle jeho slov doháněli sebedůvěrou a nadšením pro věc. „*Nechci to nějak obhajovat, byly to začátky, ale jistou úroveň to mělo. Škoda jen mizerného zlomu, má žena je grafička, takže vím, o čem píší. Nad vodou nás držel hlad čtenářů po něčem, co tu nebylo.*“¹²⁶ Co se týče majitelské struktury, uvádí, že do podoby časopisu majitel zasahoval, sám se na ní podílel a značně ji tím ovlivňoval. Jeho požadavky byly vytvořit časopis pro mladší věkovou skupinu, která zahrne široké spektrum témat fantastiky. „*A nejlépe texty od renomovaných autorů, časopis plný*

---

¹²⁰ Reakce na článek Dalibora Tichého. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/reakce-na-clanek-dalibora-ticheho/>

¹²¹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹²² Z této kauzy nevyvozujeme žádné závěry a zaujímáme neutrální postoj. Tato práce pracuje s informacemi získanými z rozhovorů zúčastněných a volně dostupnými informacemi, komentáři či vyjádřeními.

¹²³ Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3, otázka č. 31

¹²⁴ Tamtéž, otázka č. 25

¹²⁵ Tamtéž, otázka č. 27

¹²⁶ Tamtéž, otázka č. 28

luxusní žánrové inzerce, kterého se prodá nejméně sto tisíc výtisků měsíčně a vydělá si na sebe už od prvního čísla. No fakt – takový byl jeho první plán. Ale vydavatelé jsou snad všichni stejní. Nebo ne? Stačilo si udělat renomovaný průzkum.“¹²⁷

Tvorba časopisu byla rozprostřená na celý měsíc. Nejprve se vytvořil layout a pak se rozdělily rubriky, v prvních dvou týdnech se tvořil a sháněl obsah a zbylé dva týdny měsíce se redakce věnovala sestavování konečného produktu. *„Byl to zmatek, asi jako v každé redakci – a nejde o naši nezkušenost – pokud se něco mění na poslední chvíli a vydavatel je nekompromisní, je to těžké všude.*“¹²⁸

Informace k ekonomické stránce časopisu nám nejsou dostupné. Ovšem z počátku byl časopis prodělečný, což se ale očekává, vzhledem k počátečním nákladům na vybavení a zázemí. *„Bylo každému jasné, že první čísla budou ztrátová, pamatuji si velice dobře, že první číslo stálo v té době podle vydavatelových slov milión – v tom byly ovšem i náklady na základní vybavení redakce. Byla to černá díra na peníze. Dnes myslím, že Pevnost na počátku poháněla hlavně naše víra. Škoda, že vydavatel nereagoval rychleji snížením nákladu a počtu stran. Na lidech už se šetřit víc nedalo, dělali jsme to ve třech*“¹²⁹ Inzerci tvořili prozatím převážně barterové dohody, buďto výměnou stránky nebo reklamní předměty či jiné zboží. Část inzerce však byla placená a tvořily ji převážně firmy spojené s fantastickou tematikou – filmové společnosti nebo společnosti zabývající se distribucí deskových a karetních her. Zisk z inzerce byl tedy minimální a z velké části byl časopis dotovaný vydavatelem. Propagace časopisu probíhala skrze veletrhy. *„Společně s firmou vydavatele DXT Computers jsme se na jednom brněnském počítačovém veletrhu snažili Pevnost propagovat. Pamatuji si, jak byl můj soukromý Passat přetížen po cestě do Brna, a také na to, že z veletrhu skoro nic nebylo a já jel naštvaný do Prahy, chvílemi přes dvě stě.*“¹³⁰ Rozpočet na jedno číslo časopisu byl proměnlivý, přesná čísla neznáme, ale Dalibor Tichý zmiňuje velké finanční ztráty, zejména kvůli vysokému nákladu a nízkému prodeji. *„Číslo od čísla se to lišilo, ale finanční náklady zpočátku byly obrovské právě kvůli vysokému nákladu a minimálnímu prodeji. Snad ani nemá smysl to znovu připomínat, tragédie, a zřejmě splněný sen a zároveň noční můra pana Ladýře. Nakonec se šetřilo i na grafikovi, lámalo se to přes noc (jednu!) a díky vyšší nákladu nakonec*

---

¹²⁷ Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3, otázka č. 22

¹²⁸ Tamtéž, otázka č. 30

¹²⁹ Tamtéž, otázka č. 10

¹³⁰ Tamtéž, otázka č. 14

i zaniklo kamarádství Duncana a Ladyře.“¹³¹ Tehdejší distribuce probíhala jak osobně na veletrzích a promoakcích, tak skrze firmy Mediaprint & Kappa v ČR a Pressmedia v SR.

4.3.3. Třetí šéfredaktor David Hartmann (Pevnost 02/2003-08/2006)

Po Daliborovi Tichému přichází do Pevnosti na jeho místo šéfredaktora David Hartmann. Tehdejší čerstvý absolvent Vyšší odborné školy publicistiky se ke kormidlu Pevnosti dostal skrze výběrové řízení a vzhledem k okolnostem byl sám překvapený, že vybrali právě jeho, do jisté míry nováčka na poli žurnalistiky. Přitom tyto jeho kroky nebyly předem plánované, dle jeho slov „*náhodou objevil inzerát*“¹³². Pevnost číslo 10 (02/2003) byla prvním dílem časopisu pod jeho vedením. Časopis se za dobu jeho tříletého působení zcela proměnil. Na začátku si nechali vypracovat analýzu, podle které nadále postupovali. „*Ze studentského časopisu se stal standardní profesionální časopis.*“¹³³ Největší slabou stránkou byla kupodivu grafika, jenž byla pro časopis důležitá „*...je pravda, čehož si všiml mediální ředitel ze společnosti RF HOBBY s. r. o., že grafika byla stále poměrně zastaralá.*“¹³⁴ Z Pevnosti odešel téměř po třech letech, poslední jeho číslem bylo 52 (08/2006). Sám David Hartmann přiznává, že jeho odchod byl způsoben finanční krizí v časopise. „*Doba Pána prstenů a Harryho Pottera skončila.*“¹³⁵

David mluví o fantazy scéně za dob jeho působení v časopise jako o *zlatých časech fantasy*. „*V té době chodili skřeti a elfové po ulicích. Občas jste mohli narazit na Hulka nebo Hellboye. Samozřejmě jste si mohli dát rande i s Hermionou.*“¹³⁶ Při jeho nástupu to Pevnost neměla jednoduché, po předchozích neshodách vydavatele s přispěvateli a čtenáři, nebyla zrovna v nejideálnější pozici. Jeho tehdejší zástupce Tomáš Němec, jenž měl s fantazy scénou dobré vztahy, se však do velké míry zasloužil o to, aby časopis nezůstal „odpadlíkem“ a lidé ho znovu přijali. „*Také časem všichni zjistili, že „žabomyší války“ nemají cenu. Pevnost najednou nešlo přehlédnout a ignorovat.*“¹³⁷ Do časopisu nadále Hartmann zapojoval i fanoušky, jenž zůstali pravidelnými přispěvateli do *Listárny*, a podíleli se tak na obsahu

---

¹³¹ Rozhovor s Daliborem Tichým. Příloha č. 3, otázka č. 16

¹³² Rozhovor s Davidem Hartmannem. Příloha č. 4, otázka č. 5

¹³³ Tamtéž, otázka č. 4

¹³⁴ Tamtéž, otázka č. 4

¹³⁵ Tamtéž, otázka č. 5

¹³⁶ Tamtéž, otázka č. 8

¹³⁷ Tamtéž, otázka č. 6

v rámci sekce *čtenářská povídka*¹³⁸. Cíl Pevnosti bylo stát se nejlepším SFFH¹³⁹ časopisem a zaujmout širokou veřejnost, což se od jisté míry podařilo. Pod Hartmannovým vedením časopis třikrát zvítězil v cenách Akademie SFFH.¹⁴⁰ Nejbližším konkurentem časopisu byla Ikarie, kterou však Pevnost předháněla.¹⁴¹

Samotný časopis se pod vedením Davida Hartmanna radikálně změnil. Během jeho působení došlo ke změně majitele a vydavatele, původní vydavatel JASTOG.CZ s.r.o. (v zastoupení pana Mgr. Martina Ladýře) prodal časopis Pražské vydavatelské společnosti (v zastoupení pana JUDr. Františka Čermáka). „*Je od něj (Ladýře) pěkný, že ten časopis neposlal do kopru, ale prodal ho... měl ho rád a nedělal ho na byznys moc...*“¹⁴² Změna se udála v rozmezí 16 a 17 čísla časopisu (08/2003-09/2004). Tento přechod nešel kromě změny v kolonce vydavatel poznat, časopis pokračoval ve stejném konceptu, tedy až do vydání čísla 24. Změna je patrná již z obálky, změnilo se logo časopisu a písmo, kterým je napsán podnázev. Vazba již není sponková, ale lepená, a obsah se rozšířil ze stávajících 96 stran na 112¹⁴³. Cena zůstala stejná, tzn. 59 Kč. Stránka obsahu začala užívat barevného rozlišení do kategorií¹⁴⁴ a získala na přehlednosti, celkově časopis začíná působit profesionálním dojmem. Navíc se od toho čísla stal součástí Pevnosti časopis Legenda, což rozšířilo magazín o zmiňovaných 16 stran. Cena ročního předplatného se od čísla 18 (10/2003) snížila z 599 Kč na 588 Kč. Velkou změnou prošel časopis ještě jednou na přelomu 2005/2006, tedy od čísla 45 (01/2006), kdy se do jisté míry z ekonomických důvodů (a na základě ohlasů čtenářů) vrátil ke sponkové vazbě a snížil se i jeho počet stran na 92. Těmito úpravami byl umožněn pokles ceny z původních 59 Kč na 49,50 Kč. Změna se týkala také obsahu. „*Pevnost bude v příštím roce jiná v několika ohledech. V první řadě se změní po obsahové stránce – základem se stane literatura, podporovaná filmem a hrami, v tematických blocích se budeme věnovat také historii a vědě. Prakticky stejný prostor jako fantasy dostane i science fiction, v okrajové*

---

¹³⁸ Tato sekce sloužila pro tvorbu fanoušků. Svůj název však při nástupu Davida Hartmanna v číslech 10-15 (02/2003-07/2003) změnila na *práce čtenářů*, poté se změnila zpět na *povídky čtenářů* (respektive další rubriku *galerie čtenářů* s grafickou tvorbou). Od radikální změny podoby časopisu, tedy čísla 25 (05/2004), byla zahrnuta v rámci *listárny*.

¹³⁹ SFFH – science fiction, fantasy a horor.

¹⁴⁰ Přehledy udělených cen. Akademie science fiction, fantasy a hororu [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.asffh.info/prehledy-udelenych-cen/>

¹⁴¹ Viz. Rozhovor s Davidem Hartmannem. Příloha č. 4, otázka č. 7

¹⁴² Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁴³ Toto číslo platí pro většinu následujících čísel, kromě několika výjimek. Od čísla 45 (01/2006) se pak počet stran snížil na 90.

¹⁴⁴ Zmiňovanými kategoriemi byl film, literatura I, hráčské doupě, literatura II, historie.

míře i horor.“¹⁴⁵ popisuje změny David Hartmann v rozhovoru zveřejněném v Pevnosti. „Z reakcí čtenářů postupem času vykrytalizovaly dvě základní informace: v Pevnosti je mnoho textů, které s fantastikou nesouvisí, a cena časopisu je příliš vysoká. Naše rozhodnutí pak bylo jednoduché, protože jsme zabili dvě mouchy: snížili jsme o něco málo počet stran, omezili okrajová témata a pak už jsme mohli Pevnost zlevnit. Z důvodů zmenšení počtu stran ale není možné, aby měl magazín lepený hřbet, jak tomu bylo doposud.“¹⁴⁶ Změnil se také podtitul z původního *měsíčník o fantastice, hrách a historii* se stalo *citadela fantasy, sci-fi a hororu*. Drobnou úpravou prošlo i logo. V tomto čísle se již v tiráži objevuje v kolonce marketingu jméno Kristiny Reicheltové, budoucí majitelky časopisu.¹⁴⁷ Číslo 40 je první, které vychází ve dvojím provedení, klasický časopis jako doposud a časopis s knižní přílohou tzv. Pevnost Plus, která stála 119 Kč¹⁴⁸.

Redakce byla tvořena jen šéfredaktorem a jeho zástupcem, již pracovali na plný úvazek. Doplnovali je externisté, jichž byl hojný počet, v jednu dobu až 15 (mezi nimi od čísla 15, 07/2003 i Daniel Storch). Z počátku byl dokonce jen David Hartmann, k němuž po jednom vydání tzn. od čísla 11 (03/2003) přibyl Tomáš Němec jako zástupce šéfredaktora, na plný úvazek se však Němec stal zaměstnancem až v září. V době, kdy David Hartmann časopis opouštěl, na plný úvazek byl již zaměstnán opět jen šéfredaktor. Pracovní den probíhal sezením u počítače, hledáním a psaním materiálu. „*Nicméně poměrně často se nám podařilo jít na oběd a vrátit se až večer. O Pevnosti a fotbale jsme s Tomášem vedli nekonečné diskuze.*“¹⁴⁹ V počátku se na časopise jako externisté podíleli zejména studenti publicistiky, kteří se však postupem času zlepšovali a s tím i jejich články. Při pohledu zpět má však David Hartmann jasno: „*Samozřejmě v současnosti bych časopis a redakory vedl zcela jinak, protože jsem později získal zkušenosti ve větších nakladatelstvích, kde mě znova učili, jak se má psát a vystavět článek, aby zaujal.*“¹⁵⁰ Pevnost však byla i dobrým prostředkem, jenž pomohl externistům v jejich karierním růstu, v rozhovoru David Hartmann zmiňuje např. Davida Bimka, který je v současné době šéfredaktor 100+1 zahraniční zajímavost, nebo Daniela Řeháka, jenž pracuje pro Českou televizi. Proměnou prošlo i redakční zázemí, na začátku bylo nedostatečné, redakce sídlila přímo v budově DXT Computers na Praze 10. „*V první fázi žalostné – vzpomínám si, že jsem seděl v takové tmavém*

---

¹⁴⁵ Rozhovor David Hartmann & Tomáš Němec. Pevnost: měsíčník o fantastice, hrách a historii. 2005, 12/2005(44), 6-7.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Reicheltová je její rodné příjmení, časopis přebírá již jako vdaná pod jménem Nowakowska.

¹⁴⁸ Cenu tvořil časopis 59 Kč a kniha 60 Kč.

¹⁴⁹ Rozhovor s Davidem Hartmannem. Příloha č. 4, otázka č. 24

¹⁵⁰ Tamtéž, otázka č. 25

*kamrlíku v Krymské ulici.*¹⁵¹ Po změně vydavatele se přestěhovala i redakce a zlepšilo se zázemí na standartní kancelář s „*poměrně rychlými počítači*“¹⁵² Pracovní porady probíhaly mezi šéfredaktorem a jeho zástupcem, nový vydavatel až na výjimky do obsahu časopisu nemluvil. „*Někdy v redakci, někdy U Skákavého poníka a někdy v nonstopu Yukon.*“¹⁵³

K příjmům a výdajům časopisu z tohoto období bohužel nemáme přístup. Z celkového budgetu časopisu šlo však dle Hartmanna 35 % na redaktorské a grafické honoráře a 65 % na další fáze výroby. Co se týče inzerce, neměl časopis s nedostatkem inzerentů problém, díky dobrým vztahům například s Warner Bros. Inzerce v časopise jsou většinou celostránkové se zaměřením mimo jiné na film, PC hry a literaturu. Do propagace časopisu se příliš neinvestovalo, využívalo se především veletrhů a festivalů. Navzájem se propagovali s časopisem zaměřeným na hry Gamestar. Distributorem časopisu pro ČR byla společnost PNS a. s. a Medianprint & Kapa, pro SR pak Magnet Press Slovakia, s. s.r.o.

4.3.4. Čtvrtý šéfredaktor Tomáš Němec (09/2006-10/2012)

Tomáš Němec převzal post po Davidu Hartmannovi, jemuž dělal od čísla 11 (03/2003) zástupce. Na tuto pozici se dostal skrze inzerát v Pevnosti číslo 8 (12/2002), jelikož sám byl čtenářem. „*Vtipný bylo, že jsem byl jedinej, kdo na to odpověděl.*“¹⁵⁴ Časopis však přebírá až od čísla 20 (09/2006). Byl doposud nejdéle působícím šéfredaktorem. Svůj přínos časopisu vidí v tom, že nechával prostor začínajícím autorům fantastiky, dokonce je sám hledal a chodil za nimi. Dle slov Davida Hartmanna se zasloužil o přijetí Pevnosti fanouškovskou komunitou po odchodu prvního vydavatele. Z Pevnosti odešel z vlastních důvodů. „*Už jsem toho měl plný brejle, dělal jsem to deset let...*“¹⁵⁵ Nicméně časopis se pro něj stal srdeční záležitostí a sám říká: „*Prvních pět let mě to bavilo, druhých pět to byla neschopnost odejít.*“¹⁵⁶ Tomáš Němec mluví o Pevnosti jako časopisu, jehož existence je podmíněna lidmi, kteří mu jsou schopní obětovat téměř cokoliv. „*Jsou lidi, kteří to mají rádi tak moc, že jsou ochotní to vzít na nějakou dobu na svůj hrb a táhnout to krajem.*“¹⁵⁷

Časopis byl během této doby v téměř dokonalé symbióze s tehdejšími čtenáři fantastiky, zejména právě díky Tomášovi Němcovi. „*...ještě víc jsme to sladili s fandomem*

---

¹⁵¹ Rozhovor s Davidem Hartmannem. Příloha č. 4, otázka č. 25

¹⁵² Dle tiráže byla adresa redakce postupně Balbínova 1, Praha 2; Na Florenci 19, Praha 4; Křížíkova 35, Praha 8

¹⁵³ Rozhovor s Davidem Hartmannem. Příloha č. 4, otázka č. 26

¹⁵⁴ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁵⁵ Tamtéž

¹⁵⁶ Tamtéž

¹⁵⁷ Tamtéž

a subkulturou.“¹⁵⁸ Což dokazují i výhry cen Akademie SFFH v kategorii časopis v ročnících 2006-2012, vyjma roku 2011.¹⁵⁹ Taktéž získal Cenu Ludvíka Součka za propagaci české a slovenské fantastiky, a to v roce 2007.¹⁶⁰ Jak již bylo řečeno, Tomáš Němec se snažil, aby Pevnost dávala prostor i začínajícím autorům. V časopise se do jisté míry zviditelnělo několik dnes výrazných spisovatelských osobností, například Petra Neomillnerová nebo fiktivní autor František Kotleta. „*Fenomén Kotleta je sám za sebe, je vidět, že ten časopis měl sílu udělat dneska v podstatě mainstreamového autora.*“¹⁶¹ Časopis si dával za cíl být co nejprofesionálnějším fantastickým periodikem a nedávat znát do jisté míry omezené možnosti redakce. Jednou z věcí byla i kultivace fantastické scény. „*Z mé strany to byl nástroj na kultivaci scény jako takové.*“¹⁶² Nejbližším a nejspíše jediným soudobým konkurentem byla tehdy Ikarie, respektive její obnovená verze XB-1.¹⁶³ „*Vždycky, když jsme se potkali s lidma z Ikarie, tak jsme si řekli, že nejsme konkurence, ale vždycky jsme byli.*“¹⁶⁴ Několik konkurenčních časopisů dokonce Pevnost odkoupila a vydávala v rámci svého obsahu, zmiňovaný časopis Legenda nebo časopis Dech Draka, který byl zmiňovaný v rámci teoretické části.

Proměn a událostí v samotném časopise bylo za dekádu účinkování Tomáše Němce mnoho. K časopisu přišel v době, kdy jej vlastnil první vydavatel v zastoupení Martina Ladýře a byl tedy u všech změn předchozího popisovaného období. O druhému vydavateli Františku Čermákovi mluví jako člověku, který časopisu z vydavatelů dal, tedy vedle současné vydavatelky Kristiny Nowakowské, nejvíc ze všech. „*Časák měl rád. Měl nás rád, měl rád mě s Davidem (Hartmannem), měl rád Kristinu, takže se to tam tak lidsky sešlo.*“¹⁶⁵ Za dobu jeho prvního období působení změnil časopis vydavatele ještě jednou. „*Přišel za mnou a říká mi (Čermák): Tomáši, tak bohužel jsem Vás prohrál v kartách jako Švejka.*“¹⁶⁶ Pevnost se stala předmětem rozvodového řízení tehdejšího vydavatele Františka Čermáka, ve kterém časopis během vyrovnání získala jeho manželka Květa Vtípilová a od čísla 108 (04/2011) ho vydávala pod svou společností K4KPublishing. Obsah se za Němcova působení

---

¹⁵⁸ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁵⁹ Přehledy udělených cen. Akademie science fiction, fantasy a hororu [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.asffh.info/prehledy-udelenych-cen/>

¹⁶⁰ Parcon 1982-2016 v datech a nesouvislém povídání. Interkom [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/~pcon.htm>

¹⁶¹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁶² Tamtéž

¹⁶³ <http://www.casopisxb1.cz/zredakce/ikarie-konci/>

¹⁶⁴ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁶⁵ Tamtéž

¹⁶⁶ Tamtéž

měnil na základě aktuálních hitů na poli fantastiky. „*Časák hrozně stál na fenoménech, takže jsme se vždycky modlili, aby každé film byl nějak úspěšnej, abychom ho mohli vařit víckrát.*“¹⁶⁷ Koncept časopisu byl rozdělený na čtyři části: historie, literatura, film a hry. Zpětně se však Tomáš Němec domnívá, že sekce historie dostávala málo prostoru a dalo se z ní vytěžit více.

Deskriptivně na základě časopisů se v prvním období působení Tomáše Němce událo hned několik změn. První nastala s novým ročníkem 2007. Hned v prvním čísle tohoto ročníku (01/2007) se obsah rozšířil o 16 stran na 106, což je důsledek přidružení časopisu *Dech Draka*, který začal vycházet v rámci Pevnosti, a zahrnutí soutěže *Vidoucí*, kterou časopis převzal a jež dokazuje zmiňovanou podporu nových autorů žánru. Od čísla 63 (07/2007) se navíc časopis stává jedním z organizátorů čtenářské ankety *Einsteinův mozek*, jejímž záměrem bylo stát se konkurentem cen Akademie SFFH, jen s rozdílem, že měla ukázat názor čtenářů oproti názoru renomovaných odborníků. Od dalšího ročníku se kvůli změněné sazbě DPH zvýšila i cena časopisu, číslo 69 (01/2008) podražilo ze 49,50 Kč na 55 Kč, respektive Pevnost plus ze 119 Kč na 125 Kč. S tím se změnila i cena ročního předplatného z 588 Kč na 600 Kč. Pevnost číslo 82 (02/2009) zveřejnila Anketu Pevnost 2009, což byl způsob, kterým se snažila redakce zjistit názor čtenářů a na základě zpětné vazby časopis upravit. Dokazuje to i slovo šéfredaktora z čísla 83 (03/2009), který pozitivně hodnotí reakci čtenářů a vyjadřuje se k výsledkům této ankety. Od prvního čísla roku 2010 (číslo 93, 01/2010) se snížil počet stran na 98. Od 97. čísla se pak barevné stránky časopisu začaly tisknout na kvalitnější papír, což zlepšilo i celkový dojem z časopisu a umožnilo kvalitnější tisk. V prosincové tiráži časopisu (číslo 104, 12/2010) je již zanesený přesun redakce časopisu do nových prostor.¹⁶⁸ Další změna následuje v čísle 108 (04/2011), kde dochází k již zmiňovanému přechodu Pevnosti pod jiného vydavatele¹⁶⁹, společně s touto změnou se stěhuje i redakce.¹⁷⁰ „*Nejhorší byl krcálek za vydavatele Květy Vtípilové.*“¹⁷¹ S novým vydavatelem byla zveřejněna nová verze „*Anketa Pevnost 2011*“, která měla stejný cíl jako předchozí redakční výzkumy. Od dalšího ročníku (číslo 117, 01/2012) se snížil počet stran na 97 a také rozložení Pevnosti. Doposud v rámci časopisu vycházející *Dech Draka*, který se nacházel v jeho středu, tištěný černobíle na méně kvalitnějších papírech, se k časopisu začal dávat jako příloha. Časopis jako takový snížil počet barevných stran na

---

¹⁶⁷ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁶⁸ Adresa redakce: Olšanská 3, Praha 3

¹⁶⁹ K4K Publishing v zastoupení Květy Vtípilové

¹⁷⁰ Adresa redakce: Prokopova 15, Praha 3

¹⁷¹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

kvalitním papíře (barevně už je pouze 1-25 strana a 75-97 strana) a většina časopisu začala být tištěna stejně jako dříve Dech Draka černobíle na méně kvalitní papír. Také rubriky jsou přeuspořádány dle vyhodnocení *Ankety Pevnost 2011*. V časopise číslo 118 (02/2012) se stávající podtitul „*měsíčník o fantasy, sci-fi a hororu*“ změnil na „*váš průvodce fantastickými světy*“ Nepatrně se změnila také obálka, respektive barevný pruh v její horní části. Číslo 119 a 120 mělo taktéž drobné úpravy na obálce, přibyl pruh v dolní části s upoutávkou na obsah a výsek s obrázkem. V čísle 121 (05/2012) se nachází první zmínka o elektronické verzi časopisu. Číslo Pevnosti 126 (10/2012) je posledním vydáním časopisu pod šéfredaktorem Tomášem Němcem, jenž odchází do FANTOM Printu a v Pevnosti působí již jen na pozici supervizora.

Redakce se během jeho působení zúžila na jediné pracovní místo na plný úvazek, což bylo místo právě šéfredaktora. Toto se však změnilo s příchodem nového vydavatele, pod kterým se i místo šéfredaktora přesunulo na živnost. Zbytek tvořili externisté a marketing v zastoupení zmiňované Kristiny Nowakowské, jež byla zaměstnána jako živnostník. Podstatnou součást redakce tvořil grafik, za Tomáše Němce jím byl Lukáš Tůma. „*Přes Hartyho (Davida Hartmanna) tam přibyl šílený Tatanka Tůmič (Lukáš Tůma)*.“¹⁷² Grafik nemluvil do obsahu, ale layout byl pevně v jeho rukou. Pouze při grafických proměnách vzhledu Pevnosti se angažoval i šéfredaktor. „*Ono se to nezdá, ale Pevnost, jak byla barevná, plná obrázku a lidi na to slyšeli, hodně se dbalo na vizuální stránku*.“¹⁷³ Co se týče externistů, zmiňuje, že každý šéfredaktor si přivedl další své externisty a Pevností jich prošlo velké množství (uvádí až 100 různých externistů). Mezi nimi byl i nynější šéfredaktor Martin Fajkus. „*Taková klíčová figura, dneska šéfredaktor Fajky (Martin Fajkus)*.“¹⁷⁴ I přes velké množství externistů, kteří časopisem prošli, se vždy vytvořilo určité jádro, které zůstalo i dodnes, i když ve značné míře pozměněné. Pracovní den nebyl nijak specifikovaný, sám Tomáš Němec měl možnost pracovat z domu, ale dle jeho slov raději pracoval v kanceláři. „*Nikdo to moc neřešil. Na to, že jsme měli tu možnost, tak jsme víc pracovali z kanclu. Dokud byly kanclý co k čemu, tak jsme chodili do redakce*.“¹⁷⁵ Vliv na obsah mělo i vzdělání externistů, kteří s Pevností spolupracovali. Ačkoliv byli začátečníky, tak jejich studium a teoretické znalosti v oboru byli velkou výhodou oproti konkurenci¹⁷⁶. „*Měli představu o tom, jak měl vypadat článek a tak dále... to tomu hrozně pomohlo, protože když to srovnám*

---

¹⁷² Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁷³ Tamtéž

¹⁷⁴ Tamtéž

¹⁷⁵ Tamtéž

¹⁷⁶ Například David Hartmann a Daniel Stroh vystudovali Vyšší odbornou školu publicistiky.

s *Ikarií, tam do dneška neobjevili tajemství perexu, podtitulků...*“¹⁷⁷ Ačkoliv sám přiznává, že odborná část článku byla v pořádku, zpracování mnohdy nebylo to, jak by si představoval. „*Měli jsme představu, jak ten článek má vypadat, ale do dneška si pamatuju, jak jsem mlátil hlavou do zdi, když mi to přišlo.*“¹⁷⁸ Vliv na podobu článku mělo podle něj i to, že mnohý obsah byl tvorbou externistů, kteří články psali po nocích, a on tak neměl možnost být u toho a korigovat je.

Výrobní linka časopisu probíhala po celý měsíc. Během prvního týdnu řešil Tomáš Němec honoráře za předešlé číslo. „*Odevzdali jsme číslo do tiskárny, nazdar. Pak jsem se z toho týden vzpamatoval.*“¹⁷⁹ Následující týden se vytvořila koncepce časopisu, po její vytvoření odeslal šéfredaktor instrukce jednotlivým redaktorům, kteří však už v mnoha případech předem věděli, co budou nejspíše zpracovávat. Následovalo čtrnáct dní, kdy se články korigovaly, vytvářela se grafika časopisu a jeho rozložení a poté šlo ono číslo časopisu do tisku. Sám Tomáš Němec přiznává, že když v redakci zůstal sám, bylo to náročností téměř neúnosné. Pevnost totiž v tomto období měla i zmiňovanou druhou mutaci Pevnost plus, o kterou se staral taktéž. „*Byly to víkendy, byly to noci. Začal jsi na tom dělat ve 12 a skončil jsi ve 2, ve 3 v noci.*“¹⁸⁰ Musel tedy v jednom měsíci vypracovat jak časopis, tak i přílohu k Pevnosti plus, což byla vlastně knížka. Ovšem i když to byla náročná práce, uvádí, že vytvoření mutace Pevnosti byl krok kupředu a umožnil tak prodat množství knih tohoto žánru, což by jinak nebylo nemožné. Navíc to byla cesta ke zviditelnění některých autorů. „*Náklad na rozdíl od té normální Pevnosti narostl.*“¹⁸¹

Tomáš Němec do čísel, týkajících se budgetu na časopis a dalších, nikdy neměl přístup. Odhaduje však, že v tomto období šlo asi 40 % do výroby a 60 % na honoráře. O inzerci časopisu se vždy staral jeden člověk, který zastupoval marketing, jenž zároveň zastupoval i PR oddělení, částečně ji měl však na starost i šéfredaktor. „*Snažili jsme se o tom mluvit a dostat to mezi lidi.*“¹⁸² Většina inzerce byla zadávána od příbuzných oblastí, ať už se jedná o propagaci knih nebo filmů. Časopis byl dle jeho slov na inzerci závislý stejnou měrou jako na prodejkách, ovšem závislost na prodejkách dle něj byla vyšší, než tomu bylo u ostatních časopisů tehdejší doby. Propagace Pevnosti probíhala zejména na festivalech a fanouškovských akcích, např. na brněnském Fénixconu. Také si vyměňovali stránku

---

¹⁷⁷ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁷⁸ Tamtéž

¹⁷⁹ Tamtéž

¹⁸⁰ Tamtéž

¹⁸¹ Tamtéž

¹⁸² Tamtéž

s obsahem s jinými časopisy, např. s herním Levelem. S příchodem Facebooku založili stránka i na této sociální síti. Loga Pevnosti se dávala do knížek a jejich obálek, na některé počítačové hry a plakáty filmů, kde Pevnost působila jako mediální partner.

4.3.5. Pátá šéfredaktorka Alžběta Lexová (11/2012-01/02/2013)

Novým nástupcem po dlouholetém šéfredaktorovi Tomáši Němci se stává Alžběta Lexová. „*Na své místo jsem navrhl Bětku Lexovou*“¹⁸³ Samostatnou šéfredaktorkou ale zůstala jen tři čísla časopisu (čísla 127, 128 a dvojčíslo 129), během kterých měl časopis na nějakou dobu ukončit své vydávání. Do Pevnosti již v roce 2012 externě přispívala a na doporučení předchozího šéfredaktora zaujmula místo v čele redakce. Osobně Pevnost během své samostatné doby uzavřela a vzápětí znova její vydávání spustila. „*Během mého působení Pevnost de facto zanikla a znovu se zrodila. Vydala jsem tři čísla, načež se tehdejší vydavatelka rozhodla časopis zavřít.*“¹⁸⁴ V Pevnosti skončila až později společně s navrátilcem Tomášem Němcem.

Toto období je navzdory krátkému rozmezí trvání pro časopis velice důležité. Během těchto tří čísel Pevnost téměř zanikla. Tehdejší vydavatel Květa Vtípilová požadovala po své redakci vytvoření dvojčísel, nakonec však vyšlo jediné (číslo 129, 01/02/2013). „*Vtípilová nás tlačila do dvojčísel, ale my jsme jí hodně oponovali, nechtěli jsme do toho jít. Nicméně jedno bylo, a to na začátku roku, ale dělalo se už na konci.*“¹⁸⁵ Na začátku roku, 1. – 2. 1. přišel Alžbětě Lexové email, kde jí vydavatelka oznámila, že Pevnost končí. Tento krok vysvětlovala tím, že časopis není schopný vydělat na své provozní náklady. „*Jelo to ve stejných kolejích jako za Čermáka. Problém byl, že 2009/2010 byla krize a blbě se tam sháněla inzerce. Daleko hůř než předtím. Věřím i tomu, že časopis šel prodejem dolů.*“¹⁸⁶ Tomáš Němec zmiňuje i to, že je vydavatelka varovala už dříve, že finanční stránka časopisu není v dobré kondici a je potřeba pro zlepšení něco udělat. Ukončení vydávání časopisu však nikdy zmíněno nebylo a ani na něj nebyli dopředu upozorněni.¹⁸⁷ „*Nikdy ani nebyla tendence časopis během té doby prodat, nebo třeba vrátit Čermákovi.*“¹⁸⁸ Zastavení činnosti bylo pro vydavatele jednodušší i skrz to, že v této době již redakce neměla žádného zástupce, který by v ní byl na hlavní pracovní poměr. Tehdejší šéfredaktorka působila v redakci jako živnostník. Ze dne na den se tak ocitla bez práce a spolu s ní i marketingová manažerka Kristina

---

¹⁸³ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁸⁴ Rozhovor s Alžbětou Lexovou. Příloha č. 6, otázka č. 3

¹⁸⁵ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁸⁶ Tamtéž

¹⁸⁷ Ani jeden z šéfredaktorů, kteří časopis pod vydavatelem K4KPublishing vedli.

¹⁸⁸ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

Nowakowska. Pro tehdejší čtenáře to však díky dvojčíslu téměř nic neznamenovalo, jelikož toto číslo vyšlo ještě v roce 2012 mezi vánočními svátky, ale časopis svůj konec původně oznámil a po dvou měsících byl znovu obnoven.¹⁸⁹ V podstatě tak vznikl dvouměsíční prostor pro vyřešení budoucnosti časopisu. V tomto okamžiku se aktivně zajímá o jeho budoucnost i Tomáš Němec a snaží se spolu s ostatními nalézt východisko. „*Byla to pořád srdeční záležitost, tak jsem se vrátil.*“¹⁹⁰ Mezi potenciální kupce patřil například Libor Marchlík z FANTOM Printu, oslovili i bývalého vydavatele Františka Čermáka, zde však hrozily problémy při eventuální domluvě, vycházejí ve společné minulosti zmiňovaných, a k prodeji by nejspíše nedošlo. „*Vůbec to nechtěla prodat, tenkrát dokonce řekla, že to tak na dva na tři měsíce zastavíme, že si dáme pauzičku a pak že se k tomu vydávání vrátíme.*“¹⁹¹ To však současná a bývalý šéfredaktor považovali za konec časopisu a domnívali se, že by jej už nebylo možné obnovit. Časopis nakonec převzal Pawel Nowakowski, respektive jeho paní, bývalá marketingová manažerka Kristiny Nowakowská, jež se tak mohla i zásluhou podpory svého muže nakonec stát novou vydavatelkou. „*Nakonec do toho vstoupil hrdý polský námořník Pawel Nowakowski a Kristina, vystoupili z lodě a oni dva jako manželé koupili Pevnost.*“¹⁹² K přechodu došlo na přelomu února a března. Pod novým vydavatelem vychází tedy až březnové číslo 130 (03/2013).

První číslo pod Alžbětou Lexovou (číslo 127, 11/2012) si zachovalo stejnou koncepci jako za předchozího redaktora. Rozložení obálky zůstalo stejné, časopis má i stejný počet stran a cenu.¹⁹³ V následujícím čísle 128 (12/2012) je již avizováno nadcházející dvojčíslu pro leden-únor. Dvojčíslu (Pevnost číslo 129, 01/02/2013) má o 32 stran více¹⁹⁴, ale zvýšená je i jeho cena a to na 69 Kč.

4.3.6. Dvojice šéfredaktorů Tomáš Němec a Alžběta Lexová (03/2013-12/2013)

V období, kdy vydávání časopisu přebírá Kristina Nowakowská, se jej v roli šéfredaktorů ujímají Alžběta Lexová a Tomáš Němec společně, jelikož oba v tu dobu mají své pracovní závazky a vytváření Pevnosti bylo pro jednoho nezvladatelné. „*My dva jsme to rok po večerech plácali dohromady a během toho, abychom nevypadli ze cviku, jsme to celý*

---

¹⁸⁹ Během této doby došlo k řešení likvidace, tudíž se například vrátila i část předplatného, což pak byla komplikace pro novou majitelku.

¹⁹⁰ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁹¹ Tamtéž

¹⁹² Tamtéž

¹⁹³ 97 stran, cena 55 Kč

¹⁹⁴ Celkově tedy 129 stran.

relaunchovali. ¹⁹⁵ To potvrzuje i Alžběta Lexová. „*Oba jsme tou dobou byli vytíženi jinými závazky a Pevnost jsme dělali po nocích a víkendech...*“ ¹⁹⁶ Pod jejich vedením vychází jako první číslo 130 (03/2013). Pevnost pod jejich dohledem prošla proměnou, změnilo se logo i titulní strana. Společně tedy znovu spustili časopis. Oba šéfredaktoři po necelém roce odešli, jelikož dle jejich názoru dosáhli cíle, který si stanovili. „*Oba dva jsme po roce společného panování skončili proto, že jsme se zavázali k tomu, že časopis znovu nastartujeme, obměníme grafickou podobu a „nakopneme“ ho. A to jsme udělali*“ ¹⁹⁷

Časopis i nadále pokračoval v nastoleném dobrém vztahu s českou fantastickou scénou. „*Vzhledem k tomu, že do Pevnosti přispívaly (a stále přispívají) přední osobnosti české fantasy scény, tak nejspíš v dokonalé symbióze.*“ ¹⁹⁸ Důležitá pro Pevnost byla i podpora fanoušků, bez kterých by dle Alžběty Lexové Pevnost neexistovala. „*Lidi to hrozně bavilo, že se něco zachraňuje, takové záchraňte Willyho*“ ¹⁹⁹ Důležité byly i dobré vztahy s tuzemskými spisovateli a dalšími lidmi toho žánru, jelikož bylo snadnější s některým z nich udělat rozhovor, sehnat recenzní výtisky atd. Cílem časopisu zůstalo rozšiřovat svou základnu o nové fanoušky a čtenáře fantastiky. V otázce konkurence zmiňují dlouhodobě jedinou konkurenci, a to magazín XB-1. V cenách Akademie SFFH o nejlepší časopis za rok 2012 nicméně bývalou Ikarii předběhli a cenu vyhráli. ²⁰⁰

V roce 2013 časopis zaniknul a byl znovu obnoven. První zmiňované číslo 130 (03/2013) se připravilo během několika dní, jelikož se změna udála na poslední chvíli. Pevnost nicméně pro běžného čtenáře vycházet nepřestala a změna vydavatele je nijak neovlivnila. „*Po změně jsme měli pár dní na to ten časák udělat. Časopis měla Běťka předpřipravený a tenkrát jsme to nějak uplácali.*“ ²⁰¹ Tomáš na to vzpomíná jako na velmi entusiastické období. Počet stran se vrátil k předchozímu počtu 97. Cena se od toho čísla se zvýšila na 59 Kč ²⁰², což byla suma, za kterou si bylo možno časopis pořídit na samotném začátku. Nastala změna i v předplatném, jehož cena byla 450 Kč, ovšem jednalo se předplatné do konce roku 2013, tudíž ne kompletní ročník 12 čísel, ale 9 čísel od převzetí časopisu Kristinou Nowakowskou. V tomto čísle s ní byl uveřejněn i rozhovor, kde se vyjádřila

---

¹⁹⁵ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

¹⁹⁶ Rozhovor s Alžbětou Lexovou. Příloha č. 6, otázka č. 4

¹⁹⁷ Tamtéž

¹⁹⁸ Tamtéž, otázka č. 5

¹⁹⁹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

²⁰⁰ Přehledy udělených cen. Akademie science fiction, fantasy a hororu [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.asffh.info/prehledy-udelenych-cen/>

²⁰¹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

²⁰² Cena Pevnosti Plus se zvýšila na 129 Kč

k převzetí časopisu.²⁰³ Na otázku motivace k převzetí časopisu říká, že se pro ni stala Pevnost něčím, konec čehož si nedokázala připustit. Původně převzetí časopisu neplánovala, ale když žádné z jednání nedopadlo, rozhodla se do celé události s manželem vstoupit. Přiznává, že možný konec časopisu byl i podnětem pro to, aby se celá redakce zamyslela nad současnou strukturou a pokusila se ho změnit k lepšímu, jak po obsahové, tak po grafické stránce. Také zmiňuje, že původní vydavatelka Květa Vtípilová oznámila na měsíce červenec a srpen další dvojčíslo. Kristina Nowakowska však toto oznámení dodržet nechce a hodlá vydávat časopis nadále s měsíční periodicitou. K otázce budoucnosti Pevnosti v tomto rozhovoru odpověděla: „Nevynaložili jsme na záchranu tolik energie, času a financí jen proto, abychom to za měsíc zase „zabalili“. Doufáme, že Pevnost opět povstane z popela a jako jasná hvězda bude zářit všem fanouškům fantasy na cestu za objevením kvalitních knih, filmů a her.“²⁰⁴ Na straně 74 toho čísla časopisu (03/2013) je stránka o předplatném, kde jsme si mimo to mohli přečíst slogan, který vypovídal o závislosti Pevnosti na fanoušcích, zejména tedy v tomto období. „Staňte se také obráncem Pevnosti, předplaťte si ji a braňte ji spolu s námi!“²⁰⁵ Nastala i změna adresy redakce, která už je zveřejněna jen pod P.O. BOXEM.²⁰⁶ Od čísla 131 (04/2013) se změnil vzhled a rozdělení stránky s obsahem. Nadále se již nepoužívá jen barevného rozlišení kategorií, ale celý obsah časopisu je rozdělený do tematických bloků v pěti sloupcích. Tyto bloky tvoří téma, film, literatura, historie a hry. Grafiku změnil i celý časopis a působí modernějším dojmem. Počet stran se zmenšil na 81. Následující číslo 132 pokračuje ve změnách, na obálce je použit nový font písma a značně ubylo stránek, jež byli tisknuty jen černobíle na méně kvalitním papíře a je na ní tištěná pouze část věnovaná povídkám.²⁰⁷ Také zde poprvé vychází krátký komiks na pokračování „Strip Pevnost“. V čísle 139 je již potvrzený odchod tehdejšího šéfredaktorského dua a zveřejnění jména nového. Po vizuální stránce se od čísla 132 nic nezměnilo.

Nová vydavatelka měla vliv i na podobu redakce. Za Kristiny Nowakowské již redakce fyzicky neexistovala. Šéfredaktoři byli v časopise na základě živnosti a tvořili jej při jejich tehdejších zaměstnání na dálku. Na hlavní pracovní poměr již v Pevnosti nikdo nepracoval. I nadále většinou část tvořili externisté. „Takže redakce se obměňuje vlastně neustále a zároveň zůstává stejná. Záleží na tématu daného čísla, podle toho dostávají prostor

---

²⁰³ Pohled za scénu: Kristina Nowakowska. Pevnost. 2013, 03/2013(130), 74.

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ Stránka o předplatném. Pevnost. 2013, 03/2013(130), 75

²⁰⁶ Časopis Pevnost, Černokostelecká 20, PO BOX 8, Praha 10

²⁰⁷ V předchozím čísle to bylo rozmezí stran 27 až 74. V tomto čísle už pouze strany 35 až 50.

jednotliví redaktoři, kteří se mu věnují.“²⁰⁸ Do Pevnosti tak vlastně přispívali redaktoři, které si sám časopis vychoval, většina z nich tak za sebou měla řadu zkušeností a obsah měl kvalitní základ. I Alžběta Lexová úlohu grafika považuje za velice důležitou. Pracovní porady tedy neprobíhaly klasickým způsobem v redakci, ale „*v hospodě nad pivem*“.²⁰⁹

Výrobní linka časopisu zůstala velice podobná jako za Tomáše Němce. Práce byla rozvrhnutá na celý měsíc, kdy se nejprve stanovila koncepce, na kterou se sháněla napojená inzerce. Alžběta zmiňuje, že zde do obsahu částečně vstupovala i vydavatelka, jelikož byla v jedné osobě i manažerkou marketingu časopisu, tudíž se obsah částečně orientoval i dle inzerce. *Každé médium ovlivňuje majitel. V našem případě se jednalo o paní Vtípilovou, která Pevnost zavřela a následně Kristinu Nowakowskou, která do ní sháněla inzerci, takže do určité míry obsah ovlivňovala, ale vesměs jsme měli volnou ruku.*“²¹⁰ Zmíněná koncepce a inzerce se připravovaly v prvních dvou týdnech měsíce. Během nich se ještě jednotlivá témata a články zadávali redaktorům. Ve zbývajících dvou týdnech se pak sbíraly hotové články, dělala korektura, sazba a grafická úprava až po zaslání finálního produktu do tiskárny.

4.3.7. Šestý šéfredaktor Josef Horký (01/2014-09/2014)

Po šéfredaktorském duu Alžbětě Lexové a Tomáši Němci se na tento post dostává Josef Horký, který byl doposud externím redaktorem, a jeho zástupcem je Daniel Storch. Sami předchůdci navrhli Horkého na své místo jako pokračovatele. „*Dostal jsem nabídku, která se neodmítá, od Tomáše Němce a Alžběty Lexové, předchozích šéfredaktorů.*“²¹¹ O své motivaci říká, že byl zapálený pro žánr fantastiky, média a popkulturu. Také v té době psal pro fantasy portál Fantasy Planet, samotnou Pevnost a pro konkurenční XB-1. „*Kromě Fantasy Planet, kde celé moje redaktorské tažení začalo, jsem posléze psal kromě Pevnosti i do XB-1, byť první jmenovanou jsem měl vždycky ve větší oblibě. Když pak přišla nabídka Pevnost vést, nebylo co řešit.*“²¹² Svůj největší přínos vidí zejména v grafické proměně Pevnosti, i když na ní ve značné míře spolupracovali ještě předchozí šéfredaktoři. Dalším milníkem je pro něj mimořádná příloha čísla 142 (03/2014), kdy v rámci Pevnosti Plus vyšlo DVD slovenského studentského filmu Orfeova píseň, natočeného podle kultovní komiksové série Sandman od Neila Gaimana. „*Ta DVD jsme nejen přibalili k časopisu, my i domluvili práva a nechali je vyrábět, proto pro nás byla tato příloha tak unikátní.*“²¹³ Jako další řadí

---

²⁰⁸ Rozhovor s Alžbětou Lexovou. Příloha č. 6, otázka č. 14

²⁰⁹ Tamtéž, otázka č. 18

²¹⁰ Tamtéž, otázka č. 12

²¹¹ Rozhovor s Josefem Horkým. Příloha č. 7, otázka č. 5

²¹² Tamtéž, otázka č. 2

²¹³ Tamtéž, otázka č. 3

i plakát z čísla 144 (05/2014). Jednalo se o plakát s mapou Westerosu ke kultovní sérii Hra o Trůny. „Vyjednat práva na něj byla také legrace. Naštěstí jsem k obojímu měl skvělého a superschopného společníka, Daniela Storcha.“²¹⁴ Za Horkého působení se vedle zmiňované změny grafiky ještě zvětšil počet stran určených komiksové tematice, skupině fanoušků popkultury tzv. „geekům“ a došlo i k zařazení tematické sekce nazvané „geekzóna“. Ve své pozici šéfredaktora skončil po necelém roce jak osobních, tak z pracovních důvodů. „Důvodů skončení bylo několik, od „tvůrčích neshod“ po fakt, že jsem byl na vedení žánrového časopisu možná trochu mladý, což mi znesnadňovalo postavení v tom, čemu říkám „český žánrový rybník“. A nakonec přišla i skvělá nová pracovní příležitost.“²¹⁵

O fantasy scéně za doby svého působení mluví v dobrém. Patřili k ní ostatně i jeho přispěvatelé. Fantasy scénu v ČR však vidí jako ustálenou bez větších změn před a po jeho působení. Domnívá se, že fantasy scéna je u nás větší, než se sama domnívá, a svůj minimalistický pocit má díky tomu, že se mnoho lidí v ní navzájem zná. Toto tvrzení podkládá tím, že u nás souběžně existují hned dvě žánrově zaměřená periodika. „Je však mimořádně silná – není náhoda, že v ČR vycházejí hned dva žánrové časopisy. To je ve světě na stát našich rozměrů poměrně unikát.“²¹⁶ Spolupráce Pevnosti s fanoušky tohoto žánru probíhala skrze zveřejňované práce v samotném časopisu i setkáními na různých žánrových festivalech „conech“, jako jsou Festival Fantazie, PragoFFest, Advík, Gamecon nebo Fénixcon. Silnou základnu fanoušků si Pevnost vybudovala i díky stránce na sociální síti Facebook. Ta dnes čítá přes sedm a půl tisíce sledujících a spravuje ji Daniel Storch podobně jako pevnostní účet na Instagramu. Dobrý vztah časopisu s tuzemskými spisovateli ulehčoval vyjednávání reklam a získávání obsahu pro sloupky a povídek. Cílem Pevnosti bylo vydělat si na svůj provoz, a přitom bavit své čtenáře, rozšiřovat jejich počet a neupadnout do stereotypu tak, aby se její zpracování nestalo pro redakci nudným. Konkurencí kromě webzinů²¹⁷ byl časopis XB-1. Josef Horký se domnívá, že Pevnost byla, co se čísel prodejnosti a čtenosti týče, rozhodně úspěšnější. Cenu Akademie SFFH pro nejlepší časopis za rok 2014 však vyhrál XB-1, Pevnost byla až na třetím místě za webzinem Interkom.²¹⁸

Pod vedením Josefa Horkého tedy od jeho prvního čísla (140, 01/2014) došlo k již zmiňované grafické proměně. Změnou prošlo logo, které zažilo nejvíce radikální proměnu

---

²¹⁴ Rozhovor s Josefem Horkým. Příloha č. 7, otázka č. 3

²¹⁵ Tamtéž, otázka č. 5

²¹⁶ Tamtéž, otázka č. 8

²¹⁷ Čistě internetových časopisů

²¹⁸ Přehledy udělených cen za rok 2014. Akademie science fiction, fantasy a hororu [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.asffh.info/prehledy-udelenych-cen/za-rok-2014.html>

v historii Pevnosti. Změnil se font i užívaná barva – místo ohnivého překrytí je logo bílé psané velkými písmeny a graficky atypické je „O“ ve slově Pevnost, připomínající labyrint a měnící podobu s každým novým číslem. Toto „O“ jsme mohli spatřit na obálce čísla 129 (04/2013) v nápise Hra o trůny. Jde tedy o přepracovaný koncept, který pochází z období Tomáše Němce a Alžběty Lexové. Nezměnilo se ovšem jen logo, ale celá obálka, nápisy na ní jsou značně úspornější a vyniká tak více obrázků na pozadí. Zvýšila se cena časopisu na 69 Kč a 139 Kč v případě Pevnosti Plus. Roční předplatné stálo 660 Kč, v nabídce bylo i půlroční za 330 Kč. V tomto čísle ještě nenalezneme změny v rubrikách, o kterých Josef Horký mluvil, jelikož se na jeho zpracování ještě podíleli bývalí šéfredaktoři. „*Ještě jedničku 2014 jsme dělali, ale je pod ní podepsaný Pepa.*“²¹⁹ Od čísla 141 (02/2014) tedy můžeme mezi pravidelnými rubrikami vidět „geekzónu“. V rámci Pevnosti číslo 144 (05/2014) vychází obsah navíc, zmiňovaný plakát Západozemí ze Hry o trůny, jíž je věnováno další vydání. V čísle 146 (07/2014) je první možnost si zakoupit trička s motivem Pevnosti a můžeme tedy pozorovat, že se v propagaci snažil časopis posunout zase o krok dál. Můžeme si všimnout také změny na obálce, kde mizí levý sloupec upoutávky na obsah a přesouvá se do dolní části. Posledním dílem časopisu pod vedením Josefa Horkého je pak číslo 148. (09/2014), kde se můžeme dočíst o jeho nástupci Martinu Fajkusovi.

Za Horkého působení neměla Pevnost stabilní redakci, ale i nadále používala externisty. Josef Horký zmiňuje, že na jednom čísle jich pracovalo 15-20. Co se však změnilo, byla pozice šéfredaktora, která se stala opět prací na plný úvazek. Zmiňuje i zvýšenou důležitost práce grafiků, jelikož časopis odlehčili o větší množství textu a přidali důraz na grafiku a grafickou korekturu. Žádnou kancelář redakce neměla, tudíž se pracovalo z domu. Pracovní porady probíhali s majitelkou u ní doma nebo v kavárně, redakční porady s externisty poté v putykách. „*...redakční porady pak v kulturních střediscích, jakým je například bar Elysium.*“²²⁰ Na časopise se v době jeho působení podíleli již zkušení novináři jako Daniel Storch nebo Leoš Kyša, mnozí autoři knih nebo redaktoři v nakladatelství např. Míla Linc, Jiří Popiolek, Martin Fajkus. „*Mnozí psali i do dalších tištěných magazínů (Martin Kužel, Boris Hokr, Jakub Kovář). A přestože nešlo o novinářské profesionály v tom pravém slova smyslu, jejich zápal a nadšení jakékoliv profesní nedostatky rozhodně smazal.*“²²¹ Co se týče přínosu Pevnosti pro karierní posun, sám Josef Horký hodnotí časopis kladně a udává, že jemu osobně to pomohlo. K ovlivňování obsahu majitelkou se vyjadřuje tak, že to byla

---

²¹⁹ Rozhovor s Tomášem Němcem. Příloha č. 5

²²⁰ Rozhovor s Josefem Horkým. Příloha č. 7, otázka č. 25

²²¹ Tamtéž, otázka č. 26

majitelka i marketingový zástupce časopisu v jednom a starala se o inzerci, tím chtíc nechtíc ovlivňovala i obsah časopisu. Dodává však, že to není myšleno v negativní konotaci.

Výrobní linku časopisu popisuje následovně: první týden se definoval obsah a byla zadána práce redaktorům a v následujících dvou týdnech pak proběhla tvorba textů a jejich korektura. Další týden se vytvořila grafický zlom, proběhly korektury a časopis šel do tisku a distribuce.

Veškeré údaje o ekonomické stránce Pevnosti jsou obchodním tajemstvím, a to se rozhodl ctít i Josef Horký. Nemáme tak přístup k číslům z jeho období, avšak vyjádřil se alespoň k propagaci. Ta byla tvořena z několika částí. První byla propagace na veletrhu Svět knihy a zmíněných *conech*. Druhou částí byla propagace na internetu. V recenzích a PR článcích na webových serverech např. Fantasy Planet, Sarden, Fantasya a facebookové stránce. Poslední částí byla propagace jako mediální partner, díky čemuž se Pevnost objevovala na plakátech či obálkách filmů, knih a komiksů. Distributorem časopisu byla pro ČR firma PNS a. s. a pro SR Magnet Press Slovakia s.r.o.

4.3.8. Sedmý šéfredaktor Martin Fajkus (10/2014 – současnost)

Po konci Josefa Horkého oslovila majitelka současného šéfredaktora Martina Fajkuse, jenž již byl tou dobou dlouhodobým redaktorem a dopisovatelem Pevnosti. Jeho zástupcem se pak stal dočasně Leoš Kyša a posléze jím byl zvolen současný Boris Hokr. Když mu nabídka této pozice přišla, neměl příliš nad čím váhat. Dříve spolupracoval s časopisem Ramax, měl kontakty v nejen tuzemské fantastické scéně, přišlo mu škoda svých zkušeností nevyužít, navíc v oblasti, která ho zajímá. „*No, a navíc jsem se mohl díky Pevnosti seznamovat s dalšími autory (převážně domácími) a dostat se k zajímavým knihám někdy o trochu dříve než ostatní.*“²²² Pokud jde o jeho přínos za dobu působení v časopisu, mluví o jeho stabilizaci po změnách, které v Pevnosti nastaly, ale zmiňuje zejména o obsahovou stránku. „*Napravil jsem nerovnováhu mezi částí věnovanou filmu a knihám. Přidal jsem seriálovou sekci a prosadil komiksovou dvojstránku na pokračování. A snad jsem trochu přispěl k tomu, že se v Pevnosti zase začaly častěji objevovat rozhovory s autory. A na co jsem obzvlášť hrdý, to je seriál *Jak dělat komiks.**“²²³ Nejen pod jeho vedením je Pevnost na trhu více než 15 let a také

---

²²² Rozhovor s Martinem Fajkusem. Příloha č. 8, otázka č. 2

²²³ Tamtéž, otázka č. 4

Martin Fajkus má svůj názor na to, čím to je. Podle něj se časopis, i přes některá zaváhání v jeho minulosti, udržel tak dlouhou dobu. „*Zřejmě kombinací profesionality a fanouškovství. Všichni, kdo v Pevnosti pracujeme, jsme velcí fanoušci žánru a zároveň se snažíme být i co největšími profesionály. A tahle práce nás prostě baví...*“²²⁴

Za dobu jeho působení si Pevnost i nadále udržela vynikající vztah nejen s domácí fantastickou scénou. „*Pevnost byla vždy v symbióze s českou fantastickou scénou, i když se věnovala rovněž té zahraniční. Spousta českých autorů u nás začínalo publikovat. A to nejen povídky, ale i žurnalistické a odborné články zabývající se fantastikou třeba Petra Neomillnerová, Jaroslav Mostecký, Míla Linc a další.*“²²⁵ Samotná fantastická scéna se od dob jeho působení změnila. I dle něj na začátku všeho byly filmy jako Pán Prstenů a Harry Potter, které přilákaly velkou spoustu fanoušků, kteří začali hledat podobná díla. V návaznosti na to se změnilo i zaměření vydavatelů a společností, jež se snažili reagovat na poptávku trhu a produkovali více žánrových knížek, filmů či her. Jednu dobu považuje fantastiku dokonce za mainstreamové téma. Tato doba je však pryč, a ačkoliv řada fanoušků u fantastiky zůstala a vyhledávají ji nadále, je zájem o fantastiku v mírném poklesu. Martin Fajkus to odůvodňuje i tím, že je naše scéna izolovaná. Přirovnává ji ke ghettu, tudíž ji bere za uzavřenou skupinu, která si informace předává zejména mezi sebou a málo kdy se v ní objeví někdo jiný zvenčí. Největší změnu ale vidí v pojmání fantastiky na domácí scéně. V historickém kontextu mluví o devadesátých letech, kdy byla fantastika brána jako nízký žánr, a autoři tak mnohdy publikovali pod pseudonymy, zatímco dnes jsou na výsluní. Zmiňuje i to, jak důležité je mít dobré vztahy s autory. Kromě lehčího získávání materiálu, což již bylo několikrát řečeno, dodává, že zároveň budují i nastavbu časopisu a podílí se na jeho propagaci. Vzájemná kooperace časopisu a autorů je prospěšná pro obě strany, jelikož je pro mnohé časopis možností se zviditelnit. „*Snad jsme trochu umetli cestičku Petře Neomillnerové, Pavlu Renčínovi, Milovi Lincovi či Františku Kotletovi.*“²²⁶

Spolupráce s fanoušky pokračovala a pokračuje i nadále, zástupci Pevnosti se zúčastňují „*conů*“ a dalších festivalů fantastiky. V rámci časopisu dostávají fanoušci prostor i nadále, jejich názory zároveň přenáší také sociální sítě. Cílem Pevnosti je i nadále rozšiřovat řady fanoušků žánru, ale také je podporovat všemi možnými prostředky. Neustále zlepšovat se chce i samotný časopis. Nejbližší konkurencí je i nadále XB-1, dřívější Ikarie. „*Nejbližší konkurence byla asi Ikarie. Ale my jsme ji tak nebrali. V porovnání se zavedeným časopisem,*

---

²²⁴ Rozhovor s Martinem Fajkusem. Příloha č. 8, otázka č. 28

²²⁵ Tamtéž, otázka č. 6

²²⁶ Tamtéž, otázka č. 27

který tu byl od začátku devadesátých let, jsme si nevedli vůbec špatně. Našli jsme si své vlastní publikum, které se částečně překrývalo se čtenáři Ikarie a částečně bylo trochu mladší než cílovka tohoto časopisu. Hodně pomohlo, že jsme se věnovali rozmanitým tématům a také fenoménům jako Harry Potter či Pán prstenů a další...“²²⁷

Období pod vedením Martina Fajkuse je ve znamení stabilizace. Po téměř zaniknutí se Pevnost konečně začíná stávat soběstačnou. Prvním číslem pod současným šéfredaktorem bylo 149 (10/2014). Následující jubilejní 150 číslo obsahuje anketu na téma „*Jak Vám Pevnost změnila život?*“, v které jsou mezi odpovídajícími hned tři bývalí šéfredaktoři Tomáš Němec, Alžběta Lexová, David Hartmann a současná majitelka Kristina Nowakowska.²²⁸ Také se zde objevila nabídka knihy Společenstvo Pevnosti, která obsahuje povídky z prvních deseti let časopisu. Předplatné časopisu se zvýšilo na 690 Kč za rok, půlroční zůstalo stejné. Od čísla 155 se mění zástupce šéfredaktora, dočasně zvoleného Leoše Kyšu střídá Boris Hokr. Volba probíhala mezi Danielem Storchem a výše zmíněným. V Pevnosti číslo 156 (05/2015) se znovu objevuje anketa pro čtenáře, připravená Leošem Kyšou a dalšími členy redakce, tentokrát pojmenovaná „*Velká Pevnostní anketa*“. Odpovídat na ni šlo elektronicky, k jejím u zviditelnění pak napomohly portály *Fantasyplanet.cz*, *Fantasya.cz* a *Sarden.cz* a hlavně pevnostní facebooková stránka. V čísle 159 (08/2015) se pak objevuje zkrácené vyhodnocení. Z ankety, které se účastnilo mnoho tisíc čtenářek a čtenářů, vyšlo najevo, že čtenáři časopisu jsou v 51,6 % muži. K věkovému rozpětí 19-35 let se přihlásilo 35,7 % čtenářů a k 20-30 let pak 25,1 %, to jsou dvě největší skupiny. Nejmenší podíl tvořila skupina čtenářů pod 15 let (1,5%). Zbylá procenta (6,4%) patří skupině nad 40 let. Nejčtenější oblastí Pevnosti je fantasy (59,9%), následuje sci-fi (14,2%) a horor (3,2%), zbytek čtenářů nedává výhradní přednost žádnému ze zmíněných žánrů. V následujícím čísle (160, 09/2015) pak následovala ještě podrobnější vyhodnocení, věnující se více obsahové stránce.

Uvnitř 162. čísla (11/2015) se po delší době objevil jako součást obsahu plakát. Od nového ročníku a jeho prvního časopisu (164, 01/2016) se opět zvýšila cena předplatného na 740 Kč za roční a 390 Kč za půlroční. V následujícím časopise (165, 02/2016) se jako součást sekce „*Profíci radí*“ dočkal zveřejnění první díl návodu či poradce „*Jak vytvořit komiks*“. V Pevnosti číslo 171 (08/2016) byl poprvé otištěn i vícestránkový komiks kreslíře Dana Černého s názvem „*MatracMan*“, vytvořený přímo pro časopis. Od čísla 174 (11/2016) se

---

²²⁷ Rozhovor s Martinem Fajkusem. Příloha č. 8, otázka č. 7

²²⁸ 6 obránců Pevnosti odpovídá na otázku: Jak Vám Pevnost změnila život? Pevnost: Váš průvodce fantastickými světy. 2014, 11/2014(150), 5.

standartní počet stran dostal přes 81 až k 90.²²⁹ Tato změna je však avizována až na obálce čísla 176 (01/2017). V těchto dílech Pevnosti si můžeme všimnout, že se časopis i nadále věnuje aktuálním fenoménům fantastického žánru, což potvrzuje i Martin Fajkus. „*Je to mix fenoménů přesahujících hranice žánrů (jako globální fenomény HP. PP, GoT) a žánrových aktualit spolu se zajímavostmi, jež se na jiných místech dají v takové podobě najít jen velmi obtížně.*“²³⁰ Za jeho období jde znát, že časopis konečně našel svou podobu, tedy alespoň co se týče grafické stránky, jelikož se do jeho vzhledu nadále již příliš nezasahovalo.

V současné době se redakce Pevnosti skládá z šéfredaktora a jeho zástupce, již jsou zaměstnání na půl úvazku, a redaktorů, kteří jsou i nadále externisty. I nadále se pak pokračuje v práci z domu a žádnou vlastní kancelář redakce nemá. Martin Fajkus navíc pochází z Ostravy, zatímco jeho zástupce Boris Hokr bydlí stejně jako Kristina Nowakowska v Praze. Pracovní porady probíhají v užším kruhu redakce (šéfredaktor, zástupce a někteří externisté) spolu s majitelkou časopisu v předem určených termínech. K otázce profesních žurnalistických zkušeností Martin Fajkus řekl, že v současné době již je redakce časopisu složená z lidí, kteří jsou na velmi dobré profesionální úrovni. Úloha grafiků hraje i v současnosti velice důležitou roli. „*Má (grafická podoba časopisu) za úkol především upoutat čtenáře a přitáhnout oči čtenáře k časopisu a posléze ke článkům. Tady spolupracuje s doprovodným, obrazovým materiálem.*“²³¹ Co se majitelské struktury a jejího zásahu do obsahu týče, mluv Martin Fajkus o rozdělených oblastech, kterým se věnuje on a o které se stará majitelka a marketingový zástupce v jedné osobě. Společně pak řeší dlouhodobé plány a směřování časopisu.

Výrobní linka Pevnosti se od předešlého období neliší. Je rozvržena na celý měsíc v následující posloupnosti: rozvržení témat a článků, zadání redaktorům, příprava povídek, sbírání článků od redaktorů, lámání, příprava do tisku, tisk.

K přesným a ověřeným ekonomickým informacím časopisu bohužel nemáme přístup. Dle Martina Fajkuse se však současný tištěný náklad pohybuje kolem 15 000 kusů, z čehož je 2 500 kusů s knižní přílohou, tedy tzv. Pevnosti Plus. Propagace časopisu se téměř nezměnila a skládá se z několika částí. „*Propagace probíhala v různých časopisech, samozřejmě na webu, na různých žánrových akcích – conech, i mimo žánrových, pomocí spolupráce*

---

²²⁹ Následující čísla nemají pravidelný počet stran, vždy je to však více než stávajících 81.

²³⁰ Rozhovor s Martinem Fajkusem. Příloha č. 8, otázka č. 14

²³¹ Tamtéž, otázka č. 25

s vydavateli žánrových knih, i s fanouškovskou komunitou.“²³² Ohledně propagace se Pevnost spoléhá na sociální sítě (Facebook, Instagram, Twitter) a zároveň spolupracuje s časopisem Score, s nakladatelstvími Baronet, Epoque, Fantom Print, Triton, Crew aj., a stejně tak propagace probíhá i na merchandisingové úrovni skrze nabízená pevnostní trička. Hlavními distributory nadále zůstávají pro ČR firma PNS a. s. a pro SR Magnet Press Slovakia s.r.o.

---

²³² Rozhovor s Martinem Fajkusem. Příloha č. 8, otázka č. 10

5. ZÁVĚR

V rámci výzkumu jsme hledali odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *Jak vypadá historie časopisu Pevnost, od jejího počátku až po současnost?* Kromě toho jsme také sledovali vývoj časopisu a proměnu jeho redakce. Zaobírali jsme se nejen důležitými událostmi v historii časopisu, ale také jak se měnila forma jeho propagace, výrobní postupy a do jisté míry i jeho obsah.

Výzkumná část navazuje na teoretický rámec, který byl podkladem pro základní osnovu rozhovorů. Užitou metodou empirického výzkumu bylo kvalitativní dotazování za pomoci polostrukturovaných rozhovorů. Původním záměrem bylo oslovit veškeré šéfredaktory, kteří prošli Pevností, zástupce z řad redaktorů a také majitele. Prvního jsme oslovili Daniela Storcha, jenž byl redaktorem Pevnosti téměř od doby jejího založení, který nám pomohl se dostat k většině kontaktů. I díky jeho pomoci se nám podařilo získat odpovědi ode všech šéfredaktorů, jednoho zástupce řadového redaktora a do jisté míry naplnit původní záměr. Pokusili jsme se kontaktovat i majitelskou strukturu za účelem získání statistických a ekonomických podkladů, jelikož časopis není oficiálně monitorován. Tyto informace jsou však považovány za obchodní tajemství a práce se tedy musela obejít bez nich, ačkoliv některé podklady týkající se nákladu se nakonec přeci jen podařilo získat.

Informace získané z rozhovorů jsou v práci ještě podloženy daty získanými ze samotného časopisu, ale také i z rozhovorů, článků a diskuzí dostupných na internetových portálech s Pevností spojenými, jako je například portál Fantasyplanet.cz. Do jisté míry se takto podařilo najít vyjádření i samotných majitelů.

Na hlavní výzkumnou otázku odpovídá nejobsáhlejší bod empirické práce 4. 3., jenž je rozdělený dle etap působnosti jednotlivých redaktorů s částečnými přesahy. V této části se nám podařilo podrobně popsat historii Pevnosti, včetně proměn samotného časopisu, jeho výrobního postupu, vývoje a změn redakce, vývoje v kontextu fantastické scény. Lze tak porovnat, do jaké míry se podařilo splnit stanovené cíle předchozích etap.

Pevnost vznikla jako splnění dětského snu prvního majitele a do jisté míry i jako podnikatelský záměr a vidina snadného výtěžku. Během působení prvního majitele se časopis dostal do konfliktu se čtenáři a prožil nejspíše nejhorší období, kdy na trhu vystupovala Pevnost jako amatérský počín. Nelze však odepřít snahu toho majitele vybudovat konkurenceschopné médium zaměřené na úzké spektrum čtenářů a nebýt jeho investicí

a odhodlání, dnešní Pevnost by neexistovala, ačkoliv důležitých bodů pro její existenci bylo více. Při přechodu pod druhého majitele se z amatérského časopisu stal profesionální časopis, jak v případě obsahu, tak i ve věcech vedení redakce či vizualizace. V této etapě zažila Pevnost největší proměnu ve své historii a začala působit jako seriózní periodikum. Z výsledků výzkumu vyplývá, že tento majitel byl v otázce médií a operování s nimi nejzkušenější a tyto zkušenosti předal i časopisu a jeho tvůrcům. Období pod třetím majitelem mohlo být pro samotný časopis osudové, jelikož na jeho konci se majitelka rozhodla nejprve časopis uzavřít a posléze se Pevnosti ujala samotná redakce. Časopis tak prakticky zaniknul a zároveň i znovu začal. Tento začátek pod novým majitelem byl ve znamení stabilizace a udržení se na trhu. Časopis již měl svou pevnou strukturu, ve které stačilo jen uskutečnit několik menších změn, aby dokázal odvrátit potenciální možnost zániku. Dnes je o Pevnosti možno uvažovat jako o malém stabilním profesionálním médiu, zaměřeném na komunitu zajímající se o českou i světovou fantastiku.

S proměnou majitelské struktury souvisel i vývoj vztahu s komunitou, která byla k tomuto médiu v počátcích skeptická a po zmiňované aféře jej dokonce částečně odmítala. Díky úsilí lidí, pro které se Pevnost nestala jen prací, ale citovou záležitostí, ovšem časopis neskončil jako nechtěný. Pomalu si získával důvěru celé fantastické komunity a dnes již je touto komunitou uznávaným periodikem.

Podoba redakce se v průběhu let výrazně proměnila. Na počátku šlo pouze o několik lidí, podílejících se na nadějném projektu. Dnes se v časopisu vytvořilo pevné jádro redaktorů či přispěvatelů, kteří pravidelně naplňují Pevnost svým obsahem. A třebaže redakce fyzicky zanikla a dnes je ta nejužší část tvořena pouze šéfredaktorem a jeho zástupcem, pro mnohé se stala práce v Pevnosti něčím víc.

Nynější situace časopisu je vzhledem k některým bodům jeho minulosti až neuvěřitelná. Pevnost ukázala, že i z dětského snu se může stát realita. Pokud pak na daném přerodu pracují lidé, pro něž daná aktivita pouze prací, lze podobně jako na příkladu Pevnosti překonat mnohé překážky. Dnes již profesionální periodikum by tu dnes bez těchto lidí nebylo. Jejich píle a zapálení pro věc se zasloužily nejen o jeho existenci, ale i o reputaci, kterou si časopis v české fantastice dokázal získat.

Ačkoliv tento výzkum dokázal zmapovat celou historii Pevnosti, při jeho zpracování se zde objevil prostor pro pokračování. Lze se zaměřit čistě na proměnu obsahové stránky časopisu nebo na kariéry jednotlivých redaktorů, mezi kterými najdeme dnes již uznávané

osobnosti české fantastiky, a zhodnotit roli Pevnosti v jejich kariérním posunu. Lze se také zaměřit na některé z dalších mutací časopisu Pevnost Plus nebo Pevnost Speciál.

6. POUŽITÉ PRAMENY, LITERATURA A ZDROJE

6.1. Seznam použitých pramenů

Pevnost: měsíčník o fantasy, mýtyce a historii. Praha: DXT REALITY, s.r.o./JASTOG.CZ s.r.o., 2002–2003. ISSN 1213-8215

Pevnost: měsíčník o fantastice, hrách a historii. Praha: Pražská vydavatelská společnost, 2003–2011. ISSN 1213-8215

Pevnost: měsíčník o fantasy, sci-fi a hororu. Praha: Ing. Květa Vtípilová – K4KPublishing, 2011–2013. ISSN 1213-8215

Pevnost: váš průvodce fantastickými světy. Praha: Ing. Kristina Nowakowska, 2013–2017. ISSN 1213-8215

6.2. Seznam použité literatury

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

McQUAIL, D.: Úvod do teorie masové komunikace. 4. vydání, Portál, Praha 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.

BURTON, Graeme. Úvod do studia médií. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium. ISBN 80-85947-67-6.

VEČEŘA, Pavel. Úvod do dějin tištěných médií. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-4178-9.

ADAMOVIČ, Ivan. Slovník české literární fantastiky a science fiction. Praha: R3, 1995. ISBN 80-85364-57-3.

SILVERBERG, Robert, ed. Legendy: nové příběhy ze známých cyklů. Přeložil Jan KANTŮREK. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86029-83-2.

PRATCHETT, Terry, PRINGLE, David, ed. Fantasy: encyklopedie fantastických světů; hlavní předmluva Terry Pratchett; hlavní editor David Pringle. Praha: Albatros, 2003. ISBN 80-00-01126-3.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.

MACEK, Jakub. Fandom a text: fandom - subkultura textu: profesionální česká SF a F periodika před rokem 2000. Praha: Triton, 2006. Fandom a SF. ISBN 80-7254-856-5.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

DĚDINOVÁ, Tereza. Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury. Vydání první. ISBN 8021078715.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

6.3. Seznam použitých elektronických zdrojů

Pevnost [online]. Praha, c2013 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.pevnost.cz/>

Fantastic. The encyclopedia of science fiction [online]. c2011-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://sf-encyclopedia.uk/fe.php?nm=fantastic>

Horror in SF. The encyclopedia of science fiction [online]. c2011-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://www.sf-encyclopedia.com/entry/horror_in_sf

Periodický tisk. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. c2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

Ikarie končí.. XB-1 začíná!. XB-1: Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/zredakce/ikarie-konci/>

Proč nevyšel RAMAX. Interkom [online]. c1984-1997 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/1997/19971021.htm>

R A M A X. Interkom [online]. c1984-2000 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/2000/20001352.htm>

Ramax. LEGIE [online]. c2005-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.legie.info/vydavatel/1397-ramax>

Tiskový zákon. Ministerstvo kultury [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/zakony-tiskovy-zakon_1-1401.docx

O časopisu. XB-1: Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu [online]. c2010-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/ocasopisu/>

Jednou větou. FantasyPlanet [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/jednou-vetou/3859-nadpis/>

PHabala: Pevnost. ČVUT: Fakulta elektrotechnická [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://math.feld.cvut.cz/habala/sff/pevnost.htm>

Nový časopis Pevnost - diskuze. Český šerm [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskyserm.cz/ForumDetail-33>

Pevnost – ambiciózní časopis přede dveřmi!. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/pevnost-ambiciozni-casopis-prede-dvermi/>

Současná situace Pevnosti. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/geekzona/soucasna-situace-pevnosti/>

Polemika – Není Pevnost spíše slabost? FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/polemika-neni-pevnost-spise-slabost/>

Reakce na článek Dalibora Tichého. FANTASY PLANET [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/reakce-na-clanek-dalibora-ticheho/>

Přehledy udělených cen. Akademie science fiction, fantasy a hororu [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.asffh.info/prehledy-udelenych-cen/>

Parcon 1982-2016 v datech a nesouvislém povídání. Interkom [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://interkom.vecnost.cz/~pcon.htm>

6.4. Ostatní použité zdroje

PĚTVALSKÁ, E.: Mediální rutiny deníku Mladá fronta Dnes a jejich proměny v souvislosti se změnou šéfredaktora v roce 2014. Bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Olomouc 2016.

HLAVATÁ, K.: Časopis Bravo, historie a vývoj periodika pro mládež. Bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Olomouc 2013.

ADAMOVIČ, Ivan. Terminologie fantastické literatury. Ikarie: měsíčník science fiction. 1996, 1996(2), 46-47.

7. SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – graf vývoje průměrného tištěného nákladu, str. 19

Graf č. 2 – graf vývoje průměrného nákladu předplatného, str. 20

Graf č. 3 – graf vývoje průměrného prodaného nákladu celkem, str. 21

8. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Rozhovor s Ondřejem Jirešem

Příloha č. 2 – Rozhovor s Janem Hammerem

Příloha č. 3 – Rozhovor s Dalibor Tichý

Příloha č. 4 – Rozhovor s Davidem Hartmannem

Příloha č. 5 – Rozhovor s Tomášem Němcem

Příloha č. 6 – Rozhovor s Alžbětou Lexovou

Příloha č. 7 – Rozhovor s Josefem Horkým

Příloha č. 8 – Rozhovor s Martinem Fajkusem

Příloha č. 9 – Základní struktura rozhovoru

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Rozhovor s Ondřejem Jirešem

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení a napsání vašeho krátkého medailonku.

Jmenuji se Ondřej Jireš. Narodil jsem se v roce 1983 a dlouhá léta jsem spolupracoval jako externí redaktor a editor s Pevností. Mimo to jsem se ještě věnoval serveru fantasyplanet.cz

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Dělal jsem šéfredaktora fantasyplanet.cz, tehdy nejsilnějšího média o fantasy, oslovili mě ke spolupráci, souhlasil jsem, poskytoval jsem konzultace, psal jsem články a recenze (1-2 texty do čísla), spolupracoval jsem asi 10 let, zažil jsem hodně změn, nikdy jsem nepatřil do úzké redakční rady, ale pořád jsem se pohyboval v těsném kontaktu.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

Nejvýraznější změny byly personální – změny vydavatele, šéfredaktora atd. Obsahově se časopis vyvíjel spíše přirozeně, dílčími změnami. Na začátku trvalo asi rok, než se usadil a našel svou tvář. Dalším velkým milníkem byla změna grafiky a koncepce někdy před pár lety.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Hlavně ze začátku jsem mluvil do spousty věcí, ale jen jako konzultant. Nepřisvojuji si žádný specifický přínos.

5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

Oslovili mě, když bylo na trhu první číslo a připravovalo se druhé. Skončil jsem cca kolem roku 2010, už si to nepamatuji. Měl jsem málo času a redakce postupně sázela na jiné koně.

FANTAZY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Trvalo cca rok, než se fantastickou scénou szila. Definitivně se tak stalo až s příchodem šéfredaktora Němce.

7. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Asi Ikarie, ale ta byla vždy určena pro starší a trochu jinak zaměřené čtenáře.

8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Moc obecná otázka. Bylo to natolik pestré, čínorodé a proměnlivé prostředí, že se k tomu nic víc stručně napsat nedá.

9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

Hmmm, tak třeba „různě“.

PEVNOST

10. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

Nevím, spíše malé.

11. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika?
A Kdo tvořil ony inzerenty?

Problém s žánrovými časopisy zaměřujícími se převážně na literaturu je ten, že potenciální inzerenti, kteří by měli mít největší zájem v časopise inzerovat, tedy nakladatelé, zpravidla dlouhodobě balancují na hraně krachu a nemají na to investovat do marketingu. Čest výjimkám. Takže to spíš zachraňovaly filmy, protože distributoři filmů mají přece jenom nějaký inzertní budget. S inzercí v téhle oblasti vždycky byl a vždycky bude problém, ale postupný vývoj k lepšímu je vidět.

12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

Nevím a podle mě se to dost měnilo.

13. Do jaký míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

Nevím, ale existence byla přímo závislá na každé koruně z jakéhokoliv zdroje.

14. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Podstatou byla práce s již existující fantasy komunitou, ale také snaha dostat časopis mimo ni, čímž se Pevnost sama přičinila k rozšiřování a omlazování komunity.

15. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?

Nakladatelé, filmoví distributoři, vydavatelé deskových her, jiné časopisy, weby o fantastice, cony a festivaly atd. tedy hlavně partneři, kteří byli tematicky relevantní.

16. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

Myslím, že je to tajné. Nějaké informace mám, ale netroufám si je zveřejnit.

17. Jakého jste měli distributora?

Nepamatuju si.

TÉMATA

18. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

V prvních číslech šerm, pán prstenů, později komplexní průřez fantastikou s mírným potlačováním sci-fi ve prospěch fantasy. V prvních cca 5 letech se časopis hodně zaměřoval na kvantitu témat, postupně se však redakce více zaměřovala na výběr zajímavých témat, kterým se věnovala šířeji. To vyvrcholilo změnou grafiky a koncepce před pár lety.

19. Jaké měla Pevnost cíle?

Tmelit a rozšiřovat fantasy komunitu, informovat o novinkách, stát se rádcem čtenářům.

20. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

Zažil jsem mnoho změn. Mnohokrát to vypadalo, že Pevnost zanikne. Podstatné pro mě je, že to Pevnost všechno přežila a že se vůbec postupně vyvíjí. Přestože některé drobné dílčí změny bych hodnotil negativně, už je odnesl čas a celkově musím říct, že z celkového pohledu se Pevnost vyvíjí správným směrem a je schopná reagovat na aktuální potřeby cílovky.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

21. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Nepřímo.

22. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

Různí. Pouze první majitel/vydavatel aktivně mluvil do obsahu, což zpravidla přinášelo jenom komplikace.

23. V Pevnosti jste působil téměř od jejího založení, nebavil jste se s původním majitelem, jaká byla jeho motivace časopis založit?

Měl rád Pána prstenů a společně s ním i fantasy jako celek. Peníze z počítačů se proto rozhodl nainvestovat v této oblasti na asi 2–3 projekty (Pevnost, Legenda a možná ještě něco, už si nepamatuju). Viděl v tom tržní potenciál. Chtěl spojit zábavu s podnikáním, ale neuvědomoval si, že je to všechno mnohem složitější, než si myslel, takže mu to prostě nevyšlo, ale Pevnost to přežila. Tehdy do toho musel nacpat hodně peněz, určitě skončil ve ztrátě a jen díky tomu vůbec Pevnost existuje. Žádný normální nakladatel by do takového projektu nenainvestoval i přesto, že by měl mnohem výhodnější podmínky třeba v tiskárnách a distribucích.

24. A co převzetí časopisu druhým majitelem? Myslíte, že v tom viděl taky potenciál jako pan Ladýř, když přebíral projekt, který dle vašich slov byl ve ztrátě?

Pro druhého nakladatele už to tedy bylo snazší v tom smyslu, že byl profesionál v oboru, který mohl výrobu časopisu zefektivnit, ale zároveň už nemusel dělat tu první investici, to ukotvení nového titulu na trhu, to udělal Ladýř

25. Dle výpovědí pan Ladýř nehodlal snížit náklad i přes obrovské přebytky, mohlo být i to důvodem proč časopis nevydělával?

S nákladem je to těžký. Je normální dělat velkou remitendu, aby se časopis dostal na všechny stánky v republice. Stará čísla se pak mohou rozdávat a tím přispívat k propagaci. Rozdíl v nákladech na vytištění malého nákladu totiž není o moc nižší než velkého nákladu, takže bych musel vidět konkrétní čísla, aby posoudil, jestli to dělal dobře nebo ne. Ale prostě je nutné si uvědomit, že není vhodné ušetřit na nákladu pár tisícovek a pak nebyt dostupný všude.

26. To máte jistě pravdu, ale pokud časopis prodával měsíčně 1000 kusů, jak udávají někteří šéfredaktorové a tisknul 40 000 kusů, což je uvedeno v tiráži prvních čísel, je to docela obrovský rozdíl, nemyslíte?

Pokud uvedený náklad nebyl lživý, pak se prostě muselo jednat čistě o kalkul, že velký počet kusů přinese větší tržby z inzerce. U tiskovin, které nemají oficiálně monitorované prodeje, je počet výtisků jediné relevantní měřítko.

27. Když se vrátím ještě k panu Ladýři, na serveru fantasyplanet.cz jste po svém odchodu zveřejnil článek týkající se Pevnosti, víte, o co tehdy šlo?

Už si to nepamatuju. Jenom to, že mi vydavatel za ten článek vyhrožoval soudem a předložil mi Smlouvu o mimosoudním vyrovnání, kde jsem se měl zavázat nejen ke stažení článku, ale i k nějakým dalším plnění, například inzerci na fantasy planet apod. Samozřejmě jsem to nepodepsal. V mém článku jsem určitě mluvil především o tom, že se mi nelíbilo, že tehdejší speciální číslo k pánovi prstenů bylo prezentováno i na obálce jako že má hromadu stránek, ale ve skutečnosti mělo jen pár stránek a k tomu byly v obalu přidaná tři stará čísla. Považoval jsem to za klamavou reklamu a jako editorovi tohoto speciálního čísla mi přišlo, že to může být označeno za moje selhání, Také jsem se tam asi zmínil o tom, že vydavatel nepřiměřeně zasahuje do práce redakce, ale rozhodně to nebylo nic útočného, to není můj styl. Problém byl, že ten první vydavatel, Martin Ladýř, měl až moc konkrétní představy o tom, jak by časopis měl vypadat, přestože o tom věděl velké kulové.

28. Takže do jisté míry hrála roli ve špatném startu Pevnosti jeho nevědomost?

Peníze si vydělal prodejem počítačů a HW a nějak si neuvědomoval, že časopis, novináři a komunita nejsou tak jednoduché jako „nakoupit procesory, prodat procesory“. Martin Ladýř ale své zkušenosti s Pevností potom zúročil při vydávání nějakého časopisu pro diabetiky, což asi byl/je/nevím dobrý titul. Netuším

REDAKCE

29. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Fúú, sorry, to nedám.

30. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Jeden až dva plné úvazky, zbytek externisti

31. Jak probíhal pracovní den?

Asi dost volně. Před odesláním do tiskárny se ale naopak často dělaly třeba třídní nonstop šichty. Ale to se vždy týkalo max. 3 lidí.

32. Jaké bylo technické zázemí redakce?

Některá období i nulové.

33. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

To se taky dost měnilo, na to vám odpovědí jiní.

34. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

Některé věci probíhaly samozřejmě dost amatérsky. Zejména v prvním roce celý časopis působil hrozně amatérským dojmem. Ale lidi se to postupně naučili. Všichni to vždycky chtěli dělat co nejlíp a věnovali tomu svou energii a odhodlání...

35. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

To neumím posoudit. Je to dost diskutabilní. Myslím, že těm, kterým by to kariérně mohlo nejvíce pomoci, to až tak moc kariérně nevyužili, ale to si musí každý vyhodnotit sám. Pro mě osobně to byla jedna z mnoha užitečných zkušeností.

ČASOPIS

36. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Jako u každého měsíčníku.

37. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Grafika nikdy nebyla klíčový aspekt.

38. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Přátelské vztahy pomáhaly generovat obsah, propagaci, peníze z inzerce, prostě všechno. Někdy ty přátelské vztahy možná až překročily zdravou hranici nezávislosti.

39. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Jeden časopis nestačí pro cestu ke slávě. Spisovatel musí mít mnohem víc aktivit na různých místech. Ale i tak Pevnost trochu napomohla velké spoustě českých autorů. Dávala jim prostor a pozornost, doporučovala je atd. Hodně pomohla prosadit třeba Neomillnerovou.

40. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Vždycky se najde nějaký užitečný blbec, který ten časopis zachrání.

Příloha č. 2 – Rozhovor s Janem Hammerem

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Mé jméno je Jan Hammer (*1979 v Praze) a byl jsem první šéfredaktor a spoluautor časopisu Pevnost. V roce 1998 jsem absolvoval Gymnázium Na Vítězné pláni. Působil jsem v časopisech Pevnost a Svět počítačů. V současnosti se věnuji tiskové produkci pro potřeby klientů velkých reklamních agentur a jako umělecký šéf vedu Divadlo Sentiment.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Byl jsem osloven budoucím vydavatelem Martinem Ladýřem, abychom společně vytvořili plnohodnotný časopis po vzoru našeho amatérského plátku, který jsme nějaký čas vydávali během středoškolského studia. Abych doplnil všechny souvislosti: S Martinem Ladýřem jsme se znali už od školky, bydleli jsme nedaleko sebe v pražském Braníku, a strávili jsme většinu základní školy v jedné třídě. Střední školu už jsme studovali každý jinou, ale v té době jsme se bavili různými společnými projekty. Programovali jsme například několik jednoduchých počítačových her a posléze také začali vydávat vlastní časopis věnovaný fantasy. Jmenoval se Artefakt a do jisté míry se stal vlastně předobrazem časopisu Pevnost. Většinu článků jsme do něj psali sami, případně přispívali textem či kresbami bývalí spolužáci (Karel Mach, Martina Sýkorová, Petr Březnický...). Vycházel, myslím, v roce 1995 v nákladu cca 100ks, jednou měsíčně. Byl množený na kopírce, tedy černobílý, jen obálka byla na barevném papíře. Obsahově trochu korespondoval s časopisem Dech draka, který vydávalo nakladatelství Altar (vydavatel pravidel Dračího doupěte). Měli jsme ale některé vlastní rubriky, věnovali jsme se například slavným artefaktům z fantasy příběhů a extrahovali jsme z nich jejich vlastní historii (třeba článek o meči Narsilu si pamatuji). Asi po pěti číslech jsme ale od toho upustili, měli jsme problém stíhat jeho obsahovou náplň při studiu a finančně bylo jeho šíření také na naše omezené zdroje poměrně nákladné. Nicméně toto je opravdu prapůvod Pevnosti. V roce 2001 za mnou Martin Ladýř přišel (tehdy byl již úspěšný majitel firmy prodávající výpočetní techniku – DXT Computers) s myšlenkou, že bychom pod finanční záštitou jeho společnosti takový časopis obnovili na "profesionální" úrovni a nabídl mi post šéfredaktora.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

Těžko mluvit o milnících, šlo o samotný zrod a větší milník za dobu mého působení ani být nemohl. Celé se to zkrátka teprve dávalo dohromady. Ale jako redaktora jsem například přivedl svého kamaráda ze skupiny historického šermu Dalibora Tichého, který se po mém odchodu stal druhým šéfredaktorem. Tak třeba i to je milník.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Jak jsem uvedl, dávali jsme to dohromady podle vzoru našeho původního časopisu a těžko již říct, co kdo do časopisu přidal. Myslím, že můj nápad byla ale například povídka na pokračování, kde si čtenáři mohli na konci vybrat ze čtyř možných dějových vyústění a prostřednictvím webu, emailu či poštou hlasovat. Možnost, která získala nejvíce hlasů, určila, jak jsem v příběhu pokračoval v dalším čísle. Také jsem poskytl několik svých povídek, ale to bylo spíše z důvodu, že externistům by vydavatel musel platit, kdežto moje mohl čerpat jaksi "v ceně výplaty". Rozhodně nešlo o nějaké literárně hodnotné kusy. Moc jsme toho nevěděli, s nikým z "branže" jsme se moc neznali, všechno se teprve tvořilo. Bylo to o snu, instinktech a chybování.

5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

Tohle jsem z větší části již zodpověděl výše, ale de facto jsem byl v Pevnosti od jejího vzniku až po dobu vydání, tuším, třetího čísla v roce 2002. Odešel jsem, protože jsme se s Martinem Ladýřem začali rozcházet v přístupu k práci i k lidem. Byznys ho hodně změnil, začal ke každému přistupovat, jako by ho dotyčný chtěl okrádat, a když už někomu zaplatil, bral to jako důvod k tomu, že mu pak musí být plně k dispozici třeba ve tři ráno a být absolutně podřízený jeho rozhodnutím a náladám. K zastírání některých faktů šířil lži a porušoval dohody. Zkrátka celé se to začalo vymykat slušnosti, bez které jsem to dělat prostě nedokázal a nechtěl. Zažil jsem i svůj od té doby nepřekonaný rekord 36 hodin v nepřetržité práci beze spánku. :-) Smutné na tom bylo, že když jsem pak v kanceláři usnul, vydavatel přijel a u grafika udělal změny, o kterých nikdo nevěděl. Zasahování do pravomocí ostatních byl vůbec velký problém, minimálně dosti demotivující. Myslím, že poslední kapka, po které následoval můj odchod, byla jedna moje povídka, kterou si Martin Ladýř vyžádal (z výše

zmíněných důvodů, že za ní nemusel platit) a já souhlasil pod podmínkou, že v ní nebude dělat žádné změny. Měli jsme v zásobě i jiné povídky, ale ty by nebyly zadarmo. Souhlasil, ale druhý den, cestou na Eurocon jsem se od grafika dozvěděl, že za ním Martin Ladýř přijel ve dvě v noci, a z textu něco vypustil. Nejbližším vlakem jsem se Euroconu vrátil a řekl, že dávám výpověď. Možná to zní jako malicherný důvod, ale tenkrát jsem to bral jako zradu, prostě jsem mu už nemohl věřit. Už nejednal rovně ani se mnou. Byl to neslavný konec jednoho kamarádství.

6. Proč zrovna název Pevnost?

Nepamatuji si už jistě, od koho ten návrh zazněl poprvé, snad to byl Martin Ladýř. Každopádně v tom nebyla žádná vazba na nějakou předlohu, nebo něco, co jsme jako studenti vytvářeli. Za vznikem názvu stála čistě marketingová debata (spíše několik). Topili jsme se v návrzích, které se nám moc nezdály už ve chvíli, kdy jsme je vyslovovali. Nakonec jsme si zkusili stanovit body či vlastnosti, které by měl název splňovat. Každý doplnil nějaké požadavky, a nakonec jsme se shodli na tom, že to má být české slovo a pouze jedno. Chtěli jsme název, který by byl nezaměnitelný a dobře se pamatoval. Jako další nároky jsme měli, že by to mělo vyjadřovat stabilitu a nebudit dojem, že je to zas jen studentský manýr na dobu vydání maximálně dvou čísel. Samozřejmostí byla nutná spojitost či použitelnost toho slova ve světě fantasy a jako bonus to mělo být inspirací k psaní té "povídky na pokračování", kterou jsem již zmiňoval. Povídka, respektive její interaktivita, měly dělat vlastně reklamu názvu a název byl zároveň i promo pro povídku. No a z těchto kritérií vyšla vítězně právě Pevnost. Zpočátku se mi ten název zdál až takový příliš obyčejný, rozumějte "ne dost fantasy", ale jakmile s tím názvem začala pracovat čeština, a já viděl ty nepřehledné možnosti využití a propojení toho názvu, vysloveně jsem se do něj zamiloval. A jak vidíte, minimálně ta stabilita je v Pevnosti skutečně ukrytá. Nikdy by mě nenapadlo, že tu ten časopis vydrží tak dlouho. Ne že bych tomu nevěřil tehdy v době vzniku, ale když se zpětně ohlédnu za tím, čím vším Pevnost dokázala projít, a jak těžká období překonat, jsem si jistý, že v tom názvu musí být nějaké neskutečně mocné kouzlo. A jsem tomu ze srdce rád.

FANTASY SCÉNA

7. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

V době mého působení se všechno teprve rozbíhalo. Navazovaly se první kontakty a matně si pamatuji jména prvních významnějších přispěvatelů – Františka Vrbenská, Leonard Medek, Michael Bronec...

8. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Myslím, že jednoznačně Ikarie. Byla více zaměřená na sci-fi, ale v podstatě šlo o podobný koncept. Samozřejmě její pozice byla neotřesitelná a ani jsme si nekladli za cíl jí odvést čtenáře. Chtěli jsme spíš doplnit spektrum na trhu a můj idealistický sen byl spíš s Ikaríí žít v symbióze. Oni sci-fi, my fantasy. V komerčně konkurenčním prostředí to bylo asi nereálné, ale jak říkám, žili jsme sen. :-)

9. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Nedokážu říct, je to dávno. V podstatě to bylo hlavně o Ikarii, žádný jiný podobně zaměřený titul si nevybavuji. Možná snad jen ten Dech draka, ale ten se stejně později (myslím 2007) stal součástí Pevnosti. Před tím vycházela ještě Šavlozubá veverka, ale nevím, jestli v době vzniku Pevnosti nebyla již minulostí.

10. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

S fanoušky se komunikovalo hlavně přes diskuze na webu Pevnosti. Občas jsme otiskli nějaké maily anebo klasické dopisy. Bylo to formou otázka-odpověď. Žádnou podporu například uspořádáním nějaké propagační akce jsme tenkrát nestihli.

PEVNOST

11. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

Tohle je spíš otázka na vydavatele, tedy Martina Ladýře. Vím jen, že kvůli Pevnosti založil firmu Jastog CZ, která byla zpočátku financovaná z jeho firmy DXT Computers. Do finančních detailů mě nikdy nezasvětil.

12. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika? Kdo tvořil ony inzerenty?

Měli jsme v redakci paní, která měla inzerci shánět (jméno už si nevybavím, sehnal si ji sám vydavatel), ale za dobu mého působení se žádná významná inzerce nekonala. Maximálně nějaké bartery nebo cross-promo (mimochodem i na zmíněnou firmu DXT Computers). V pozdější době se to ale rozjelo více.

13. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

Opět nedokážu říct. Obsah se řešil s minimálním předstihem, bylo to v podstatě hrozně amatérské. Honoráře byly ale v řádech stokorun za kresbu či normostranu.

14. Do jaký míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

Každé periodikum by měla inzerce nejen živit, ale i generovat podstatnou část zisků. To ale v těch začátcích nebylo ani reálné. Rozjezd je vždycky do jisté míry dotovaný.

15. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Za ty první měsíce jsme se účastnili Literárního veletrhu, byli jsme zastoupení na akcích typu Eurocon nebo Pragocon. Před vydáním prvního a snad i druhého čísla byla inzerce na lavičkách po Praze. Jinak nic zásadního.

16. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?

Ze začátku v podstatě s nikým.

17. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

Ruku do ohně za to nedám, ale pokud mě paměť neklame, první čísla vycházelo v nákladu kolem 10.000ks. Od financí jsem byl, jak už jsem zmínil, úplně odříznutý, staral jsem se jen o obsah a vizuální podobu.

18. Jakého jste měli distributora?

Tuším, že Mediaservis.

19. Jak se Pevnost uvedla na trh, co se týče prvního čísla? Prý se rozdávalo zadarmo? Jak to s ním bylo?

Po vydání prvního čísla byl Martin jako podnikatel celkem zklamaný. Budu teď lovit čísla z hodně dávné paměti, tak je prosím berte spíš jako domněnky či odhady, ale mám takový dojem, že z nákladu 11–12 tisíc se prodaly snad necelé čtyři tisíce. Opravdu ale nemohu zaručit, že se v těch číslech teď hrubě nepletu. Nicméně, i když jsem považoval takové množství prodaných výtisků prvního čísla za úspěch, pro Martina to byl z ekonomického pohledu spíš opak. Tak jako tak byla poměrně velká remitenda a Martin přemýšlel, co s ní. Myslím, že ji pak hostesky rozdávaly na INVEXu u stánku DXT Computers a určitě byla i součástí balíčku, který se prodával později. Martin vydal takový soubor A4 plakátů postav z filmového Pána prstenů a ve folii bylo, myslím, spolu s tímto časopisem i první číslo Pevnosti "zdarma". Tuším, že v tom bylo ještě CD s demoverzí Legendy, ale nejsem si jistý, jestli to k tomu opravdu přidal, anebo jsme o tom jen mluvili jako o možnosti. Každopádně se Pevnost zcela regulérně prodávala a pouze se s odstupem používala remitenda starých čísel jako takové promo zdarma. Bylo to jistě moudřejší než to bez užitku skladovat.

20. První Pevnost Speciál už šla mimo vaši režii?

Určitě jo. Pamatuju si jen ten samostatný časopis s plakátama LOTR (nevím, jestli ho pojmenoval taky "Speciál"), ale i ten šel mimo mě. Přesněji šlo o čistě soukromou komerční aktivitu a samostatný projekt pana vydavatele.

TÉMATA

21. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Sledovalo se aktuální dění. První hlavní články byly o filmovém Pánu prstenů, ale věnovali jsme se i jevištním počinům, například muzikálu Krysař. Jinak nechyběly knižní, a dokonce i hudební novinky, stále mělo smysl věnovat část obsahu Dračímu doupěti nebo kartičkám Magic. Také jsme dělali reportáže z bitevních akcí historického šermu. Byla to zkrátka taková směs všeho, co v dané chvíli letělo, nebo nás osobně zajímalo. Tuhle vlastnost si to zachovalo už z té doby "amatérského" časopisu Artefakt. Prostě jsme psali o tom, co jsme měli rádi, a co se nám líbilo. V širších souvislostech jsme o tom začali přemýšlet až později.

22. Jaké měla Pevnost cíle?

V podstatě stát se pro fantasy žánr tím, čím byla v našich očích Ikarie pro sci-fi. Víím, že Ikarie měla také fantasy obsah, ale já jsem jí vnímal vždycky spíš jako časopis žánru sci-fi. Asi kvůli tomu jejímu názvu.

23. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

Byl jsem tam příliš krátkou dobu, abych zaznamenal nějaký dramatický vývoj. Snad jen, že postupně ubývalo článků obsahujících nějaké vlastní názory, a vydavatel tlačil stále více na použití komerčních textů například filmových distributorů. Asi to nejde jinak, pokud se v té branži chce člověk propojit s důležitými subjekty, ale v mých očích se z Pevnosti vytrácela osobitost či jak to nazvat.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

24. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Majitel/vydavatel si dělal, co chtěl, a to i bez vědomí mého či kohokoliv jiného. Byl absolutně nekontrolovatelný.

25. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

Společnost Jastog CZ, spojitost s DXT Computers, majitel a vydavatel Martin Ladýř. Jeho požadavky byly minimalizovat (vynulovat) náklady za každou cenu. Možná se to dá s odstupem pochopit, hodnotím to z pohledu člověka, který v tom neměl své peníze, ale tenkrát jsme se v pojetí časopisu a v přístupu ke spolupracujícím lidem začali diametrálně rozcházet.

26. Nevíte, jakou měl motivaci pro založení časopisu? V posbíraných informacích se to docela rozchází, někdo říká, že si plnil dětský sen, někdo že v tom viděl peníze a někdo zase, že to byl plán na propagaci jeho plánované hry LEGENDA, která se měla na českém trhu vyrovnat Warcraftu 3.

Řekl bych, že pravda je v těch prvních dvou tvrzeních – plnění dávného snu a vidina zisku. U Martina Ladýře to totiž bylo dost často propojené, a z určitého pohledu je to i pochopitelné. Když chtěl realizovat nějaký podnikatelský záměr, stavěl to (alespoň v tom věku) na věcech, které ho bavily. Svým způsobem to byl vizionář, který opravdu chtěl realizovat svoje sny. Z druhého pohledu ovšem každý sen ničil tím, že na něj dříve či později pohlížel už jen jako na byznys. Do jisté míry z pochopitelných důvodů, musel platit tisk, zaměstnance, prostory redakce atd., a to jistě nebyly malé částky, ale z mého pohledu v tom často až bezohledně překračoval hranice profesionální i lidské slušnosti. A ten sen byl najednou jen obchodním artiklem, který byl ochoten zkroutit za každou cenu, aby jej podřídil byznysu. Podpora hry "Legenda: Poselství trůnu 2" byla s ranými stádii Pevnosti skutečně propojena, nebyla ovšem žádným prvotním impulzem k tomu, aby Pevnost vznikla. Upřímně, byl jsem docela překvapený, když jsme byli poprvé v prostorách redakce, a Martin mi sdělil, že ve vedlejší místnosti bude sedět tým čtyř vývojářů a pracovat na nové hře. Ne, že by mi to nějak vadilo, naopak mě to velice zajímalo a se všemi kluky jsem si výborně rozuměl. Zaskočilo mě ale, že se chce pouštět do dvou tak časově i finančně náročných projektů současně. Byl to prostě opět

další megalomanský plán, který začal velkým snem, a postupně se z ekonomických důvodů začal smršťovat, křivit, uspěchávat termín vydání, a nakonec vše dopadlo, jak dopadlo. Nejlépe to asi dokresluje kontrast mezi rozhovorem, který Martin poskytl během vývoje serveru Games.cz a tím, jak pak na tomtéž serveru dopadla recenze. (Rozhovor s Martinem Ladýřem: <http://games.tiscali.cz/rozhovor/legenda-poselstvi-trunu-2-rozhovor-51914>) (Následná recenze: <http://games.tiscali.cz/recenze/legenda-poselstvi-trunu-2-recenze-50231>) Na Warcraft to nemohlo mít ani v těch nejdivočejších snech, to bylo jasné už během vývoje, ale Legenda mohla dopadnout určitě mnohem lépe, než jak skončila. V době dokončování a vydání jsem ale již pro Pevnost nepracoval, takže podrobnosti ze zákulisí neznám. Jakési promo Legendě skutečně Pevnost dělala, ale jen proto, že cílila na stejnou skupinu a mohla reklamní prostor tomuto druhému projektu zdarma poskytnout (a myslím, že pak na oplátku měla Pevnost své logo zase v intru hry). Určitě ale není pravda, že by se Pevnost zakládala proto, aby mohla podpořit vývoj Legendy, to je nesmysl. Mimochodem bych zmínil takovou zajímavost. Krom toho, že jsme ve studentských letech vydávali již zmíněný časopis Artefakt, jsme si také programovali počítačové hry. Přesněji Martin je programoval, já mu pomáhal s dějem a grafikou. A opět jsme to stavěli na věcech, které nás bavily, takže vznikali "tituly" jako Star Trek anebo například Braveheart. Nikdo to nehrál, nešířili jsme je, opravdu jsme to dělali jen pro vlastní potěšení a učili se na tom nové věci. Nicméně, jak vidíte, jak Pevnost, tak Legenda mají společné kořeny v našich středoškolských koníčcích.

27. Na diskuzích, v článcích a jejich komentářích jsem se příliš dobrého na pana Ladýře nedočel. Jak je možné, že na něj měli negativní názor i čtenáři?

To je právě o tom, jaký on má přístup k ostatním. On si jede své a protíná své životní cesty jen s těmi, které v daném okamžiku potřebuje. Jinak pro něj nikdo nejsme důležitý. Tehdy takto přistupoval právě k čtenářům. A to jsem právě nemohl přenést přes srdce a o to méně se pod to podepsat. Nicméně doufám, že můj popis Martina nevyzněl jako pomluva nebo očeřování. Chtěl jsem jen popsat situaci a moje pocity připojit spíš jako vysvětlení motivace k mému ukončení působení v Pevnosti. Popravdě žádný hněv k němu necítím, je to pryč, ničeho nelituju a za příležitost být u zrodu Pevnosti jsem mu dokonce hodně a upřímně vděčný.

REDAKCE

28. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

V první redakci, tedy v nedorekonstruovaném bytě v přízemí činžovního domu v pražské Balbínově ulici, jsme začínali ve třech. Já jako šéfredaktor, pak zmíněná paní na inzerci a programátor/webmaster. Grafik (Filip Matušínský) pracoval externě. Ve vedlejší místnosti seděl ještě tým vývojářů počítačové hry, kterou chtěl vydavatel také financovat a distribuovat, ale s těmi jsme spolupracovali jen úzce. Dělali jen nějaké počítačové ilustrace například k té mojí povídce na pokračování. Později jsem přivedl jednoho stálého redaktora – Dalibora Tichého, který pak převzal post šéfredaktora.

29. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Já i Dalibor Tichý jsme byli zaměstnání na plný úvazek, ostatní nevím. Grafik byl externí, webmaster byl snad také OSVČ. Ale šlo to opravdu mimo mě, to je zase spíš záležitost financí.

30. Jak probíhal pracovní den?

Pracovalo se od rána do noci poměrně chaoticky na tom, co bylo zrovna potřeba. Když se končilo hodně pozdě, spali jsme v redakci s hlavou na stole. Anebo jsme se noční dopravou doplazili domů a druhý den čelili výtkám za pozdní příchod. Vážně to nemělo žádnou popsateľnou formu. Byl to chaos, ale srdcovka.

31. Jaké bylo technické zázemí redakce?

Díky spojení s DXT Computers jsme měli poměrně dobré počítače a tiskárnu. Ale jídlo jsme měli většinou studené, jen později nám majitel přinesl starou mikrovlnku. Žádný komfort, ale v tom věku nás ani nenapadlo si stěžovat. :-)

32. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Já moc neměl, s kým se radit a majitel dělal nekontrolovatelná rozhodnutí, o kterých se s nikým neradil, takže asi tak.

33. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

Šlo o to nadchnout se pro věc a umět makat bez ohledu na pracovní dobu. Být tam někdo zkušený na pozici šéfredaktora, kterého by vydavatel bral jako autoritu, bylo by určitě všechno daleko snadnější. Rozhodně tam nebyl nikdo (včetně mě), kdo by na svou pozici patřil jako profesionál, který ví, jak se to má dělat. Na druhou stranu by nikdo zkušený v takových podmínkách to místo nepřijal. Ale to nadšení alespoň zpočátku, než nás vydavatel svým přístupem a jednáním úplně rozložil, to byla úžasná atmosféra. Euforie z tvorby něčeho nového byla vzájemně hodně nakažlivá.

34. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Nevím, jak u ostatních, ale mě to po nějaké době přivedlo k práci v jiné redakci – časopisu Svět počítačů (vydavatel Axel Springer Praha). Významnější profesní přínos to pro mě nemělo, spíš jsem prostě už znal život od uzávěrky k uzávěrce, tak jsem ještě chvíli u novinařiny zůstal.

ČASOPIS

35. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Už si to moc nepamatuji, ale jak jsem psal, dělali jsme to od čísla k číslu. Tedy v době, kdy šlo jedno číslo do tisku, se teprve dělala obsahová struktura druhého. Pak se nějaké dva týdny sháněl nebo psal obsah a plynule jsme se stěhovali ke grafikovi domů, kde se pak řešil zlom. Organizace tak špatná, že se divím, že jsme to přežili.

36. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Nijak kreativní, v podstatě dělal přesně to, co se mu řeklo. Dokud jsem neměl představu já, nepustil se do toho. Ale na retuše a zlom pak byl perfektní. Jen nikdy nic neinicioval. Znal vydavatele po pracovní stránce déle než já a možná už u něj byl zvyklý, že nám to pak stejně celé překope.

37. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

To teprve vznikalo. Samozřejmě by to byl skvělý potenciál a věřím, že se pozdější reakce do toho fantasy světa pronikly, a to propojení mohlo velice silně ovlivnit celý obsah. Spousta lidí byla z Pevnosti nadšená (asi stejná část, jako ta spousta, co ji brala jako trn v oku).

38. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Nemyslím, že by úplně umetla cestičku, ale objevovaly se v ní nějaká ranější díla například Miroslava Žambocha nebo Ivany Kuglerové. Byli ale už v té době poměrně úspěšní a určitě by své pověsti dosáhli i bez Pevnosti.

39. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Prostě si našla své místo. Asi se vážně splnil ten můj původní naivní sen a vyplnila mezeru, kterou neobsáhla Ikarie. Ale vážně, vždyť žánr fantasy má prostě obrovskou základnu příznivců, a dokud Pevnost bude sledovat aktuální trendy, pořád jí budou lidi kupovat. Podívejte se třeba na nejúspěšnější kasovní trháky, 95 % z nich by klidně mohlo být na titulce Pevnosti. Je to jen o tom najít ekonomickou rovnováhu mezi náklady a zisky. A právě tím, že je Pevnost na světě již tak dlouho, spousta autorů by v ní ráda viděla svůj text, takže ani obsahově nijak strádat nemusí. Rozhodně má víc šancí na přežití, než když jsme jí dělali my.

Příloha č. 3 – Rozhovor s Dalibor Tichý

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Já vedu v současnosti naprosto odlišný život než dřív, v souladu s přírodou a řemesly vychovávám své děti, pracuji jako lukostřelec v historickém centru, učím šerm a jsem stále aktivní. Já žiji život jako příběh, jedno velké dobrodružství

JÁ A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Ke spolupráci na Pevnosti mne přizval můj kamarád Jan „Duncan“ Hammer, a protože jsem tenkrát byl členem stejné šermířské skupiny a tvořili jsme společně scénáře pro vystoupení, povídky a další věci, neváhal jsem – věděl jsem, že tím mohu získat zkušenosti.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

Během práce v redakci došlo k obecnému rozmachu internetu a v rámci rozvoje časopisu jsme postupně začali tvořit i jeho webovou podobu, sám jsem dělal také webového redaktora. Hlavně jsme ale založili časopis, který, v pozmeněné podobě, stále vychází a my už tenkrát tušili, že to bude fungovat.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Na podobě časopisu jsme pracovali neustále a rubrik přibývalo – k podobě, tuším, třetího čísla jsme došli spontánně, sám jsem prosadil hudební recenze a reportáže ze šermířských bitev a akcí, a také originální doplňkové Dračí Doupě, bez toho by to nešlo.

5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

Spolupracoval jsem na tvorbě celého prvního ročníku, a ještě na několika číslech z druhého, posledních několik měsíců i jako šéfredaktor. Bez Duncana, který předtím odešel kvůli neshodám s vydavatelem, to však již nebylo ono. Odešel jsem na vlastní žádost poté, co jsem se naposledy tragicky neshodl na další podobě časopisu s vydavatelem panem Ladýřem. Nedlouho poté vydavatel časopis prodal.

FANTAZY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Pevnost byla od počátku vytvořena jako čistě fantasy časopis pro čtenáře od cca 12 let věku. Ovšem o tom, co je a co není fantasy (původně žánr Meč a Magie), jsme vedli neustálé spory a polemiky dokonce i se čtenáři a také se samotnými spisovateli. Zajímavý byl názor Ondřeje Neffa. Chtěli jsme Pevnost postavit na roveň Ikarii, a přitom ji držet od žánru sci-fi. Ne zcela se to dařilo. Pokud však budete brát fantasy ne jako Meč a Magii, ale jako žánr obsahující cokoli fantastického, tedy vymyšleného (což později tvrdě prosazoval první vydavatel), dostanete se do značných žánrových problémů. Zjednodušeně, Pevnost pak mohla paradoxně obsahovat prakticky vše. Ale čtenáři to překonali a časem, myslím kolega Němec pomohl Pevnosti vykrytalizovat.

7. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Konkurenci v pravém slova smyslu neměla žádnou – tuto mezeru na trhu tuším zaplňuje stále. Dnes ovšem jsou tištěné časopisy na ústupu. Zpočátku jsme si vedli mizerně, především kvůli příliš vysokému nákladu. Prvního a druhého čísla bylo v remitendě tolik kusů vráceno, že se pod stohy časopisů prohýbala klenba historického domu v Balbínově ulici, kde jsme měli redakci. Naše práce byla po dost dlouhou dobu pouze koníčkem, protože vydávání Pevnosti bylo ztrátové a snížit náklad z řádů desítek tisíc kusů na pouhý jeden tisíc byl pro vydavatele kdoví proč neřešitelný problém.

8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

V době, kdy Pevnost začínala, šel do kin Pán Prstenů – první díl trilogie, a to je fenomén dodnes. Zřejmým cílem vydavatele bylo se na této vlně vézt a dařilo se to dost dlouho. Pak se objevil filmový Harry Potter a několik dalších filmů, třeba Blade. Zaplat' pánbůh, jsme kromě filmových recenzí, protlačili do časopisu povídky od českých autorů, některých tenkrát začínajících – namátkou: L. Lukačovičová, F. Vrbenská, L. Medek, J. Kulhánek.

9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

Fanoušci nás drželi nad vodou, dopisovali, reagovali na soutěže, hlasování, dokonce jsme nějaké jejich příspěvky i otiskli, takže měli přímý vliv na její složení a podobu. Z řad našich kamarádů jsme pochopitelně čerpali také – pokud teprve sbíráte zkušenosti, hodí se cokoli, co má hlavu a patu a alespoň trochu to zavání po meči a magii.

PEVNOST

10. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

Do toho jsem se nikdy nepletl, ačkoli jsem zkušený obchodník. Dostal jsem šanci jako redaktor. Snažil jsem se soustředit na své rubriky a peníze (zpočátku ani výplata) mne nezajímaly. Bylo každému jasné, že první čísla budou ztrátová, pamatuji si velice dobře, že první číslo stálo v té době podle vydavatelových slov milión – v tom byly ovšem i náklady na základní vybavení redakce. Byla to černá díra na peníze. Dnes myslím, že Pevnost na počátku poháněla hlavně naše víra. Škoda, že vydavatel nereagoval rychleji snížením nákladu a počtu stran. Na lidech už se šetřit víc nedalo, dělali jsme to ve třech.

11. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika?
A Kdo tvořil ony inzerenty?

S inzercí mají dodnes problémy i renomované časopisy, natož nový časopis úzkého zájmu. Takže se prakticky nedařilo nikoho sehnat a pokud ano, inzerenti nabízeli místo peněz barter, reklamní předměty a jiné zboží. Trh byl opatrný a prodat jeden výtisk bylo jednodušší

přímo než na stánku (trochu přeháním). Největšími inzerenty byly v té době firmy dodávající na trh deskové a karetní hry – Warhammer, a také filmové společnosti.

12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

To netuším, většina na tisk, reklama minimální, platy redaktorům, příspěvatelům a grafikovi minimální.

13. Do jaký míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

Časopis byl plně dotován firmou vydavatele, tedy jinou podnikatelskou činností, zisk z inzerce byl minimální, spíše zanedbatelný, a to byl také podle mého názoru hlavní důvod, že pan Ladýř Pevnost prodal.

14. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Nevím o tom, že by kdy Pevnost využila celoplošnou reklamu, televizi, rádio apod. Propagace byla minimální. Dokonce i první průzkum jsme mezi lidmi a po trafikách dělali sami. Velmi slabé. Společně s firmou vydavatele DXT Computers jsme se na jednom brněnském počítačovém veletrhu snažili Pevnost propagovat. Pamatuji si, jak byl můj soukromý Passat přetížen po cestě do Brna, a také na to, že z veletrhu skoro nic nebylo a já jel našťvaný do Prahy, chvílemi přes dvě stě.

15. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?

Netuším

16. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

Číslo od čísla se to lišilo, ale finanční náklady zpočátku byly obrovské právě kvůli vysokému nákladu a minimálnímu prodeji. Snad ani nemá smysl to znovu připomínat, tragédie, a zřejmě splněný sen a zároveň noční můra pana Ladýře. Nakonec se šetřilo i na grafikovi, lámalo se to přes noc (jednu!) a díky výši nákladu nakonec i zaniklo kamarádství Duncana a Ladýře

17. Jakého jste měli distributora?

PNS a vlastní distribuci

TÉMATA

18. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Téma bylo široké – fantasy. I přes neshody, co ještě je a co již není fantasy, se dařilo protlačit do časopisu široké spektrum rubrik podle zájmů mladého čtenáře – filmy, hudbu, reportáže, povídky, komiks, šerm, počítačové hry, a dokonce občas i kousek historie. Důraz jsme se snažili klást na literaturu a byl to nekonečný boj. Náš vydavatel jako by byl předobrazem následující generace nečtenářů – dnes se pedagogové marně snaží přivést děti k literatuře. Ta podle mého názoru jediná plně masíruje mozek a fantazii člověka. Ostatní dnes běžná zábava sází především na obrazový vjem, a to je problém, fantazie diváka je tak pouze pasivní, zatímco čtenář musí být aktivní. Pozorujete to i na sobě? Téma na věčnou polemiku, ale já v tom již mám dávno jasno. Raději se bavím o tom, jaký tvar a délka čepele je pro meč nejlepší nebo z jakého dřeva mají být mé šípy. Já osobně při psaní poslouchám žánrovou hudbu – teď právě Euphorica. A při čtení potom také. Nepotřebuji ani alkohol a drogy, abych jasně viděl naprosto živé obrazy, to je pravá fantazie.

19. Jaké měla Pevnost cíle?

Cíl byl jasný – zaplnit mezeru na trhu v oblasti fantasy.

20. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

Hodně z toho jsem zmínil výše, jen shrnu, že některé z rubrik jako třeba šerm a historie později ustoupily. Zájmy Duncana a mne se nemusely a asi ani neměly stát zájmy našich čtenářů, ale bylo zajímavé číst a slyšet jejich názory na něco, co je na okraji žánru Meče a magie. Já osobně považuji hudbu a výtvarná umění za magii a meč za zbraň černou magií sloučenou ze třech legendárních. Víte, které to jsou? Meč má v sobě kopí, sekeru a kladivo. No a teď to zábavnou formou nappete do časopisu a podejte dětem. Mám pocit, že nakonec se Pevnost změnila ve filmový a povídkový časopis pro desetileté děti se zájmem o fantastično (jak o tom píše Terry Pratchett, popřípadě překládá Komárek). Ale posledních sedm let už vývoj nesleduji, občas jsem Pevnost prolistoval v obchodě.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

21. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Vzhledem k tomu, že vydavatel a majitel v jedné osobě často do podoby časopisu nejen zasahoval ale přímo ji i spolutvořil, ovlivňoval ji značně, vlastně z jedné třetiny.

22. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

Martin Ladýř a jeho požadavky byly: mít časopis pro děti, ve kterém bude úplně vše, co se týká fantastična, nejlépe od renomovaných autorů, časopis plný luxusní žánrové inzerce, kterého se prodá nejméně sto tisíc výtisků měsíčně a vydělá si na sebe už od prvního čísla. No fakt – takový byl jeho první plán. Ale vydavatelé jsou snad všichni stejní. Nebo ne? Stačilo si udělat renomovaný průzkum.

REDAKCE

23. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Zpočátku ve třech lidech, po pár číslech jsme sehnali výborného ilustrátora a kreslíře, kamaráda Martina Matyho Krcha ze Štětí, který denně dojížděl. Škoda, že si ho vydavatel neudržel. Vzhledem k pojetí Pevnosti bylo řešením vsadit na externisty a dělat to ve třech

lidech – šéfredaktor-redaktor, inzertní člověk, webredaktor apod. Podle mne by to mělo stačit a naši následovníci s tím také vystačili.

24. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Kromě vydavatele byli dva zaměstnanci, jinak externisté, později ještě paní Blanka na inzerci. A externisté to byli přispěvatelé, co posílali mailem články a fotky a pár stovek po měsíci obdrželi za to.

25. Jak probíhal pracovní den?

Dopoledne do redakce, čtení a redigování článků nebo ilustrování či dokonce samotné psaní, třeba až do noci. Někdy u grafika do druhého dne či dva dny v kuse. Obědy nejčastěji bageta Subway odvedle snědená v kanceláři u počítače při čtení článků, jen výjimečně oběd v restauraci U Sádlnů (dobová hospůdka, dodnes má zamilovaná) Jednou jsem vytvořil ilustraci meče přímo u grafika doma, abychom zaplnili část jedné strany. Takže jsme se nenudili.

26. Jaké bylo technické zázemí redakce?

Kancelář, tři místnosti, dva, později až čtyři počítače, jeden až dva meče, pastelky, tempery a vodovky, které nechtěl vydavatel proplácet.

27. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Jaké porady? Vydavatel vám stál za zády. Bajo, než vzniklo první číslo, sešli jsme se tři v hospůdce a vznikl plán – první kostra a layout.

28. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

Nemůžu to nazvat čistou improvizací, můžete být vystudovaný publicista, žurnalista, nebo spisovatel a stejně to, co napíšete, nemusí nikoho zajímat. Já mám po letech na

„profesionalitu“ dost vyhraněný názor. My jsme každý měli nějaké amatérské zkušenosti s publikováním vlastních věcí, ať povídek nebo ilustrací a byli a jsme dost sečtělí (narozdíl od mladších generací). Sebedůvěra a nadšení nám pomáhalo, je to znát, když otevřete první číslo Pevnosti. Nechci to nějak obhajovat, byly to začátky, ale jistou úroveň to mělo. Škoda jen mizerného zlomu, má žena je grafička, takže vím, o čem píší. Nad vodou nás držel hlad čtenářů po něčem, co tu nebylo. Dnes najdete většinu fantasy tvorby na netu, ale dobrá polovina nemá ani hlavu ani patu. Vznikla řada nových žánrů, ale nikam to moc nevede. Radím každému, kdo chce začít psát, ať neopisuje od souseda současníka, ale ať se vrátí na začátek a čerpá od klasika žánru. Pro mne je to R. E. Howard. Jen doplním, že nedostatek zkušeností v oboru může být ohledně nápadů jen ku prospěchu. O co jiného jde u fantasy než o fantazii? Musíte jí mít dost, abyste to dovedli dobře poskládat, a to „dobře“ je věc dosti názorová.

29. Do jaké míry napomáhalo publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Nevím jak ostatní, já osobně psal povídky a dělal ilustrace již předtím, v současnosti stále nabírám bezprostřední zkušenosti ze života a zatím píší do šuplíku. Prostě to byla zajímavá zkušenost, ale nebyla to práce, kterou bych chtěl dělat pořád. Později jsem jako externista psal a fotil články o cestování do časopisu Vlasta a v Ringu mi vyšly tarotové karty a pár ilustrací. Můj životopis by byl na esej. Dnes jsem akční a nechci již nikdy tolik vysedávat, dokud to jde, u monitoru, za život toho bylo ažaž. Tohle však není o mně, ale o Pevnosti.

ČASOPIS

30. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Po vytvoření layoutu jsme si prostě rozdělili rubriky, první dva týdny sháněli či tvořili náplň a zbylé dva týdny to kompletovali. Byl to zmatek, asi jako v každé redakci – a nejde o naši nezkušenost – pokud se něco mění na poslední chvíli a vydavatel je nekompromisní, je to těžké všude. Co vím od jiných redaktorů, nestíhá se v deníku, v týdeníku a natož v měsíčníku, hrůza... Pokaždé to bylo jiné ale v zásadě stejné – nakonec se zase nestíhalo. Témata byla kolikrát známa i několik čísel dopředu, jen sehnat včas správnou náplň...

31. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Úloha člověka, jenž skládá vizuální podobu časopisu do jednoho celku, vybírá fonty, tvoří rámečky, rozděluje slova, obarvuje text, vkládá fotografie a ilustrace ve správném poměru a velikosti na ta správná místa a dotváří pozadí? Jeho úloha byla naprosto zásadní. A pokud na takovém člověku maximálně šetříte, a ještě za ním sedíte a kecáte mu do práce, je s časopisem amen – viz první dva ročníky Pevnosti. To není prosím jen chyba grafika. A jak tak pozoruji dnešní časopisy, je to pořád stejný problém. Sved'me to na Číňany – všichni raději nakupujeme šmejd, a tak opravdová řemesla umírají, to je dnes obecný trend, takže tragédie na entou. Dne stačí kvalitní software, do kterého „nalijete“ obsah a sem tam něco upravíte. A lidem je nakonec vizuální podoba časopisu, tolik zásadní v západních zemích, úplně volná. Jak jinak si máme vysvětlit, že Češi kupují Blesk a Aha.

32. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Nebýt vstřícnosti distribučních filmových společností (propagace, fotografie) a spisovatelů povídek, nemohlo by to vůbec vzniknout.

33. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Myslím, že nikomu, vzhledem k minimálnímu počtu prodaných výtisků, obecně si myslím, že spisovatelé publikující v Pevnosti měli jen o něco lepší pocit, že si jejich práci přečte o pár lidí navíc, většina těch slavných už byla slavnými před Pevností a ti ostatní se snaží stále publikovat všude možně.

34. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo

kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Podle mého názoru je to právě ta zaplněná mezírka na trhu a neutuchající odhodlání a trpělivost vydavatele v tom pokračovat – stálé přesvědčování nás, nadšenců fantasy, že je

dobré tohle železo stále kout – a také touha spisovatelů publikovat přímo. Nebo si to prostě našlo publikum.

Příloha č. 4 – Rozhovor s Davidem Hartmannem

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Jmenuji se David Hartmann (1979). V roce 2002 jsem absolvoval Vyšší odbornou školu publicistiky a během studia získal ocenění poroty v Literární ceně Vladimíra Vokolka za básnickou sbírku Býk z Monte Altissima. Po skončení studia jsem se stal šéfredaktorem magazínu Pevnost zaměřeného na fantasy a science fiction. Pod mým vedením získal časopis dvě ocenění – v letech 2004 a 2005 nejlepší časopis roku SFFH a v roce 2004 spolu s Tomášem Němcem vyhrál v kategorii nadějný nováček/počin roku/zvláštní cena. V letech 2006 až 2008 jsem pracoval jako zástupce šéfredaktora v časopise 21. století Junior a posléze nastoupil do Českého rozhlasu na pozici redaktora nových médií, kde jsem měl na starosti především ad hoc weby věnované české a světové historii. Po dvouleté zkušenosti ve veřejnoprávní instituci jsem odjel na necelý rok do australského Sydney, kde jsem studoval angličtinu a živil se jako přidavač na stavbě a pomocná síla v kuchyni. Po návratu do České republiky jsem se podílel na vzniku nového časopisu o historii pro děti Časostroj, jehož jsem se stal šéfredaktorem. V roce 2012 magazín získal 2. místo v soutěži Akademie věd za popularizaci vědy. V současnosti jsem na volné noze a dokončuji teoretický text o výtvarníkovi Mikuláši Medkovi Magnetická bitva zbloudilého opeřence.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Přihlásil jsem se do výběrového řízení a kupodivu se stal šéfredaktorem. Bylo mi tenkrát dvacet tři let a čerstvě jsem vystudoval Vyšší odbornou školu publicistiky.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

V roce 2003 nás vzalo pod křídla větší vydavatelství – Pražská vydavatelská společnost, s.r.o. a v letech 2004 a 2005 získala Pevnost ocenění nejlepší časopis roku SFFH. Nadvláda Ikarie skončila. Tehdy Pevnost měla přes 100 stran a lepenou V2 vazbu.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Během tří let, co jsem v časopisu působil, se zcela proměnil. Změny jsme provedly na základě dlouhých diskuzí a analýzy, kterou jsme si nechali vypracovat. Ze studentského časopisu se stal standardní profesionální časopis. I když je pravda, čehož si všiml mediální ředitel ze společnosti RF HOBBY s. r. o., že grafika byla stále poměrně zastaralá.

5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

Náhodou jsem objevil inzerát. Skončil jsem, protože se časopisu přestalo ekonomicky dařit a situace se vyvíjela jinak, než si vydavatel představoval. Doba Pána prstenů a Harryho Pottera skončila. Také mě lákala práce ve větším vydavatelství.

FANTASY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Zpočátku jsme s českou fantastickou scénou trochu „bojovali“ kvůli předchozím sporům vydavatele s některými přispěvateli, ale nakonec nás přijali. Byla to především zásluha zástupce šéfredaktora Tomáše Němce, který měl s fantastickou scénou velmi dobré vztahy. Také časem všichni zjistili, že „žabomyší války“ nemají cenu. Pevnost najednou nešlo přehlédnout a ignorovat.

7. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Pravděpodobně časopis Ikarie. Na celé čáře jsme ji porazili, protože „nedržela prst na tepu doby“. Mrzí mě to, protože měla dlouhou tradici a mnoho dobrých autorů.

8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

V té době chodili skřeti a elfové po ulicích. Občas jste mohli narazit na Hulka nebo Hellboye. Samozřejmě jste si mohli dát rande i s Hermionou. Zlaté časy fantasy.

9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

V přátelském duchu, někteří fanoušci začali do Pevnosti přispívat.

PEVNOST

10. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

To není otázka na mě, ale na tehdejšího vydavatele.

11. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika? A kdo tvořil ony inzerenty?

To už si bohužel nepamatuji, je to přece jen nějaký ten pátek. Zkuste se podívat do tehdejších čísel. S inzercí ale nikdy nebyl problém. Měli jsme dobré vztahy především s filmovými distributory jako například s Warner Bros. aj.

12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

Upřímně, už nevím. Nicméně podle odhadu 35 % na redaktorské a grafické honoráře a 65 % na další fáze výroby.

13. Do jaké míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

To není otázka na mě, ale na tehdejšího vydavatele.

14. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích apod.)?

Do propagace se nedávali příliš velké částky. Především jsme se objevovali na veletrzích a festivalech, jako je Festival Fantazie. Také jsme vyměňovali obálky například s časopisem

o počítačových hrách Gamestar, který už neexistuje. Čas od času jsme také inzerovali na webovém portálu FantasyPlanet.

15. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?

To už si nevzpomínám, podívejte se do tehdejších čísel.

16. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

To není otázka na mě, ale na tehdejšího vydavatele.

17. Jakého jste měli distributora?

Pro prodejny tisku v České republice rozšiřovala PNS a.s. a na Slovensku Magnetpress Slovakia s.r.o.

TÉMATA

18. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Snažil jsem se o to, aby Pevnost pokrývala celou škálu fantastických témat od filmů, přes literaturu, povídky, historii, deskové hry až po počítačové hry.

19. Jaké měla Pevnost cíle?

Být nejlepší časopis SFFH, a především zaujmout širokou veřejnost.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

20. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Pokaždé vás ovlivňuje majitelská struktura, ale nebylo to nějak výrazné. My – redakce – jsme měli vědět, co máme dělat.

21. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

V první fázi Martin Ladýř (JASTOG s.r.o.), v druhé JUDr. František Čermák (Pražská vydavatelská společnost s.r.o.). Požadavky majitele jsou a budou vždy stejné jako u každého podnikatele – maximalizovat zisk.

REDAKCE

22. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Během mého působení se redakce i obsah zcela změnil. V první fázi jsem musel udělat radikální a někdy bolestivé změny.

23. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Zpočátku jsem na plný úvazek pracoval sám, poté nastoupil Tomáš Němec jako můj zástupce. Když jsem odcházel, na plný úvazek pracoval pouze on jako šéfredaktor. Externistů bylo poměrně dost, tuším 10 až 15.

24. Jak probíhal pracovní den?

Jak kdy. Práce v časopise je především o sezení u počítače. Nicméně poměrně často se nám podařilo jít na oběd a vrátit se až večer. O Pevnosti a fotbale jsme s Tomášem vedli nekonečné diskuze.

25. Jaké bylo technické zázemí redakce?

V první fázi žalostné – vzpomínám si, že jsem seděl v takové tmavém kamrlíku v Krymské ulici. V druhé na tu dobu standardní. Měli jsme pěknou kancelář s poměrně rychlými počítači.

26. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Jak kdy. Někdy v redakci, někdy U Skákavého poníka a někdy v nonstopu Yukon.

27. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

To je pravda, ale většina lidí z mého týmu byli studenti publicistiky, takže nějakou průpravu měli. Kromě toho do Pevnosti přispívali i profesionálové jako Jiří Pavlovský. Postupem času se externisté zlepšovali a nepsali špatně. Samozřejmě v současnosti bych časopis a redaktory vedl zcela jinak, protože jsem později získal zkušenosti ve větších nakladatelstvích, kde mě znova učili, jak se má psát a vystavět článek, aby zaujal.

28. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Z lidí, které jsem přivedl do Pevnosti, se později všichni uplatnili především v tištěných médiích. Jeden z nejvýraznějších byl David Bimka, který je v současnosti šéfredaktor 100+1 zahraniční zajímavost. Ale byli i další jako: Martin Burda, který je šéfredaktor časopisu Křížovkářský TV Magazín nebo Daniel Storch, jenž pracuje v TV magazínu, v TV star a v TV mini či Daniel Řehák, spolužák z Křesťanského gymnázia, který pracuje v České televizi. A řada dalších, které bohužel už nevidám. Tenkrát většina z nás byli nadějní studenti, kteří měli život teprve před sebou a velkolepé plány.

ČASOPIS

29. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Nejdříve jsme vytvořili koncepci v programu MS Excel – to znamená, že se vymyslela témata, která by se měla v časopise objevit, a posléze se texty rozdaly externistům. Poté jsme články zeditovali, vyhledali vhodný obrazový materiál a předali korektorovi. V momentě, kdy jsme měli články kompletně připravené, předávali jsme je grafikovi Lukáši Tůmovi z grafického studia. Jakmile nám grafik poslal náhledy, znovu jsme časopis pročítali a pak

u něj až do rána zanášeli opravy. Ráno jsme s jazykem na vestě časopis posílali do tiskárny. Když se mi pak druhý den tiskárna ozvala, vyrážel jsem ještě kontrolovat plotry a po telefonu s grafikem ladil poslední opravy.

30. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Důležitá. Grafik dává časopisu výslednou tvář, která prodává.

31. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Určitý vliv tam byl, ale nejsem si vědom nějakého výrazného lobbování.

32. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

To není otázka na mě, ale na Tomáše Němce, který měl literaturu na starosti a s literáty byl poměrně v úzkém kontaktu. Ale myslím si, že slovo „umetla“ je příliš silné. Nicméně někteří z nich se v Pevnosti zviditelňovali a byli na to náležitě hrdí.

33. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla „zlatým dolem“. Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Zlatým dolem Pevnost nikdy nebyla, ale má poměrně specifické a věrné čtenáře. V současnosti, pokud vím, také nemá žádnou konkurenci.

Příloha č. 4 – Rozhovor s Tomášem Němcem

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Jsem bývalý šéfredaktor Pevnosti, a to je tak všechno.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Měl jsem rád žánr, Pevnost jsem četl a kupoval a viděl jsem tam inzerát, hledáme zástupce šéfredaktora. Navíc jsem dělal ve firmě, kde mě to nějak nenaplňovalo. A tak jsem odpověděl na to. Vtipný bylo, že jsem byl jedinej, kdo na to odpověděl. A vlastně jsme se sešli s vydavatelem Ladýřem a v tu chvíli jsme se sešli tři, protože se měnila komplet redakce a tím třetím byl David Hartmann, který tam byl na pozici šéfredaktora, kterého zas nahnal přes nějaký jobsy.

3. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Asi nejvíc, a nechci, aby to bylo jako chlubení, ačkoliv to tak může vyznít. Ve své době ten časopis docela hodně ovlivňoval českou autorskou scénu. Tím prostorem v publicistice, tím že dostali ti autoři prostor, který v médiích tolik nedostávali a Pevnost je tak neobjevila, ale nakopla zájem čtenářů. Třeba pomohla Petře Neomillnerové. Tenkrát jsem i já chodil za autory a říkal jim o povídky, nebylo to na opak.

4. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal?

Byl jsem v Pevnosti dlouhou dobu. Vlastně skoro od začátku od Ladýře. My jsme se tam s Hartym sešli. Každý jsme přišli z úplně jiných skupin. Já byl víc spojený se subkulturou a on byl vystudovanej, měl VOŠku. Já před Pevností dělal fanziny, nejznámější je asi Kroniky Questaharu. No a tohle nám tam zafungovalo docela dobře.

FANTASY SCÉNA

5. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Ze začátku moc ne, Ladýř s ní nebyl nijak propojený, ale chtěl dělat časák a šel za lidma, kteří s tou scénou byli úzce spojení například Michal Bronec nebo Jirka Pavlovský a tak dále. Ale cokoliv do fandomu chodí z vnějšku tak je k tomu obezřetnej nebo nepřátelskej. Takže myslím, co jsme to dělali s Hartym, tak ještě víc jsme to sladili s fandomem a subkulturou. A díky tomu že jsem v té subkultuře byl zakořeněnej a uměl to těm lidem podat jako něco co není nepřátelské, tak se tomu otevřela cesta.

6. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Vždycky, když jsme se potkali s lidma z Ikarie, tak jsme si řekli, že nejsme konkurence, ale vždycky jsme byli. Jako to bylo srandovní, že byť jsme se čtenářema nepokrývali, bylo tam nějaký procento, o který jsme bojovali. Nikdy jsme do sebe nešli ostře. Ale jo vždycky to byla konkurence. Ale těch časáků bylo víc, třeba Dech Draka, který se sloučil s Pevností, ta vždycky někoho sežrala a pak ho zničila. Což byla vlastně Legenda a pak Dech Draka.

7. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Začal v době Pána Prstenů a Harryho Pottera a postupně to šlo přes geek zony dál. Cosplaye a tak dále.

8. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

Jezdívali jsme hodně na cony a akce a lidi to dost brali, jako že je to jejich časopis. Asi i víc než Ikarie, bylo to možná tím, že jsme byli pro mladší publikum.

PEVNOST

9. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

To je spíš asi otázka na Kristinu, ale celkově no budu hodně vařit z vody, ale asi 200-250 tisíc. Těžko to odhadovat dost se časopis měnil. Měnila se vazba, přibyla knižní příloha, ale asi 500 tisíc i s touhle mutací, já nevím.

10. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika? Kdo tvořil ony inzerenty?

Tohle dělala Kristina, dostávali k filmovým distributorům a hráčským. Já se na inzerci podílel, znal jsem lidi z té branže a vytipovával jsem nějaký možnosti. Ze začátku nebyl facebook, tak se domlouvalo i PR, logo na plakáty filmů, do knížek. Jezdilo se na svět knihy. Převážně inzerci tvořili firmy z branže, nikdy se to pořádně nedotáhlo.

11. Do jaký míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

Dost. Jedno bez druhého by nešlo. Oproti časákům, co žijí víc z té inzerce, tady to bylo tak půl na půl. Prodeje byly důležitý. Důležitější než v jiných časácích. Hrál se o každou korunu.

12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

Asi 40 % šlo do výroby a 60 % na honoráře.

13. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Měli jsme bartrovku s Gamestrem nebo Levelem. V televizi byl Pepa Horký nebo Daniel Stoch. A také fanouškovské akce a cony a facebook, když přišel. Na začátku Ladýř měl bannery na lavičkách. Byli jsme mediální partneři filmů, her.

14. Jakého jste měli distributora?

PNS a Media Print Kappa

TÉMATA

15. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Časák hrozně stál na fenoménech, takže jsme se vždycky modlili, aby každej film byl nějak úspěšnej, abychom ho mohli vařit víckrát. Začalo to Potterem a Pánem Prstenů, pak Matrix a tak dál. Hodně to na těch fenoménech stálo. Vždycky časopis držel koncepčně čtyři sekce historie, hry, literatura a film. S tím že se dlouho ukazovalo a ignorovalo, že ta historie bavila lidi hodně, ale byla upozadovaná. Takže když se něco objevilo, tak jsme se snažili kolem toho dělat celej časák. Aby to prorostlo celé to číslo.

16. Jaké měla Pevnost cíle?

My jsme byli velký idealisti. Nebyla snaha jen vydělat peníze. Od začátku byla snaha dělat časopis, aby vypadal, že ho dělá padesát lidí, ačkoliv nás bylo pár. Aby byl víc profí. Z mé strany to byl nástroj na kultivaci scény jako takové. Všechno to dostávalo zpětnou vazbu. Snažili jsme se o tom mluvit a dostat to mezi lidi

17. Myslíte, že se podařilo dostat časopis do té kýžené profesionální podoby?

Já myslím, že je to těžkej nadstandard. Na to kolik to dělá lidí, tak zpracování a obsah určitě. Jako určitě má nějaký rezervy, kdyby byly peníze a lidi a větší publikum. Určitě je kam se posouvat. Možná bude důležitá širší orientace na fanoušky, aby časopis přežil. Pořád je kam posunout mantinely.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

18. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Všichni to nechávali na nás. Možná největší snahu měl Ladýř. V žánru se orientoval, věděl, co tam chce a hodně se podílel na té prvotní koncepci, jak to vypadalo. U doktora Čermáka jsme si řekli, jak to má vypadat, obecně a jednou za čas jsme si řekli, dělejme to tak a tak. Ale nikdo to úplně neovlivňoval.

19. Vy jste v Pevnosti zažil všechny majitele, které doposud měla. Pamatujete si tedy, proč odešla redakce před Vámi?

Jasně. Celé to byla kauza kvůli Speciálu. On dělal Speciál Pevnosti. Tenkrát udělal takovou trošku boudu na čtenáře. Udělal Speciál, který měl málo stránek, a přibalil k tomu staré Pevnosti. Asi dvě nebo tři a nasadil na to cenu 99 korun. Takže pokud sis ten časák kupoval, tak jsi vlastně dostal dvě Pevnosti, co už máš a 16 stran za 99 korun. A to byl vlastně druhý Speciál, ten první nebyl takovej, ale už tam něco bylo. A ty neshody trvali s tou redakcí už delší dobu. Tohle bylo nějaké vyústění, byla to poslední kapka a redakce ze dne na den odešla a on to musel řešit.

20. Jak jsem zmínil, zažil jste všechny majitele? Mohl byste mi je přiblížit? Jejich přístup k časopisu?

Zažil jsem Ladýře, což byl takovej „selfmademan“. A vím, že ho lidi moc nemuseli, ale mě byl něčím sympatickej no. Měl obrovskej tah na branku, začal podnikat, když mu bylo snad 5, tak někde na škole už cosi dělali a ve finále? Je od něj pěkný, že ten časopis neposlal do kopru, ale prodal ho, protože cítil, že tam někde bude možnost pokračovat. Měl ho rád a nedělal ho na byznys moc, jako dělal ho na byznys, ale věděl, že si jinde vydělá víc a jednodušeji.

No a pak přišel Čermák, což si myslím, že je to jeden, který dal vedle Kristiny časopisu nejvíc. Byl to profík. Časák měl rád. Měl nás rád, měl rád mě s Davidem (Hartmannem), měl rád Kristinu, takže se to tam tak lidsky sešlo. Dlouho to táhnul a nechával nám velkej prostor. No a pak bohužel nastala jedna chvilka no. Přišel za mnou a říká mi (Čermák): Tomáši, tak bohužel jsem Vás prohrál v kartách jako Švejka. Tak jsme šli za jeho manželkou a tam to byla

taková krátká epizoda. Nemůžu proti ní nic říct, nějakou dobu to táhla. No a pak jsem odešel do Fantom Printu. Už jsem toho měl plný brejle, dělal jsem to deset let, a tak jsem se rozhodl, že na to prdím. Na své místo jsem navrhl Bětku Lexovou. Ta udělala číslo 11, 12 toho roku a pak dvojčíslo 1-2. Protože Vtípilová nás tlačila do dvojčísel, ale my jsme jí hodně oponovali, nechtěli jsme do toho jít. Nicméně jedno bylo, a to na začátku roku, ale dělalo se už na konci. A 31. 12. 2012 myslím, přišel Bětce mail, časopis končí čau, nazdar.

21. A vysvětlovala to paní Vtípilová nějak?

No vždycky to vysvětlovala, že si ten časopis na sebe nevydělá. Ačkoliv jelo to ve stejných kolejích jako za Čermáka. Problém byl, že 2009/2010 byla krize a blbě se tam sháněla inzerce. Daleko hůř než předtím. Věřím i tomu, že časopis šel prodejem dolů. Protože se tam dělali čachry machry nevím, co se tam dělo. Ale několikrát jsme byli upozorňováni, že to není v dobrý kondici, že pro to musíme něco udělat. Tak jsme jako dělali, změnili jsme design obálky. Inspirovali jsme se časopisem ScifiNow. Takže nějaký tlaky tam byly. Ale nikdy nám nikdo neřekl třeba, udělejte něco nebo to za tři měsíce zavřu. Nikdy ani nebyla tendence časopis během té doby prodat, nebo třeba vrátit Čermákovi. Prostě Bětka dostala někdy okolo Silvestra email. Byla na IČO, tak čau nazdar, a ze dne na den neměla práci. A já už jsem tam v tu dobu nebyl a zároveň skončila i Kristina, která dělala inzerci a marketing. Výhoda však byla, že to číslo už vyšlo mezi svátkama a najednou během leden, únor se celou dobu řešilo, co s tím jakoby bude dál. Hledali jsme možný jako kupce. Já jsem se k tomu vlastně nějakým způsobem vrátil. Byla to pořád srdeční záležitost, tak jsem se vrátil a nějak jsme to řešili. Mám pocit, že Libor Marchlík z FANTOM Printu o tom uvažoval, ptali jsme se Čermáka, tam byl však problém, že ona by mu to prostě neprodala zpátky nebo se tak vlastně tvářila. Vůbec to nechtěla prodat, tenkrát dokonce řekla, že to tak na dva na tři měsíce zastavíme, že si dáme pauzičku a pak že se k tomu vydávání vrátíme. Což jsme ji říkali, ať to nedělá, že to je smrt toho časopisu. Nakonec do toho vstoupil hrdý polský námořník Pawel Nowakowski a Kristina, vystoupili z lodě a oni dva jako manželé koupili Pevnost. A Kristina, tehdejší marketačka, ji začala vydávat. Po změně jsme měli pár dní na to ten časák udělat. Časopis měla Bětka předpřipravený a tenkrát jsme to nějak uplácali. Udělali jsme taky show na facebooku. Lidi to hrozně bavilo, že se něco zachraňuje, takové zachraňte Willyho. Takže prostě to byla hezká doba, taková entuziastická a Kristina to začala vydávat. No a pak za náma přišla, já dělал jinou práci, Bětka dělala jinou práci, ale tak jsme my dva to od konce

roku dělali. Ještě jedničku 2014 jsme dělali, ale je pod ní podepsaný Pepa. My dva jsme to rok po večerech plácali dohromady a během toho, abychom nevypadli ze cviku, jsme to celý relaunchovali.

22. Nepamatujete si, proč časopis založil, jeho osobní motivaci?

Kdysi jsem se s ním o tom bavil a on už na škole dělal s kamarádem nějaké fanziny. Miloval pána prstenů a byl to jeho sen. Měl sen, že si udělá časopis, tak si ho udělal. Měl firmu, která skládala počítače DXT Computers a Jastog byla firma, kterou založil speciálně jako vydavatelství Pevnosti. No a tenkrát vlastně udělal perfektní trik na tehdejší Ikarii. Zaplatil jim za reklamu jako Jastog nebo DXT. Na poslední chvíli jim tam strčil celou stranu na Pevnost, a ono první číslo se vlastně rozdávalo na Světě Knihy, to vyšlo totiž tuším někdy v květnu, takže on to všechno měl velice dobře promyšlený.

REDAKCE

23. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Když jsem přišel, byl jsem v redakci jen David a Já. Odešel jsem z práce, kde jsem byl a stal jsem se zaměstnancem. Pod Ladýřem byl Harty zaměstnanec a já „ičař“. Až po příchodu Čermáka jsem se stal zaměstnancem. První redakce ještě „Ladýřovská“ Dalibor Tichý a parta kolem něj, ta šermířovská parta. No a redakce se pak smrskla na dva lidi Hartyho a mě. No a každý si dovedl své lidi. Za Davida přibyla třeba Kristina nebo Daniel. Když odešel David, tak jsem zůstal sám a Kristina byla na IČO. Já byl zaměstnanec od konce Čermáka a od Vtípilo jsem byl zase na fakturu. Lidi se v Pevnosti točili, co se týče externistů. Někteří však byli klíčoví. Taková klíčová figura, dneska šéfredaktor Fajky (Martin Fajkus). Dodnes si pamatuju, jak mi šílený Fajky volá někde ze zastávky kvůli nějakému článku. Sem tma někdo odpad nebo to přestal dělat, ale takový to jádro to dělá dodnes.

24. Jak probíhal pracovní den?

Na začátku měl jen Harty svůj kancl, kam bychom se nevešly, a já měl práci, tak jsme se scházeli v hospodě a tam to dali dohromady a odpotáčeli se domů. No pracovní den byl

dobrej, šli jsme na oběd a už jsme se nevrátili. To bylo hrozný, říkali jsme, dáme jedno, no a o sedm hodin později...

25. Měli jste možnost pracovat z domu?

Nikdo to moc neřešil. Na to, že jsme měli tu možnost, tak jsme víc pracovali z kanclu. Dokud byly kancely co k čemu, tak jsme chodili do redakce. Nejhorší byl krcálek za Květy Vtípilové...

26. Jaké bylo technické zázemí redakce?

Dva počítače a telefon, nic víc.

27. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Úzký okruh redakce se zastavil a zašli jsme do hospody a tam se poradili. Tma bylo vtipný, že občas někdo volal a říká, můžete mě přepojit na plakátové oddělení? Tak jsme to dal Hartymu a šel se smát za roh.

28. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

No zkušenosti neměli. Měli představu o tom, jak měl vypadat článek a tak dále, Daniel a David došli z VOŠky to tomu hrozně pomohlo, protože když to srovnám s Ikarií, tam do dneška neobjevili tajemství perexu, podtitulků a mezititulku a boxu. Respektive někde jo, když přišel někdo z Pevnosti, tak to na svojí stránce zavedl. Nikde sen, a to moc nehrálo, a ačkoliv zkušenosti nebyly, byla znalost. A byla to výhoda. Jako ty texty byly boje. Zpracování tam bylo. Měli jsme představu, jak ten článek má vypadat, ale do dneška si pamatuju, jak jsem mlátil hlavou do zdi, když mi to přišlo. Těžko se pak ladilo, jak nás o dělalo málo a po večerech, těžko se dělalo stejný styl, aby se balancovalo, jak to má k těm lidem mluvit.

29. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Docela dost. Ti, co přišli od Davida, tak Daniel je v časáku, Burdič je v časáku, Harty je v časáku. Martin Šustr a já ve vydavatelském průmyslu. Fajky šéfredaktor. Kristina, no to už je její osud, něco dělat s Pevností. Z Bětky je fulltime překladatelka pro Argo a tak.

ČASOPIS

30. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

No událo se to, já to vezmu od konce. Odevzdali jsme číslo do tiskárny, nazdar. Pak jsem se z toho týden vzpamatovával. Pak týden koncepce, nějak lidi věděli, něco byly seriály. Já pak koncepcí rozeslal všem. No a týden zabralo to zadat a tak. A posledních čtrnáct dní se to mydlilo. Takže se to editovalo, dávalo grafikům, lámalo a dělal se časopis. No a ten můj týden, co jsem se vzpamatovával, jsem dělal honoráře.

31. Během těch 10 let, kolik hodin denně jste tomu věnoval?

Bylo to strašně moc hodin. Od rána od večera. Jako člověka to bavilo. Prvních pět let mě to bavilo, druhých pět to byla neschopnost odejít. Když jsem to dělal s Hartym, bylo to lepší. Pak když jsem byl sám, tak jsem si řekl, jo tak se na to dneska vyseru. No jenže! Byly to víkendy, byly to noci. Začal jsi na tom dělat ve 12 a skončil jsi ve 2, ve 3 v noci. To ale nebylo jen dělat ten časopis, ale taky jezdit na akce, dělat propagace. A taky od roku 2004 myslím, začala vycházet mutace s knižní přílohou. No a tam jsem se na tom podílel. Jsem vedle časopisu dělal i knížku. No chtěl jsem se zabít. Odevzdával jsem zároveň dvě věci.

32. Když se tak zpětně podíváte, myslíte, že vypracování Pevnosti Plus byl správný krok?

Já myslím, že jo no. Ono to má dobrou prodej. Dneska se toho prodá stejně, jak normální Pevnosti. A je to na ten trh jediná možnost, jak prodat takové množství knih. Na tom se sice moc nevydělalo, autoři neměli velké provize, ale byla to možnost publikovat a dostat se mezi

lidi. Náklad na rozdíl od té normální Pevnosti narostl. Za tu dobu určitě a jsou tam fakt super věci.

33. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Klíčová. Ono se to nezdá, ale Pevnost, jak byla barevná, plná obrázku a lidi na to slyšeli, hodně se dbalo na vizuální stránku. Grafik nikdy nemluvil do obsahu, ale vzhled byl zcela v jeho režii. Layout byl jeho. Přes Hartyho (Davida Hartmanna) tam přibyl šilený Tatanka Tůmič (Lukáš Tůma). S ním jsme to lámali přes noc a pak do nonstopáče a pak ráno taxíkem do tiskárny. Třeba příkladem je relaunch 2004, kdy ten časopis získal profesionální tvář. Pak ten polorelaunch 2012, kdy Tumič udělal tu obálku podle ScifiNow. Ale pak sám říkal, že už nemá vizi, že už to vidí prostě takhle, a tak odešel a dal prostor novým nápadům.

34. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Bylo to klíčové, byť ve srandomním časopise pro pár lidí, tak se o nich psalo jako superstar. Fenomén Kotleta je sám za sebe, je vidět, že ten časopis měl sílu udělat dneska v podstatě mainstreamového autora.

35. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Fiktivní Kotleta, Petra Neomillnerová, myslím si, že Pavel Renčín, Pavel Mostecký, Jirka Procházka, Pecinovský. Je a byla jich spousta. Určitě jim publikování pomohlo, nebo i to, že se o nich psalo ve člancích.

36. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Je to v lidech. Jsou lidi, kteří to mají rádi tak moc, že jsou ochotní to vzít na nějakou dobu na svůj hrb a táhnout to krajem. Ať se to týká redaktorů či vydavatelů. U té Pevnosti rozhodně

dík vydavatelů, tedy asi kromě paní Vtípilové, to bylo smutné období. V okamžik, kdy by se na to někdo z nich vykašlal, byl by to konec.

Příloha č. 5 – Rozhovor s Alžbětou Lexovou

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Během studia na VŠ jsem začala jako recenzentka na serveru Topzine.cz. Postupně jsem tam převzala rubriku Fantastiky, následně jsem se přesunula do čela serveru Fantasya.cz a pak jsem krátce převzala post šéfredaktorky Pevnosti. Do toho jsem dokončila VŠ, začala pracovat na webu Investicniweb.cz jako denní zprávař a po nocích jsem redigovala a překládala. Nyní jsem překladatelka a redaktorka na volné noze.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stala součástí Pevnosti)?

S žánrem sci-fi a fantasy jsem vyrůstala a byla jsem dlouholetou čtenářkou Pevnosti, takže začlenit se do jejího fungování bylo nejen logické, ale také nesmírná čest.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

Tak během mého působení Pevnost de facto zanikla a znovu se zrodila. Vydala jsem tři čísla, načež se tehdejší vydavatelka rozhodla časopis zavřít. Následovaly jednání o prodeji, o možném odkupu značky, a pak se Pevnost rozjela znovu s novou grafickou podobou a postupně i nový logem, titulkou a obsahem.

4. V jaké době jste v Pevnosti působila? Jak jste se k časopisu dostala, proč jste skončila?

V Pevnosti jsem působila v letech 2012 a 2013 – nejprve jako redaktorka, potom šéfredaktorka, a nakonec jako spolušéfredaktorka po boku Tomáše Němce. Oba dva jsme po roce společného panování skončili proto, že jsme se zavázali k tomu, že časopis znovu nastartujeme, obměníme grafickou podobu a „nakopneme“ ho. A to jsme udělali. Oba jsme tou dobou byli vytížení jinými závazky a Pevnost jsme dělali po nocích a víkendech, proto jsme se rovnou s novou vydavatelkou dohodli, že po roce předáme žezlo nové krvi, což jsme splnili.

FANTASY SCÉNA

5. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Vzhledem k tomu, že do Pevnosti přispívaly (a stále přispívají) přední osobnosti české fantasy scény, tak nejspíš v dokonalé symbióze.

6. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Nejbližší konkurencí Pevnosti byla odjakživa Ikarie – dnešní XB-1. A jak si v porovnání s ní Pevnost vede, jasně dokazují čísla prodejů, která ale já osobně nemám k dispozici.

7. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Byla velmi pestrá a bouřlivá.

8. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

Výborně, Pevnost na fanoušcích stojí, bez jejich podpory by neexistovala.

PEVNOST

Veškeré dotazy týkající se ekonomiky časopisy jsou spíše na vydavatelku a marketačku v jedné osobě – Kristinu Nowakowskou. Já k těmto údajům neměl přístup.

TÉMATA

9. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Téma Pevnosti se vždy točilo kolem aktuálního vývoje – vesměs nového filmu nebo knihy nebo komiksu, kolem kterého se navázaly i další články související s historií daného fenoménu, rozhovory s tvůrci a podobně.

10. Jaké měla Pevnost cíle?

Vycházet dál a vychovávat nové fanoušky a čtenáře fantastiky.

11. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

Byla to tvrdá práce, ale vyplatila se.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

12. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Každé médium ovlivňuje majitel. V našem případě se jednalo o paní Vtípilovou, která Pevnost zavřela a následně Kristinu Nowakowskou, která do ní sháněla inzerci, takže do určité míry obsah ovlivňovala, ale vesměs jsme měli volnou ruku.

13. Za vašeho vedení Pevnost zanikla, majitelka paní Vtípilová se rozhodla časopis ukončit. Při rozhovoru s Tomášem Němcem mi zmiňoval, že Vám dopředu nic neoznámila a na poslední chvíli poslala email, že Pevnost končí. Vzpomenete si, kdy jste email dostala? A bavila jste se s majitelkou o téhle situaci nějak blíž?

Určitě to bylo po Silvestru - 1. nebo 2. ledna. Před Vánoci vyšlo dvojčíslo a ona psala, že si chce promluvit, protože má ohledně směřování časopisu nějaké návrhy, a pak poslal jen mail, že se rozhodla ho uzavřít.

REDAKCE

14. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Pevnost tvoří téměř výhradně externisté – recenzenti a redaktoři. Takže redakce se obměňuje vlastně neustále a zároveň zůstává stejná. Záleží na tématu daného čísla, podle toho dostávají prostor jednotliví redaktoři, kteří se mu věnují. Jejich počet lze snadno zjistit z každé tiráže, kde jsou uvedení.

15. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Na plný úvazek za mého působení nepracoval v Pevnosti nikdo. Já i Tomáš jsme si ji rozdělili na půl a Kristina se ji snažila udržet finančně nad vodou a zároveň byla na mateřské se synem.

16. Jak probíhal pracovní den?

Záleželo na tom, v jaké části měsíce – první dva týdny se točily kolem určování koncepce a zadávání práce jednotlivým lidem, druhé dva se práce sbírala, dělala se redakce, sazba, grafika a korektura.

17. Jaké bylo technické zázemí redakce?

Za mého působení jsme už všichni pracovali z domova.

18. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

V hospodě nad pivem.

19. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

Nijak. Žurnalistické zkušenosti přicházejí s tím, jak moc se člověk „vypíše“ a redaktoři Pevnosti byli nadšenci nejen do tématu, ale i do psaní, takže v mnoha ohledech byť začátečníci byli mnohem lepší než „zkušení“ žurnalisté.

20. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

To je otázka na ně, já jejich kariéru nesleduji.

ČASOPIS

21. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Viz výše. Byl to měsíc práce – stanovení koncepce, shánění inzerce napojené na tuto koncepci, zadání práce, následné vybírání hotových článků, první redakce, sazba a grafická úprava, korektura v sazbě a tiskárna.

22. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Bez grafika by žádný časopis neexistoval, takže nezbytná.

23. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Nehledě na obor a žánr jsou přátelské vztahy vždy klíčové. Snadněji se shánějí rozhovory, recenzní výtisky a podobně, takže se dá říct, že bez přátelských vztahů by se to neobešlo.

24. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Pevnost nepochybně mnoho českých spisovatelů podpořila, poskytla jim prostor pro publikování povídek, uveřejňovala s nimi rozhovory a recenze na jejich knihy, ale že by někomu „umetla“ cestu, tak bych to rozhodně neformulovala.

25. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Fanouškovská základna, to je hlavní důvod. Za Pevností stojí lidé, kteří jsou ochotní ji vydávat dál a na druhé straně jsou fanoušci, kteří ji stále kupují, ať už z nostalgie nebo proto, že je tento žánr zajímavý. Každopádně jde o společné dílo nejen redakce, ale především fanoušků.

Příloha č. 7 – Rozhovor s Josefem Horkým

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Josef Horký, narozen 1989 – geek, cinefil a knihožrout. Od roku 2010 redaktor webzínu Fantasy Planet (www.fantasyplanet.cz) a od roku 2012 redaktor časopisu Pevnost, který jsem z šéfredaktorského křesla vedl v číslech 1/2014–9/2014.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Nebyla moc složitá. Jednoduše zápal pro žánr, popkulturu a média, která jsou její součástí. Kromě Fantasy Planet, kde celé moje redaktorské tažení začalo, jsem posléze psal kromě Pevnosti i do XB-1, byť první jmenovanou jsem měl vždycky ve větší oblibě. Když pak přišla nabídka Pevnost vést, nebylo co řešit.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

Řekl bych, že tou největší byla změna designu, i když na té ještě ve velké míře spolupracovali předchozí šéfredaktoři Tomáš Němec a Alžbeta Lexová. A další? Mimořádná příloha čísla 3/2014, kdy v Pevnosti plus vyšlo DVD slovenského studentského filmu Orfeova píseň, natočeného podle kultovní komiksově série Sandman od Neila Gaiman. Ta DVD jsme nejen přibalili k časopisu, my i domluvili práva a nechali je vyrábět, proto pro nás byla tato příloha tak unikátní. A pak samozřejmě skvělý plakát s mapou Westerosu ke Hře o trůny. Vyjednat práva na něj byla také legrace. Naštěstí jsem k obojímu měl skvělého a superschopného společníka, Daniela Storcha.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Kromě důrazu na krásné obálky jsem rozhodně zvětšil počet stran určených komiksu a skupině „geeků“, fanoušků popkultury. Objevily se tak nové rubriky jako „Geekzóna“ s články o cosplayi, geekovském cestopisu a podobně.

5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

1/2014–9/2014. Dostal jsem nabídku, která se neodmítá, od Tomáše Němce a Alžběty Lexové, předchozích šéfredaktorů. Asi je všichni ostatní odmítli. A důvodů skončení bylo několik, od „tvůrčích neshod“ po fakt, že jsem byl na vedení žánrového časopisu možná trochu mladý, což mi znesnadňovalo postavení v tom, čemu říkám „český žánrový rybník“. A nakonec přišla i skvělá nová pracovní příležitost.

FANTAZY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Především v dřívějších dobách v dokonalé. Spoustu z toho prostředí totiž sama pomáhala utvářet.

7. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Kromě webzinů určitě časopis XB-1. Řekl bych (nemám to z ověřeného zdroje, protože neznám čísla „iksbéčka“), že Pevnost je rozhodně úspěšnější co do prodejnosti, čtenosti a ekonomiky.

8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Fantasy scéna v ČR má tu vlastnost, že se mnoho nemění. Takže vypadala prakticky stejně, jako před mým působením v Pevnosti či po něm. Je větší, než si sama o sobě myslí, dojem „malého rozměru“ je způsoben tím, že se prakticky každý s každým zná.

Je však mimořádně silná – není náhoda, že v ČR vycházejí hned dva žánrové časopisy. To je ve světě na stát našich rozměrů poměrně unikát.

9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

Setkávali jsme se s fanoušky na různých conech, Festivalem Fantazie počínaje, PragoFFfestem, Advíkem, GameConem či Fénixconem konče.

Silnou základnu pro komunikaci s fanoušky jsme si vybudovali i na naší facebookové stránce.

PEVNOST

10. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?

To jsou bohužel informace, které po slibu majitelce časopisu nemohu prozradit.

11. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika?
A Kdo tvořil ony inzerenty?

Největším podíl inzerce tvořili klasičtí partneři – žánrová knižní a komiksová nakladatelství a filmoví či herní distributoři.

12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?

To jsou bohužel informace, které po slibu majitelce časopisu nemohu prozradit.

13. Do jaký míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?

To jsou bohužel informace, které po slibu majitelce časopisu nemohu prozradit.

14. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Předně účast na veletrhu Svět knihy a na výše zmiňovaných conech. Druhá na internetu, v recenzích a PR článkách na webech Fantasy Planet, Sarden či Fantasy, nebo na naší facebookové stránce. Zároveň jsme byli mediálními partnery mnoha žánrových filmů, knih a komiksů – objevili jsme se tak na jejich plakátech či obálkách.

15. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

To jsou bohužel informace, které po slibu majitelce časopisu nemohu prozradit.

16. Jakého jste měli distributora?

SEND a PNS.

TÉMATA

17. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Rubriky Film, literatura, komiks, historie, videohry a deskové hry, geekzóna a LARP. V tomto pořadí, co do důrazu. Doplněné o povídkovou sekci.

18. Jaké měla Pevnost cíle?

Nic překvapivého, řekl bych. Vydělat na sebe, bavit naše čtenáře a rozšiřovat jejich počet, a přitom zůstat zábavnou i pro nás, redakci.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

19. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Majitelka byla zároveň hlavním rozhodovatelem o obsahu časopisu a marketérem číslo 1 co do prodeje reklamního prostoru. Takže silně ovlivňovala (což není myšleno v negativním tónu).

20. Kdo byl majitelem?

Paní Kristina Nowakovska.

REDAKCE

21. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

Pevnost nemá stabilní redakci, jde o externí redaktory, kteří svou práci dělají více z lásky než jako práci. Počet redaktorů a dalších pracovníků tak nikdy není stabilní, na jednom čísle však pracuje cca 15-20 lidí.

22. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Na plný úvazek jsem pracoval pouze já. Všichni ostatní byli externisty.

23. Jak probíhal pracovní den?

Záleželo na fázi měsíce. Někdy se zadávala práce redaktorům, někdy se po nich kontrolovala, jindy se řešila grafika a korektury, někdy se šlo do tiskárny kvůli kontrolnímu výtisku. Rozhodně nešlo o stereotypní pracovní dny.

24. Jaké bylo technické zázemí redakce?

V mojí éře Pevnost neměla redakci čili se pracovalo z domova.

25. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Porady mezi mnou a majitelkou u ní doma či někde v kavárně, redakční porady pak v kulturních střediscích, jakým je například bar Elysium.

26. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

To ale vůbec není pravda – tedy alespoň v mých očích a během mojích „epochy“. Předně v redakci pracovali velice zkušené novináři jako Daniel Storch a Leoš Kyša. Takový Jiří Pavlovský napsal během své kariéry také velká kvanta článků. Další jsou přitom mnohdy autory knih nebo redaktory v nakladatelstvích (Míla Linc, Jiří Popiolek, Martin Fajkus). Ti ostatní přitom měli za sebou většinou pár let zkušeností přinejmenším ve webových redakcích, nebo v Pevnosti jako takové. Mnozí psali i do dalších tištěných magazínů (Martin Kužel, Boris Hokr, Jakub Kovář). A přestože nešlo o novinářské profesionály v tom pravém slova smyslu, jejich zápal a nadšení jakékoliv profesní nedostatky rozhodně smazal. Navrch mnozí z nich (především pánové Storch, Hokr, Linc, Fajkus a Pavlovský) jsou v rámci žánru u nás ve svých oblastech rozhodně odborníky.

27. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Kupříkladu mně osobně pomohlo, i když v kariérním posunu jiným směrem. U těch mladších se Pevnost jako tištěné médium v životopisu jistě vyjímá dobře. U těch starších, profesionálních žurnalistů či redaktorů, už na další kariérní posun vliv jistě nemá.

ČASOPIS

28. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Definice obsahu a zadání práce redaktorům (cca týden) – tvorba textů (cca dva týdny) – redakce, korektury (cca týden) – grafika (cca týden) – korektury grafiky (cca týden) – tisk

a distribuce (cca týden). Proces jede paralelně, tzn., že krok definice obsahu začíná přibližně souběžně s krokem „grafika“ předchozího čísla.

29. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Vzhledem k tomu, že jsme časopis výrazně odlehčili, co množství textů a přidali důraz grafice a stylu, tak velice klíčová. Stejně tak vzrostla i důležitost a náročnost grafických korektur.

30. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Do vysoké při vyjednávání reklam či získávání obsahu pro různé sloupky a povídky. Do menší co do tvorby samotného časopisu.

31. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Z mých časů pravděpodobně nikomu. Objevovali se v ní zaběhlé tváře, ale i nováčci, kteří si svou cestičku ke slávě umetají sami. Tuhle moc už Pevnost dneska pravděpodobně nemá.

32. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Jednoznačně žánrová komunita u nás. Která je sice kritická a konzervativní, takže špatně snáší jakékoliv změny – a ráda to dává najevo, ale také neuvěřitelně věrná té své žánrové lásce. A na druhé straně vděčí literárním a filmovým fenoménům posledních let. Jak Pevnost vyrostla na Pánu prstenů, vždycky trochu stála i na těchto velikánech – na Harrym Potterovi, Hře o trůny či komiksových blockbusterech.

Příloha č. 8 – Rozhovor s Martinem Fajkusem

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

Jmenuji se Martin Fajkus, stáří 46 let. Jsem velký fanoušek fantastiky, pro Pevnost pracuji od roku 2003 jako externí dopisovatel, který se zabývá beletrií. V září roku 2014 jsem se stal šéfredaktorem časopisu, kterým jsem dosud.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?

Vždy mě zajímala fantastika a zejména fantasy a Pevnost mi připadala jako skvělý způsob, jak se posunout dál. Už předtím jsem spolupracoval s poloprofesionálním časopisem Ramax. Měl jsem kontakty na pár zahraničních autorů, takže mi připadalo škoda je nevyužít. No, a navíc jsem se mohl díky Pevnosti seznamovat s dalšími autory (převážně domácími) a dostat se k zajímavým knihám někdy o trochu dříve než ostatní.

3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?

2003 mi otisknuli v Pevnosti první články. V roce 2005 jsem napsal pro časopis první větší články (Lukjaněnkovy Hlídky). No a asi největším milníkem rok 2014 a pozice šéfredaktora Pevnosti.

4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?

Možná, že si trochu fandím, ale podařilo se mi po jistých turbulencích časopis stabilizovat a napravit nerovnováhu mezi částí věnovanou filmu a knihám. Přidal jsem seriálovou sekci a prosadil komiksovou dvojstránku na pokračování. A snad jsem trochu přispěl k tomu, že se v Pevnosti zase začaly častěji objevovat rozhovory s autory. A na co jsem obzvlášť hrdý, to je seriál Jak dělat komiks.

5. Od kdy v Pevnosti působíte? Jak jste se k časopisu dostal?

Od roku 2003. Myslím, že jsem je oslovil, že mám celkem zajímavý rozhovor s Margaret Weisovou a Terryem Hickmanem. Ale tím si nejsem tak úplně jistý (možná oslovili oni mě?)

FANTASY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?

Pevnost byla vždy v symbióze s českou fantastickou scénou, i když se věnovala rovněž té zahraniční. Spousta českých autorů u nás začínalo publikovat. A to nejen povídky, ale i žurnalistické a odborné články zabývající se fantastikou (Petra Neomillnerová, Jaroslav Mostecký, Míla Linc atd.) A protože jsme chtěli mít i přesah, věnovali jsme se a věnujeme stále i historickým a jiným tématům...)

7. Jaká byla (je) nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?

Nejbližší konkurence byla asi Ikarie. Ale my jsme ji tak nebrali. V porovnání se zavedeným časopisem, který tu byl od začátku devadesátých let, jsme si nevedli vůbec špatně. Našli jsme si své vlastní publikum, které se částečně překrývalo se čtenáři Ikarie a částečně bylo trochu mladší než cílovka tohoto časopisu. Hodně pomohlo, že jsme se věnovali rozmanitým tématům a také fenoménům jako Harry Potter či Pán prstenů a další...

8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?

Na počátku dvacátého prvního století byla fantastika na vzestupu. Filmy jako Pán prstenů a Harry Potter přilákaly spoustu fanoušků, kteří se začali pít po dalších, podobných dílech. A také vydavatelé zavětřili příležitost, což znamenalo spoustu nových, skvělých knih, filmů i videoher. Dokonce se na do té doby okrajový zaměřila i pozornost mainstreamu. Na jednu stranu to přineslo do fantastiky novou „krev“ a zajímavé projekty, ale zároveň se na vše nabalilo spousta balastu, a i něco snobismu. Ta vlna sice postupně opadávala, ale je skvělé, že fantastika si zatím našla své místo v srdcích spoustu lidí, kteří o ni předtím neměli vůbec zájem. Je pravda, že náš žánr je pokládán za pokleslý, také díky tomu žijeme tak trochu

v ghettu, ze kterého se jen málo kdo (alespoň pokud se týká spisovatelů) dostane. Výrazná změna však nastala zejména v pojmání domácí fantastiky – zatím co v devadesátých letech museli čeští autoři vydávat pod pseudonymy, v nové století je vyneslo na výsluní, kde setrvávají dodnes.

9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

S fanoušky jsme vždy vycházeli dobře, což v minulosti dokazovala i naše listárna a stabilní účast na různých conech a festivalech fantastiky. Což ostatně přetrvává dodnes.

PEVNOST

Na otázky ohledně ekonomiky vám nemohu odpovědět, protože k těmto údajům bohužel nemám přístup.

10. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

Propagace probíhala v různých časopisech, samozřejmě na webu, na různých žánrových akcích – conech, i mimo žánrových, pomocí spolupráce s vydavateli žánrových knih i s fanouškovskou komunitou.

11. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?

Časopis Score, inzerce v knihách (nakladatelství: Baronet, Epoque, Fantom Print, Triton, Crew aj.) propagace na hlavních žánrových webech, pomocí originálních triček či různých zájmových skupin...

12. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?

Současný tištěný náklad je 15 000 výtisků – z toho 2500 s knižní přílohou. Ohledně budgetu, na tuto otázku vám nemohu odpovědět, protože k těmto údajům jsem neměl přístup.

13. Jakého jste měli distributora?

Hlavní distributor je SEND a PNS.

TÉMATA

14. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?

Byl to mix fenoménů přesahujících hranice žánrů (jako globální fenomény HP, PP, GoT) a žánrových aktualit spolu se zajímavostmi, jež se na jiných místech dají v takové podobě najít jen velmi obtížně.

15. Jaké měla Pevnost cíle?

Všemi silami a prostředky podporovat fantastiku, soustřeďovat fanoušky žánru a získávat nové adepty. A samozřejmě se neustále zlepšovat.

16. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

Vývoj probíhal postupně. Z časopisu, který se zpočátku věnoval čistě fantasy, se postupně vyvinulo periodikum zaměřené na různé části fantastiky i globální fenomény. Časopis, který přináší informace a zajímavosti v ucelené formě i nečekaných souvislostech. Časopis, který je zábavný, originální i plný zajímavých informací.

MAJITELSKÁ STRUKTURA

17. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?

Jako redaktora skoro nijak. Jako šéfredaktora dost hodně.

18. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

Za mého působení jako šéfredaktora je majitelkou Ing. Kristina Nowakowska. Spolupráce s ní je velmi dobrá. Ona má na starosti finanční a inzertní stránku časopisu, já se starám o tu obsahovou. Společně pak diskutujeme o dlouhodobějších plánech a dalším směřování časopisu.

REDAKCE

19. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?

V současné době má Pevnost šéfredaktora a jeho zástupce na půl úvazek, ostatní redaktori jsou externisté.

20. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?

Dva lidé na půl úvazek, ostatní redaktori jsou externisté.

21. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?

Pracovní porady probíhají v předem určených termínech v užším okruhu redakce s majitelkou.

22. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?

No, je to dost zajímavé. Všichni jsme postupně získávali zkušenosti a museli se učit. Takže jsme spolu s časopisem procházeli různými „dětskými nemocemi“ a postupně se vypracovávali výš. Teď si myslím, že časopis je na velmi dobré profesionální úrovni.

23. Do jaké míry napomáhala publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

Někteří z našich redaktorů pracují v různých médiích, přičemž práce pro Pevnost pro ně byla dobrou pracovní zkušeností.

ČASOPIS

24. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

Přibližně jeden měsíc: rozvržení témat a článků – zadání redaktorům – příprava povídek – sbírání článků od redaktorů – lámání - příprava do tisku – tisk.

25. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?

Grafika má významnou roli – má za úkol především upoutat čtenáře a přitáhnout oči čtenáře k časopisu a posléze ke článkům. Tady spolupracuje s doprovodným, obrazovým materiálem.

26. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?

Dobré a přátelské vztahy s vydavateli, autory a filmaři jsou velmi důležité. Umožňují získávat zajímavé informace, originální články i obrazové materiály. Zároveň tak budují nadstavbu, která je pro časopis důležitá, a podílí se i na jeho propagaci.

27. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?

Tak bych to nenazval. Ale snad jsme trochu umetli cestičku Petře Neomillnerové, Pavlu Renčínovi, Mílovi Lincovi či Františku Kotletovi.

28. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?

Zřejmě kombinací profesionality a fanouškovství. Všichni, kdo v Pevnosti pracujeme, jsme velcí fanoušci žánru a zároveň se snažíme být i co největšími profesionály. A tahle práce nás prostě baví....

Příloha č. 9 – Základní struktura rozhovoru

1. Pro začátek bych Vás rád poprosil o představení.

VY A PEVNOST

2. Jaká byla Vaše motivace (Proč jste se stal součástí Pevnosti)?
3. Zajímavé události a změny během Vašeho působení (milníky)?
4. Co sám jste do Pevnosti přidal (obsahově, tematicky, strukturně, jakýkoliv Váš přínos nebo změna, kterou jste v Pevnosti zavedl)?
5. V jaké době jste v Pevnosti působil? Jak jste se k časopisu dostal, proč jste skončil?

FANTASY SCÉNA

6. Do jaké míry byla Pevnost v symbióze s prostředím, o kterém psala, tedy s českou fantastickou scénou?
7. Jaká byla nejbližší konkurence? Jak jste si v porovnání s ní vedli?
8. Jak vypadala fantasy scéna v ČR za Vašeho působení v Pevnosti?
9. Jak probíhala spolupráce s fanouškovskou scénou?

PEVNOST

10. Kolik stál provoz časopisu peněz? Jaké měla Pevnost příjmy/ výdaje?
11. Jak se v dané době sháněla inzerce? Jak slyšel inzertní trh na daný druh periodika? A kdo tvořil ony inzerenty?
12. Přibližně kolik procent z celkové částky šlo na redaktorské a grafické honoráře a kolik na další fáze výroby?
13. Do jaké míry byla existence časopisu závislá na příjmech z inzerce a na příjmech z prodeje – jaký byl rozdíl?
14. Jak vypadaly způsoby propagace časopisu napříč léty (inzerce, účast na veletrzích, akcích, a pod)?

15. S kým vším spolupracovala Pevnost ohledně propagace?
16. Jaký byl tištěný náklad a budget na jedno číslo?
17. Jakého jste měli distributora?

TÉMATA

18. Jaká témata se v Pevnosti objevovala? Na jaký druh článků byl v dané době kladený důraz a proč?
19. Jaké měla Pevnost cíle?
20. Váš pohled na to, jak se Pevnost za dobu Vašeho působení vyvíjela?

MAJITELSKÁ STRUKTURA

21. Jak Vaši práci ovlivňovala majitelská struktura?
22. Kdo byl majitelem? Jaké byly požadavky majitele?

REDAKCE

23. Jak se proměnila redakce i obsah v průběhu Vašeho působení? Kolik měla Pevnost lidí?
24. Celková skladba redakce, co se týče zaměstnání (práce na plný úvazek, externisté)?
25. Jak probíhal pracovní den?
26. Jaké bylo technické zázemí redakce?
27. Jakým způsobem probíhaly pracovní porady?
28. Do jaké míry se na podobě časopisu dle vás podílel fakt, že většina aktérů tohoto dění za sebou měla jen minimum profesních žurnalistických zkušeností?
29. Do jaké míry napomáhalo publikování v Pevnosti jednotlivým redaktorům v jejich kariérním posunu?

ČASOPIS

30. Jak vypadala časová linka výroby časopisu (od samotného návrhu tématu až po konečný časopis v rukou čtenáře)?

31. Jak klíčová byla úloha grafika při tvorbě časopisu?
32. Do jaké míry ovlivňovaly chod časopisu přátelské vztahy s tuzemskými spisovateli a s filmaři, s vydavateli apod.?
33. Kterým literátům „umetla“ Pevnost cestičku ke slávě?
34. Lze předpokládat, že Pevnost jakožto malonákladové médium mimo kontrolovaný náklad nikdy nebyla "zlatým dolem". Přesto ale vychází už neuvěřitelných patnáct let. Co je podle vás důvodem? Čím to je?